JELENTÉS

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG 1972. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSÉNEK VÉGREHAJTÁSÁRÓL

Budapest, 1973

JELENTÉS

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG 1972. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSÉNEK VÉGREHAJTÁSÁRÓL

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
Törvényjavaslat a Magyar Népköztársaság 1972. évi költségvetésének végrehajtásáról	3
A törvény mellékletei	
A minisztériumok és az önálló költségvetési fejezetet képező szervek kötelező előirányzatainak teljesitése fejezetenként és jogcimenként	9
A tanácsok költségvetése kötelező előirányzatainak teljesitése megyénként és jogcimenként	1o
A törvényjavaslat indokolása	
I. A népgazdaság 1972. évi fejlődése és a pénzügyi helyzet	12
II. A vállalatok és szövetkezetek pénzgazdálkodása	2o
III. Az állami költségvetés bevételei	42
IV. Az állami költségvetés kiadásai	52
V. A tanácsok gazdálkodása	87
Összesitések	**Tábla**
Az 1972. évi állami költségvetés végrehajtásának mérlege	I.
A vállalatoktól származó bevételek népgazdasági áganként	II.
A vállalatoknak adott támogatások népgazdasági áganként	III.

x

x x

	Tábla
A költségvetési szervek kiadásai költséghelyenként, alágazatonként és ágazatonként	IV.
A központi szervek költségvetésének végrehajtása fejezetenként	V.
x x x	
A főváros, a megyék, a megyei városok költségvetésének bevételei és kiadásai jogcimenként	VI.
A főváros, a megyék, a megyei városok költségvetésének bevételei főbb jogcimenként és megyénként	VII.
A főváros, a megyék, a megyei városok költségvetésének kiadása, átlaglétszáma és béralapja megyénként	VIII.
A főváros, a megyék, a megyei városok fejlesztési alapjának bevételei és kiadásai jogcimenként	IX.
A főváros, a megyék, a megyei városok fejlesztési alapjának bevételei főbb jogcimenként és megyénként	X.
A főváros, a megyék, a megyei városok fejlesztési alapjának kiadásai jogcimenként és megyénként	XI.
x x x	

Törvényjavaslat

a Magyar Népköztársaság 1972. évi költségvetésének végrehajtásáról

1.§

Az Országgyülés a Magyar Népköztársaság 1972. évi költségvetéséről szóló 1971. évi V.számu törvény végrehajtását

209.375,515.000 /Kettőszázkilencmilliárd-háromszázhetvenötmillió-ötszáztizenötezer/ forint bevétellel,

211.994,341.000 /Kettőszáztizenegymilliárd-kilencszázkilencvennégymillió-háromszáznegyvenegyezer/ forint kiadással,

2.618,826.000 /Kettőmilliárd-hatszáztizennyolcmillió-nyolcszázhuszonhatezer/ forint hiánnyal jóváhagyja.

2.§

/1/ Az 1.§-ban foglalt bevételekből az állami vállalatok, az ipari szövetkezetek, a fogyasztási, értékesitő és beszerző szövetkezetek, a szövetkezeti vállalatok illetményadó, társadalombiztositási járulék, nyereségadó, termelési adó, forgalmi adó, vám és import-forgalmi adó, városi és községi hozzájárulás, továbbá egyéb befizetéseinek, valamint eszközlekötési járulék és központositott amortizáció befizetéseinek összege 168.670 millió forint, a bevételek 80,6 %-a, amely a főbb népgazdasági ágak szerint a következő:

ipar 78.563 millió forint, épitőipar 11.547 millió forint, mezőgazdaság, erdő- és vizgazdálkodás 3.381 millió forint, szállitás és hirközlés 10.363 millió forint, kereskedelem 51.772 millió forint, nem termelő ágazatok 13.044 millió forint.

/2/ Az 1.§-ban foglalt bevételekből

a mezőgazdasági szövetkezetek befizetéseinek összege 5.385 millió forint, a bevételek 2,6 %-a;

a lakosságtól származó adó-, illeték- és egyéb befizetések összege 11.554 millió forint, a bevételek 5,5 %-a;

a központi és a tanácsi szervektől, a belföldi hitelmüveletekből, a nemzetközi pénzügyi kapcsolatokból és az egyéb forrásokból származó különféle bevételek összege 23.766 millió forint, a bevételek 11,3 %-a.

3.§

Az 1.§-ban foglalt kiadásokból

beruházásra, tanácsi fejlesztési alapok pénzeszközeinek növelésére, egyes állami beruházásokkal kapcsolatos forgóalapjuttatásra, vállalati forgóalapkiegészitésre, központi készletezésre, mezőgazdasági szövetkezetek beruházásainak támogatására és magánlakásépitéshez nyujtott állami támogatásra elszámolt kiadások összege 45.862 millió forint, a kiadások 21,6 %-a,

állami vállalatok, ipari szövetkezetek, fogyasztási, értékesitő és beszerző szövetkezetek, szövetkezeti vállalatok egyes termelési és forgalmi tevékenységének elősegitését szolgáló állami visszatéritésekre, dotációkra, termelési árkiegészitésekre, import-árkiegészitésekre, egyéb állami

támogatásokra, fogyasztói árkiegészitésekre, mezőgazdasági szövetkezetek üzemviteli támogatására és a Mezőgazdasági Termelőszövetkezeti Nyugdijalap kiegészitésére forditott kiadások összege 55.499 millió forint, a kiadások 26,2 %-a,

belföldi hitelek törlesztésére, kamatfizetésre, nemzetközi kötelezettségekre és egyéb célokra teljesitett kiadások összege 23.112 millió forint, a kiadások 1o,9 %-a.

4.§

/1/ Az 1.§-ban foglalt kiadásokból a költségvetési szervek kiadása 87.521 millió forint, a kiadások 41,3 %-a.

/2/ Az /1/ bekezdés szerinti kiadások főbb csoportjai a következők:

a társadalombiztositási feladatokra, ezen belül családi pótlékra, táppénzre, gyermekgondozási és egyéb készpénzsegélyekre, gyógyszerellátásra és gyógyászati szolgáltatásokra, nyugdijakra és egyéb ellátásokra 26.991 millió forint, az 1.§ szerinti kiadások 12,8 %-a,

az egészségügyi és szociális feladatokra, ezen belül kórházak, klinikák, egyéb fekvő- és járóbetegeket gyógyitó intézetek fenntartására, az anya-, csecsemő- és gyermekvédelmi, közegészségügyi és járványügyi ellátásra, továbbá egyéb egészségügyi és szociális célokra, valamint üdülők müködtetésével kapcsolatos hozzájárulásra 9.79o millió forint, az 1.§ szerinti kiadások 4,6 %-a,

a kulturális feladatokra, ezen belül alsó-, közép- és felsőfoku oktatási, tudományos, kutatási, népmüvelési, müvészeti, gyermek- és diákjóléti intézmények, sportlétesitmények fenntartására 15.94o millió forint, az 1.§ szerinti kiadások 7,5 %-a,

a védelemre 9.430 millió forint, az 1.§ szerinti kiadások 4,5 %-a,

a rend- és jogbiztonságra 5.947 millió forint, az 1.§ szerinti kiadások 2,8 %-a,

a központi és helyi igazgatásra 3.653 millió forint, az 1.§ szerinti kiadások 1,7 %-a,

a költségvetési szervek által ellátott ut- és hidfenntartási, város- és községgazdálkodási, mezőgazdasági, erdő- és vízgazdálkodási, továbbá egyéb gazdasági feladatokra 11.941 millió forint, az 1.§ szerinti kiadások 5,6 %-a,

a költségvetési szervek állóeszközeinek felujitására és egyéb feladatainak ellátására 3.829 millió forint, az 1.§ szerinti kiadások 1,8 %-a.

5.§

Az Országgyülés az 1.§-ban foglalt bevételekből és kiadásokból

a minisztériumok és az önálló költségvetési fejezetet képező szervek kötelező előirányzatainak teljesitési adatait fejezetenként és jogcimenként az 1.számu melléklet,

a tanácsok költségvetése kötelező előirányzatainak teljesitési adatait megyénként és jogcimenként a 2.számu melléklet szerint elfogadja.

6.§

Az Országgyülés jóváhagyja a Minisztertanácsnak és a pénzügyminiszternek az 1971. évi V.számu törvény 12-13. §-ában foglalt felhatalmazásokon alapuló, és az 1972. évi költségvetés végrehajtására vonatkozó tevékenységét.

7.§

Az Országgyülés tudomásul veszi, hogy

a pénzügyminiszter az 1.§-ban foglalt hiányt a Minisztertanács határozata szerint belföldi hitelmüveletek utján rendezte,

az egyes feladatok átcsoportositásával összhangban a tanácsok költségvetéséhez és a tanácsi fejlesztési alapokhoz folyósitott állami hozzájárulás az előirányzattól eltérően alakult.

8.§

Ez a törvény a kihirdetés napján lép hatályba.

Budapest,1973. junius hó

A TÖRVÉNY MELLÉKLETEI

A minisztériumok és az önálló költségvetési fejezetet képező szervek kötelező előirányzatainak teljesitése fejezetenként és jogcimenként

/Ezer forintban/

1.sz.melléklet a törvény 5. §-ához

Megnevezés	Bevételek összesen		Kiadások összesen	
	Előirány-zat 2/	Teljesités	Előirány-zat 2/	Teljesités
Országgyülés és Népköztársaság Elnöki Tanácsa	43o	868	4o.981	49.731
Minisztertanács	4.993	5.897	121.327	124.544
Népköztársaság Ügyészsége	831	3.175	113.617	119.178
Központi Népi Ellenőrzési Bizottság	1oo	34	36.359	39.148
Országos Testnevelési és Sporthivatal	55o	775	387.95o	4o2.457
Magyar Tudományos Akadémia	33.o91	45.157	626.862	658.5o5
Országos Tervhivatal	81o	5.787	76.813	78.431
Munkaügyi Minisztérium	133.32o	123.7o4	1,o59.673	1,o68.541
Központi Statisztikai Hivatal	5.o65	8.989	237.913	288.893
Külügyminisztérium	49.274	98.384	432.777	464.66o
Belügyminisztérium	56.2oo	67.816	4,115.8oo	4,2o5.747
Honvédelmi Minisztérium	145.ooo	145.ooo	9,715.3oo	9,429.557
Pénzügyminisztérium	8.599	1o.854	324.552	321.152
Igazságügyi Minisztérium	142.9oo	177.699	734.639	75o.6o6
Kohó- és Gépipari Minisztérium	9.624	9.561	175.853	172.958
Országos Müszaki Fejlesztési Bizottság	4.812	19.22o	174.o89	166.644
Nehézipari Minisztérium	17.974	23.822	173.867	18o.2o7
Országos Anyag- és Árhivatal	28.594	71.o34	4o.918	26.784
Központi Földtani Hivatal	8.55o	9.532	1,o56.872	1,o79.326
Könnyüipari Minisztérium	8.49o	1o.o63	1o5.622	1o3.399
Legfelsőbb Bíróság	1oo	118	9.146	9.759
Munkásőrség	8oo	799	269.8oo	282.646
Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium	196.566	233.841	2,561.28o	2,738.164
Belkereskedelmi Minisztérium	9.718	16.227	298.275	317.399
Külkereskedelmi Minisztérium	5.3o8	1o.575	415.o9o	424.731
Épitésügyi és Városfejlesztési Minisztérium	9.71o	1o.923	254.4oo	227.163
Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium	55.161	55.o44	4,246.1o7	4,154.o66
Országos Vizügyi Hivatal	5.73o	7.921	1,254.33o	1,263.15o
Magyar Rádió és Televizió	1,4o7.291	1,352.7o5	1,o34.o16	1,o58.691
Müvelődésügyi Minisztérium	85.876	144.929	2,387.oo8	2,53o.3o3
Egészségügyi Minisztérium	68.oo8	73.546	2,31o.613	2,593.5o2
SZOT Társadalombiztositási Főigazgatóság	23,265.ooo 3/	22,962.754 3/	27,o88.o38	27,276.643
Üdültetés	96.1oo	1o2.566	366.ooo	41o.24o
Felujitási és egyéb tartalék 1/	2.459	.	1,487.323	.
Központi szervek összesen	25,867.o34	25,8o9.319	63,733.21o	63,o16.925

1/ A teljesitós a fejezetek adataiban szerepel.

2/ Módositva a tanácsokhoz átadott feladatok előirányzataival.

3/ A társadalombiztositási járulékbefizetést is tartalmazza.

A tanácsok költségvetése kötelező előirányzatainak

teljesitése megyénként és jogcimenként

/ Ezer forintban /

2.sz. melléklet a törvény 5.§-ához

Megnevezés	Állami hozzájárulás a költségvetéshez		Állami támogatás a fejlesztési alaphoz	
	Előirányzat[3]	Teljesités	Előirányzat	Teljesités
Budapest főváros	964.375	1,604.631	2,833.734	3,061.955
Baranya megye	140.416	174.272	100.440	109.643
Bács-Kiskun megye	151.176	207.461	231.744	298.612
Békés megye	128.843	177.938	69.211	81.065
Borsod-Abauj-Zemplén megye[1]	129.122	283.217	304.182	401.109
Csongrád megye	87.810	133.973	85.482	73.435
Fejér megye	74.669	144.339	471.620	505.626
Győr-Sopron megye[2]	171.832	265.682	358.624	418.844
Hajdu-Bihar megye	208.550	250.888	69.980	77.735
Heves megye	129.908	174.610	208.390	276.726
Komárom megye	149.624	222.964	335.543	488.955
Nógrád megye	116.094	179.077	85.305	102.206
Pest megye	221.566	295.438	308.260	389.768
Somogy megye	97.151	145.064	162.933	214.204
Szabolcs-Szatmár megye	363.720	418.496	310.225	358.172
Szolnok megye	109.031	153.352	182.798	185.020
Tolna megye	95.955	126.288	126.233	188.548
Vas megye	94.207	143.213	197.706	185.534
Veszprém megye	137.188	210.606	385.882	473.321
Zala megye	66.890	121.260	136.086	179.784
Debrecen megyei város	62.906	87.972	404.799	556.124
Miskolc megyei város[1]	151.158	128.535	680.140	736.883
Pécs megyei város	59.835	97.542	277.632	446.577
Szeged megyei város	70.733	104.960	345.304	340.818
Évközi intézkedések pénzügyi fedezete	674.000	.	768.000[5]	.
Összesen	4,656.759	5,851.778[4]	9,440.253	10,150.664
A következő évre áthúzódó kifizetés	.	.	.	- 823.682
Együtt	4,656.759	5,851.778	9,440.253	9,326.982

1/ Borsod-Abauj-Zemplén megye állami hozzájárulás előirányzata a költségvetéshez 41.989 ezer forinttal, a fejlesztési alaphoz 40.286 ezer forinttal növekedett, Miskolc megyei város ugyanezen előirányzati adatai azonos összeggel csökkentek.

2/ Tartalmazza Győr megyei város adatait is.

3/ Az előirányzat nem tartalmazza a lakóházak javitásához nyujtott - a teljesités adataiban szereplő - támogatás összegét.

4/ Tartalmazza a központi költségvetésben előirányzott lakóházak javitási, továbbá az állami tüzoltóság, valamint az évközi intézkedések között az előirányzatban is szereplő földhivatalok és a tanyanyilvántartás tanácsi kezelésbe történt átadásával kapcsolatos fenntartási kiadások fedezetét is 1,621.000 ezer forinttal.

5/ Ebből: a lakásépités költségeinek növekedése miatt 500.000 ezer forint, egyéb évközi intézkedés 268.000 ezer forint.

A TÖRVÉNYJAVASLAT INDOKOLÁSA

I.

A népgazdaság 1972. évi fejlődése és a pénzügyi helyzet

A népgazdaság az 1972. évben az éves tervben meghatározott és a IV. ötéves tervvel összhangban álló céloknak megfelelően fejlődött. A belső és külső egyensúlyviszonyok jelentős mértékü javulása az előző évinél valamivel lassubb növekedés mellett valósult meg. Az egyensuly javulását a gazdasági szerkezet módosulása is elősegitette, bár a strukturaváltozás és a hatékonyság növekedés kisebb volt a tervezettnél.

A nemzeti jövedelem valamivel több, mint 5 %-kal nőtt. A nemzeti jövedelemhez való hozzájárulás az iparban az átlagosnál gyorsabb, a mezőgazdaságban pedig - az előző évi kiugróan magas növekedés után - az átlagos növekedést megközelitő ütemben emelkedett. Nem érte el viszont a növekedés átlagos ütemét az épitőipar hozzájárulása.

Az anyagi termelés ágaiban a foglalkoztatottak száma - az előző évhez hasonlóan - csak kis-mértékben nőtt, a nemzeti jövedelem növekedése tehát majdnem teljes egészében a társadalmi munka termelékenységének emelkedéséből származott. A népgazdasági szinten mért termelékenységre vonatkozó adatok a gazdaság szerkezeti átalakulását is mutatják: az egy foglalkoztatottra jutó nemzeti jövedelem növekményének 86 %-a származott az egyes népgazdasági ágakban elért termelékenység-emelkedésből, mig a további 14 % a termelékenyebb ágak javára történt szerkezeti változás hatása.

A fejlődés egyik jellemzője volt az is, hogy javult a termelés gazdaságossága. A termelőmunka hatékonyságának emelkedését jelzi, hogy a vállalatok 100 forint társadalmi terméket az előző évinél 7o fillérrel kisebb élő- és holtmunka ráforditással hoztak létre. Az értékesitési lehetőségek jobb kihasználása, a munkaszervezés lassu javulása a vállalatok többségénél elősegitette a fejlődést.

Az egyensuly javitására irányuló törekvések eredményeként a létrehozott nemzeti jövedelem meghaladta a belföldi felhasználást és igy a külkereskedelemben - az előző két évvel ellentétben - kiviteli többletet lehetett elérni. Sikerült lassitani a beruházási tevékenység tulzott növekedését, és - a mérsékeltebb készletképződés következtében - javitani a felhalmozás belső arányait. Ezzel és a fogyasztás további emelkedésével a nemzeti jövedelem felhasználásán belül a felhalmozás aránya ebben az évben már - a IV. ötéves tervnek megfelelő szintre - az 1971. évi 3o %-ról 24 %-ra csökkent.

A népgazdaság egyensulyi helyzetének erősödése a lakosság életkörülményeinek javulása mellett valósult meg. A lakosság pénzbevétele összességében 223 milliárd forintot ért el, 7,6 %-kal többet, mint egy évvel korábban. A lakosság pénzbevételein belül a munkával szerzett bevételek lassabban, a társadalmi juttatásokból származók pedig gyorsabban nőttek, mint az 1971. évben. A két fő népességcsoport munkából származó bevételeinek növekedése valamivel kiegyenlitettebb volt, mint az előző évben.

A bérből és fizetésből élők részére kifizetett munkabér 6,5 %-kal volt több az 1971. évinél. Az átlagbérek 5 %-kal emelkedtek. Az iparban összesen 5,5 %-kal, az épitőiparban pedig 6,5 %-kal több munkabért fizettek ki, mint az előző évben. A bérnövekedés üteme az iparban és az épitőiparban egyaránt kisebb volt a többi népgazdasági ágénál és az előző évek átlaga alatt is maradt. Ezek az adatok is igazolják az állami iparban és épitőiparban foglalkoztatott munkások bérének emelésére vonatkozó döntés helyességét.

A lakosság mezőgazdasági munkával kapcsolatos összes pénzbevétele 7,2 %-kal nőtt. A közös gazdaságoktól származó pénzbevétel - a tagok munkadija és az alkalmazottak munkabére - összesen 3,5 %-kal haladta meg az előző évit. A munkaképes koru dolgozók átlagjövedelme igy is 7,3 %-kal magasabb volt az 1971. évinél. Az áruértékesitésből származó pénzbevétel 11 %-kal emelkedett.

A lakosság részére folyósitott pénzbeni társadalmi juttatások /a lakbérhozzájárulással együtt/ főként a nyugdijak és a családi pótlék emelkedése miatt az előző évi dinamikus fejlődést is meghaladóan, több mint 13 %-kal nőttek.

A pénzbevételek felhasználásában jelentősebb változás nem következett be. A lakosság áruvásárlásra és szolgáltatásokra forditott összes kiadása 8,2 %-kal volt több az 1971. évinél. Ezen belül az áruvásárlásra forditott kiadás 7,6 %-kal nőtt. A vásárlások szerkezetében az élelmiszerek és élvezeti cikkek aránya kis-mértékben nőtt, a ruházati és tartós fogyasztási cikkeké pedig valamelyest csökkent. A lakosság szolgáltatásokra 8,6 %-kal többet fizetett ki, mint egy évvel korábban. Az 1972. évben a fogyasztói árindex 3 %-kal nőtt, és ez nagyobb részt központi intézkedések - közöttük egyes élvezeti cikkek árai felemelésének - hatására következett be. A fogyasztói árszinvonal emelkedése a lakosság egyes rétegeit eltérően érintette; az alacsonyabb jövedelmüeknél az árváltozások mértéke kisebb volt.

A lakosság takarékbetétben elhelyezett megtakaritása 6,1 milliárd forinttal - az előző évinél valamivel kisebb mértékben - nőtt; a takarékbetétek állománya 1972. december 31-én 54,5 milliárd forint volt. A loo forint készpénzbevételre jutó megtakaritás az 1971. évben 3,7o forint, az 1972. évben pedig 3,4o forint volt, elsősorban a pénzbevételek előző évinél lassubb növekedésével összefüggésben.

A nemzeti jövedelem felhalmozási jellegü felhasználásán belül a beruházások összege az 1972. évet megelőző két évben gyorsan /2o, illetve 13 %-kal/ nőtt, ami nem áll arányban a gazdaság fejlődésének többi feltételével. A feszültség csökkentésére hozott intézkedések hatására

a beruházási ráforditások szinvonala /lo2,4 milliárd forint/ 1972. évben folyó árakon már csak kis mértékben /1,7 milliárd forinttal/ emelkedett.

A beruházási ráforditások előző évivel megközelitően azonos szintje ugy alakult ki, hogy az állami beruházásokra a ráforditások 11 %-kal emelkedtek, a vállalati döntésü beruházásokra viszont mintegy 5 %-kal kevesebb volt a kifizetés.

Az összes beruházások finanszirozásában - elsősorban a folyamatban lévő állami beruházások magas összege és a lakásberuházások egyre nagyobb támogatási szükséglete miatt - a központi források /a költségvetési juttatások, az állami és a fejlesztési kölcsönök/ részesedése az előző évhez képest 42 %-ról 46 %-ra nőtt. Mig a beruházási hitelek az 1971. évben a beruházások 14 %-át finanszirozták, ez az arány az 1972. évben 13 %-ra mérséklődött. A vállalatok, szövetkezetek és tanácsok saját forrásaikkal az 1972. évben 41 %-kal /1971. évben 44 %-kal/ vettek részt a beruházások megvalósitásában.

A beruházások általában többe kerültek, mint amennyi az eredeti előirányzatuk. A nagyberuházások 1972. évi 3 milliárd forint összegü többletköltségeinek nagyobb részét a vállalatok saját forrásaikból fedezték, de az állami költségvetés is több mint 1 milliárd forintot folyósitott e célra.

A beruházási tevékenység anyagi-müszaki összetételében tovább nőtt az épitési munkák aránya. A technológiai szerelési munkák is növekedtek, mig a gépbeszerzések csökkentek. A beruházási gépimport lényegében az 1971. évi szinten alakult, a hazai gépipar beruházási célu értékesitése viszont kisebb.

A beruházási javak kereslete és kínálata közötti eltérés az 1972. évben csökkent, de még nem szüntek meg egészen azok a feszültségek, amelyeket a beruházási tevékenység több évig tartó gyors ütemü növekedése okozott. A kivitelezés alatt álló összes beruházások értéke még mindig nagyon magas, sőt az 1972. évben tovább emelkedett. Az 1972. év végén mintegy 4.2oo - az előző évinél 169-cel több - 1 millió forintot meghaladó összegü beruházás állt kivitelezés alatt. /Ezek teljes költségelőirányzata 13,5 milliárd forinttal volt nagyobb az 1971. évinél./

Az 1972. évben az üzembe nem helyezett állomány az év eleji 84 milliárd forintról 97 milliárd forintra nőtt, tehát nagyobb mértékben emelkedett, mint az összes ráfordítás, /Az állomány növekedéséből 9 milliárd forint az állami, 4 milliárd forint a vállalati döntési körbe tartozó beruházásoknál következett be./

Az 1972. évben a népgazdaság készleteinek növekedése - az 1971. évi több mint 2o milliárd forintnál lényegesen kisebb - lo,6 milliárd forint értékü volt. A készletfelhalmozódás ütemének az előző évi lo %-ról 4 %-ra való csökkenése a hatékonyabb készletgazdálkodás mellett a korábban felhalmozódott /elsősorban anyag-/ készletek részbeni hasznositásával, valamint a mérsékeltebb beszerzéssel függ össze. A készletnövekedés népgazdasági elhelyezkedését is jelző összetétel javult az előző évhez képest; az ipari eredetü készletek növekedése erőteljesebben mérséklődött, mint a mezőgazdasági eredetüeké. A készletképződésben kialakult kedvező irányzat ellenére a meglévő állomány összetétele - a korábbi években felhalmozódott és csak nehezen hasznositható készletek miatt - nem problémamentes, nincs teljes összhangban a tényleges szükségletekkel. A termelési szerkezet átalakitása, a vállalatok közötti kooperáció bővülése egyes területeken átmeneti készletlerakódást is okozott. A készletgazdálkodás javitását

segitő megoldások alkalmazásában /beszerzési anyagnormák felülvizsgálata, közös raktárak üzemeltetése, stb./ az előrehaladást gyorsitani kell.

A pénzügyi ujraelosztási folyamatokban a hitelforrások nagyobbrészt belföldi megtakaritásokból bővültek és a gazdasági fejlődést az előző évinél kisebb hitelkihelyezéssel lehetett megvalósitani. A beruházások pénzellátásában az állami és fejlesztési kölcsönök összege az előző évinél gyorsabban nőtt, a gazdálkodó szervek részére nyujtott beruházási hitelek körében viszont az uj folyósitás alacsonyabb volt, mint az előző évben. A beruházási hitelek állománynövekedése lényegesen kisebb volt az 1971. évinél, mert a folyósitás mérséklődése mellett a törlesztések jelentősen emelkedtek. A vállalatok saját pénzforrásainak terhére történő forgóalapfeltöltés fokozása, valamint az ésszerübb készletgazdálkodás a forgóeszközhitelek állományának csökkenését eredményezte.

A gazdaság egyensulyi viszonyainak előnyös változása leghatározottabban az ország nemzetközi pénzügyi helyzetének javulásában mutatkozott meg. A külkereskedelmi forgalom 1972. évi fejlődésében az exporttevékenység bővülése volt a meghatározó. Mind a rubel, mind a dollár elszámolásu viszonylatokban erőteljesen emelkedett a kivitel, ugyanakkor a behozatal valamivel kisebb volt az 1971. évinél. Az 1972. év folyamán az összes kivitel 21 %-kal meghaladta az egy évvel korábbit, a teljes behozatal viszont 3 %-kal alatta maradt az 1971. évinek. Az áruforgalomban az 1971. évi nagymértékü behozatali többlettel szemben az 1972. évben 4 milliárd forint kiviteli többlet jött létre.

A rubel elszámolásu viszonylatokba irányuló kivitel 24 %-kal haladta meg az egy évvel korábbit, a behozatal pedig 2 %-kal elmaradt attól. A kivitelt, a szocialista országokkal folytatott kereskedelem bővülését segitette a Kölcsönös Gazdasági Segitség Tanácsának tagállamaiközötti gazdasági integráció alapján kibontakozó együttmüködés. A kölcsönös szakositási megállapodások közül kiemelkedőek az aluminium, a timföld, a közuti jármü, a számitógép, a személygépkocsi, az olefinkémia, a különféle nyersanyag termelési együttmüködések. Ezek keretében a forgalom nagy hányada hosszu távra biztositott.

A kereskedelmi kapcsolatok bővültek a tőkés országokkal is. A dollár elszámolásu viszonylatokba irányuló kivitel az elmult év során 18,5 %-kal nőtt. A behozatal - az ésszerübb beszerzések, a korábban felhalmozott készletek fokozottabb felhasználása stb. következtében - 4,5 %-kal kevesebb volt az előző évinél.

Kedvezően alakult az ország nemzetközi pénzügyi helyzete. A rubel elszámolásu fizetési mérlegben jelentős aktivum keletkezett. A dollár elszámolásokban fennálló tartozások lejárat szerinti összetétele tovább javult. A változásban jelentős volt a szerepe az 1972. évben a hosszu- és középlejáratu hitelmüveleteknek, és ezen belül a kötvénykibocsátásnak. Mindezek eredményeként a dollár elszámolásu fizetési mérleg - az előző évi hiánnyal szemben - aktivummal zárult. A kiviteli többletet mutató külkereskedelmi mérleg mellett az áruforgalmon kivüli fizetéseknek /a nemzetközi szolgáltatásoknak és az idegenforgalomnak/ is része volt abban, hogy az ország nettó devizatartozásai mérséklődtek.

Az 1972.évi állami költségvetés végrehajtásában megvalósult az a követelmény, hogy a bevételek és kiadások növekedése egyensulyban legyen. A tényleges hiány az előző évinél és az előirányzatnál is kisebb. Ez, az előző évhez képest kedvező változás ugy alakult ki, hogy a kiadások csak 8,8 %-kal emelkedtek a bevételek 9,3 %-os növekedése mellett. Mind a bevételek, mind a kiadások szinvonala alacsonyabb a tervezettnél. A bevételek között a vállalatok és szövetkezetek befizetései mintegy 3 %-kal, 4,9 milliárd forinttal voltak kisebbek a számitottnál főként azzal összefüggésben, hogy az anyagi termelés és forgalom bővülése, a költségszint csökkenése kisebb volt a tervezettnél. A vállalatok és szövetkezetek alacsonyabb befizetését más bevételeknél elért többletek részben ellensulyozták, de a tervezettnél jobb egyensulyi helyzetet valójában az tette lehetővé, hogy a költségvetés felhalmozási és egyéb kiadásai sem nőttek a számitott ütemben. A költségvetési egyensuly további javitásához elsősorban a bevételek - hatékonyság erősitésén alapuló - gyorsabb növekedésére van szükség.

x x

x

II.

A vállalatok és szövetkezetek pénzgazdálkodása

A vállalatok és szövetkezetek tevékenységének eredményeként az 1972. évben összesen 155,8 milliárd forint nettó /támogatásokkal csökkentett/ jövedelem képződött, ami az előző évinél 9,5 %-kal több.

A nettó jövedelem összetétele a következő:

Megnevezés	Az 1971.évben	Az 1972.évben	Az 1972. évi az 1971.évi %-ában
	millió forintban		
Nyereség /veszteséggel csökkentve/	94.655	1o4.615	11o,5
Termelési költségekben elszámolt jövedelmek	62.942	67.661	1o7,5
Forgalmazáshoz kapcsolt jövedelmek	36.868	38.976	1o5,7
Együtt	194.465	211.252	1o8,6
Le: Támogatások	52.195	55.439	1o6,2
Nettó jövedelem	142.27o	155.813	1o9,5

Az állami vállalatok, az ipari, fogyasztási, beszerző és értékesitő szövetkezetek, szövetkezeti vállalatok /továbbiakban vállalatok/ jövedelme az előző évinél /9 %/ és az átlagosnál gyorsabban /9,7 %/ nőtt. A mezőgazdasági szövetkezeteké az 1971. évi nagyarányu fejlődés után 7,3 %-kal emelkedett. A vállalatoknál 144 milliárd forint, a mezőgazdasági szövetkezeteknél 11,8 milliárd forint nettó jövedelem jött létre.

Az összes nettó jövedelmen belül meghatározó a nyereség 1o,5 %-os növekedése. A nyereség emelkedése az 1972. évben is nagyobbrészt a termelés és a forgalom bővülésének, kisebbrészt a hatékonyság javulásának a következménye.

A termelésben lekötött eszközök és a kifizetett bérek emelkedésével, valamint a termelés és a forgalom bővülésével összefüggésben 7,5 %-kal nőttek a termelési költségekben elszámolt jövedelmek /eszközlekötési és bérjárulékok, a termelési, a kereskedelmi stb. adók/. Az összes jövedelmek között viszonylag legkisebb mértékben /5,7 %-kal/ haladták meg az előző évit a forgalmazáshoz kapcsolt jövedelmek /a forgalmi adók és a vámbevételek/.

A támogatások 6,2 %-kal, az előző évinél gyorsabban növekedtek. A nyereség támogatás tartalma - főként az állami visszatérítés növekedése következtében - nagyobb az 1971. évinél. A vállalatok az import és egyéb alapanyagok beszerzési árainak emelkedése miatti többletköltségeiket nem tudták müszaki és szervezési intézkedésekkel ellensulyozni, s ezért több területen növelni kellett a jövedelmük kiegészitését szolgáló költségvetési juttatásokat.

A nettó jövedelem képződésében az egyes népgazdasági ágak szerepe eltérő. Az év során leggyorsabban a külkereskedelemben /14 %/ nőtt a jövedelem a kiviteli forgalom gyors növekedése és az elért árnyereség következtében. Az ipar és a mezőgazdasági szövetkezetek nettó jövedelme 7-7 %-kal, az épitőiparé 9 %-kal, a belkereskedelemé 6 %-kal emelkedett, a szállitásé és hirközlésé pedig visszaesett.

Az 1972. évben a vállalatok gazdasági tevékenységét az előző évinél kiegyensulyozottabb, arányosabb fejlődés jellemezte. A gazdálkodó egységek termelése és kinálata jobban alkalmazkodott a változó kereslethez. A javuló alkalmazkodóképesség és a termékszerkezet változása lehetővé tette, hogy a belföldi, elsősorban beruházási javak iránti kereslet mérséklődése ellenére a bővülő termelés

nem a készleteket növelte, hanem külföldön került értékesitésre. A külső piacokon való elhelyezést egyrészt a szocialista országok részéről mutatkozó kereslet, másrészt a tőkés értékesitési lehetőségek kihasználása alapozta meg. Javult az előállitott termékek minősége és bővült választékuk kis. A termelés és a szükségletek változásainak hatására egyes területeken kinálati többlet is kialakult. Az igényeltnél több kapacitással rendelkezett a mélyépitőipar. Meghaladta a keresletet az áruforgalom területén egyes tartós fogyasztási cikkek kinálata.

A gazdasági fejlődés főbb tényezői közül az év során lényegében változatlan létszám mellett javult az élőmunkafelhasználás hatékonysága. Ezt lehetővé tette az állóeszközök állományának bővülése, az uj állóeszközök magasabb technikai szinvonala és a munkaszervezés némi javulása, amit a munkaerőutánpótlás nehézségei is kikényszeritettek. A termelékenység tovább emelkedett.

A vállalatok gazdálkodásának eredményeként 93,5 milliárd forint - az előző évinél 11 %-kal több - nyereség képződött. /A veszteség összege az 1971. évinél kisebb volt, nem érte el a 3oo millió forintot; csökkent a veszteséges vállalatok száma is./ A nyereség az épitőipar, a külkereskedelem és a nem termelő ágazatok kivételével valamennyi népgazdasági ágban kisebb a költségvetési előirányzatokban feltételezettnél. Az ipar nyeresége 2,4 milliárd forinttal, a szállitási ágazaté 1,6 milliárd forinttal, a belkereskedelemé pedig 2,6 milliárd forinttal volt kevesebb; a nem termelő ágazatoké/lényegében a pénzintézeteké/ viszont 1,3 milliárd forinttal több volt.

A vállalatok érdekeltségi alapjaik képzésére együttesen 31,9 milliárd forintot fordittak, ez az előző évi szintet 11,7 %-kal haladja meg. A nyereség növekedésénél nagyobb mértékü alapképzés azzal függ össze, hogy jelentősen emelkedett - főként a kedvező exportértékesités és az erre irányuló anyagi ösztönzés miatt - a közvetlenül alapokba

juttatott adókedvezmények összege. A decentralizált nyereség egyéb tételei /szövetkezeti szövetségek fenntartásához fizetett összegek, tagsági érdekeltségi alap, munkábajárási dotáció/ viszont kisebbek az 1971. évinél. Ezek együttes hatásaként a nyereség állami költségvetés és vállalatok közötti megosztása nem változott.

Az 1972. évi nyereségből a vállalatok 8,8 milliárd forint részesedési alapot képezhettek. Az alapokba került ezen felül 1,7 milliárd forint az eredmény terhére elszámolt és különböző szociális, kulturális célokra felhasználható - az előző évivel közel azonos összegü - garantált rész is. Az igy megnövelt részesedési alapnak a bérköltségekhez viszonyitott aránya 11,9 %, az előző évivel azonos.

Az élőmunka hatékonyabb felhasználásának, a keresletszabályozás némi módosulásának hatásaként csökkent a részesedési alapból teljesitendő bérfejlesztési befizetés összege és mértéke. /Az előző évi 2,7 %-kal szemben az 1972. évben a bérköltségek 2,2 %-ának megfelelő, 1,9 milliárd forint összegü bérfejlesztési befizetést kellett a vállalatoknak a részesedési alapjukból teljesiteni./

Ennek megfelelően évközi jutalmazásra, premizálásra, év végi részesedésre, valamint szociális, kulturális, sport- stb. intézmények fenntartására az előző évinél nagyobb összeg állt a vállalatok rendelkezésére. Az ily módon felhasználható /nettó/ részesedési alap bérköltségekhez viszonyitott aránya az előző évi 7,2 %-ról 7,8 %-ra emelkedett. Legnagyobb mértékü a növekedés az épitőiparban. Az ipar ágazatain belül erőteljesen - legalább a bérköltségek egy százalékának megfelelő mértékben - nőtt a villamosenergiaipar, a gépipar és a könnyüipar ágazataihoz tartozó vállalatok részesedési alapja. Mérséklődött az erdőgazdaságok, a szállitási és a belkereskedelmi vállalatok részesedési alapjában képződő összeg is.

Az 1972. évben javult a részesedési alapok felhasználásának a képződő forrásokkal való összhangja, s csökkent a részesedési alaphiányos vállalatok száma. Az 1971. évben a vállalatok 5,2 %-ánál, az 1972. évben pedig 4,1 %-ánál - 159 vállalatnál - nem nyujtott fedezetet a képződő részesedési alap a kötelezettségek teljesitésére. A hiány összege az előző évinek a felére - 22o millió forintra - csökkent.

A dolgozók anyagi ösztönzésében fokozódott a részesedési alap szerepe. Ezzel összefüggésben az 1972. évben megváltozott a részesedési alap felhasználásának szerkezete. Az évközi premizálásra, jutalmazásra a vállalatok 1,8 milliárd forintot - az előző évinél 43 %-kal többet - fizettek ki. Ez jelzi a folyamatos, az egyéni teljesitményi követelményekhez jobban alkalmazkodó ösztönzési formák elterjedését. A dolgozók lakásépitésével kapcsolatos vállalati hozzájárulások összege 39 %-kal emelkedett. A tanulmányi ösztöndijak céljára a vállalatok valamivel mérsékeltebb ütemben, de az 1971. évit 8 %-kal meghaladó összeget használtak fel. Az év során a vállalati szociális, kulturális, stb. intézmények fenntartására, étkeztetésre 3,2 milliárd forintot, az előző évinél 4 %-kal többet nyujtottak a vállalatok.

Az 1972. évi nyereségből képzett - de csak az 1973. évben felhasználható - fejlesztési alap növelésére 2o,4 milliárd forintot, az előző évinél 1,9 milliárd forinttal /1o,4 %-kal/ többet fordithattak a vállalatok. Az elmult évi csökkenés után - ami a szabályozók 1971. évi módositásából adódott - ujra nőtt a vállalatok nyereségből képződő fejlesztési forrása. Az értékcsökkenési leirásból képződött fejlesztési alap 22,6 milliárd forint volt.

A vállalatoknak az érdekképviseleti szervek, a tanácsok és más gazdálkodó egységek részéről ideiglenesen vagy véglegesen

átadott fejlesztési célu pénzforrások az előző évit valamelyest meghaladták. Az állóeszközök értékesitéséből, selejtezéséből származó bevételek összege az 1971. évivel lényegében azonos volt. Ezek a folyamatok az indokoltnál lassabban fejlődnek.

A rendelkezésre álló fejlesztési pénzeszközökből a gazdálkodó szervek 1972. évben az 1971. évinél nagyobb hányadot forditottak a fennálló kötelezettségek teljesitésére.

A kötelező épitési-szerelési tartalékképzés előirása miatt a gazdálkodó szervek közel 1,8 milliárd forintot különitettek el fejlesztési alapjaikból. Ez kedvezően befolyásolta az épitési fedezetbiztositás rendszerének müködését is. A forgóalap feltöltésére és a forgóalaphitel törlesztésére a rendelkezésre álló vállalati saját források nagyobb hányada szolgált, mint korábban. Beruházási hitelek, állami és fejlesztési kölcsönök visszafizetésére az 1971. évinél 19 %-kal többet, 7,5 milliárd forintot forditottak. A vállalatok a dolgozók lakásépitési akciójára az 1972. évben 57o millió forintot használtak fel, ami 13 %-kal magasabb az 1971. évinél.

A vállalati fejlesztési alapokból más vállalatoknak, tanácsoknak történő átadás összege az 1971. évit közel lo %-kal meghaladta. Az eszközáramlás - a korábbi évekhez hasonlóan - főként a lakás- és közmüépitést segitette elő.

A fejlesztési alapból teljesitendő kötelezettségek növekedése, a folyamatban lévő beruházások többletköltségei, a forgóalapoknak a forgóeszközök tartós növekedése miatt szükségessé vált feltöltése, egyes kellő pénzügyi fedezet nélkül megkezdett fejlesztések jelentős mértékben lekötik az 1971. évi szabályozó módositások hatására átmenetileg mérsékeltebb ütemben képződő fejlesztési alapokat. Az adott évi kötelezettségek teljesitéséhez és az esedékes ráforditások finanszirozásához rendelkezésre álló saját források egyes vállalatoknál elégtelennek bizonyultak és igy alaphiányok keletkeztek. Többször előfordul, hogy a beruházás befejezése után

az uj létesitmény nem az igért hatékonysággal müködik, ezért a vállalt törlesztési kötelezettségnek nincs fedezete. Az 1972. évben 59 fejlesztési alaphiányos vállalat volt /ebből ipari 51, épitőipari 8/. Az alaphiányos ipari vállalatok közül 9 tartozik a kohászatba /a hiány 12 %-ával/, 17 a gépiparba /a hiány 56 %-ával/ 15 a nehéziparba /a hiány 26 %-ával/. A fejlesztési alaphiányok rendezése az 1972. évben több mint 6o %-ban a hitelkapcsolatok felülvizsgálatával, részben uj hitelek és kölcsönök kibocsátásával, részben a meglévők visszafizetési határidejének módositásával történt. A hiány közel 2o %-át a költségvetés finanszirozta.

A vállalatok az 1972. évi nyereségből 4,6 milliárd forintot helyeztek tartalékalapjaikba. A veszteség rendezésére, a fejlesztési és részesedési alapok kiegészitésére a tárgyévi alapképzésnek 18 %-át használták fel. Az előző évi tartalékalapokból 555 millió forintot, az 1972. éviekből pedig 284 millió forintot vettek igénybe a vállalatok részesedési alapjuk kiegészitésére. A tartalékalapokból az előző évinél 19 %-kal többet használtak fel a fejlesztési alapok kiegészitésére. A felhasználásokat figyelembe véve a rendelkezésre álló tartalékalap közel 14 milliárd forint /a kötelező szint 5o %-a/. A tartalékalap megitélésénél figyelembe kell venni azt is, hogy a vállalatok a korábbi évek igénybevételéből a következő években közel 2 milliárd forintot kötelesek visszapótolni.

A jövedelmek bővülése és a központositás megközelitően azonos szintje mellett a vállalatok és szövetkezetek vagyona /a mezőgazdasági szövetkezetekkel együtt/ az 1972. évben 8,4 %-kal gyarapodott. Az év végi vagycn közel 7c %-a állóeszköz, 25 %-a forgóeszköz.

A vállalatok és szövetkezetek vagyonának együttes növekedésén belül az ipari vállalatok vagyona az átlagosnak megfelelően nőtt. A belkereskedelemben az állóeszközök bővülése erőteljesebb volt, mig a készletfelhasználással összefüggésben a forgóalapfeltöltés üteme az előző évinél mérsékeltebb. Az épitőiparban, valamint a mezőgazdaságban erdő- és vizgazdálkodásban az állóeszközök gyors ütemü bővülése miatt a vagyon az átlagosnál nagyobb mértékben nőtt. A mezőgazdasági szövetkezetek állóeszközeiket gyorsabb ütemben növelték, mint forgóeszközeiket; vagyonuk összességében is gyorsabban nőtt mint a többi gazdálkodó szervnél.

Az i p a r- vállalatok az 1972. évben 49,2 milliárd forint nyereséget hoztak létre. Ez kereken 5 milliárd forinttal, 11,4 %-kal több az előző évinél. A többleteredmény döntően az értékesités bővüléséből és a ráforditások némi csökkenéséből adódott.

Az iparvállalatok az 1972. évben 453 milliárd forint, az előző évinél 8 %-kal több értékesitési árbevételt értek el. Az értékesités leggyorsabban a vegyiparban, az épitőanyagiparban, a gépiparban nőtt. A keresleti szerkezet módosulásának hatására változtak az értékesités irányai. A belföldi kereslet növekedési ütemének mérséklődése mellett fokozódott /19 %-kal emelkedett/ az export értékesités. A külföldi értékesités arányának emelkedése miatt az érdekelt ágazatokban az átlagosnál nagyobb mértékben növekedett a nyereség. Egyes területeken az export nyereség hányada önmagában is nagyobb a belföldi értékesitésénél, másutt pedig az állami támogatás biztosit többletbevételt.

A vállalati nyereség alakulását befolyásolta a ráforditások szinvonalának csökkenése is. Az ipari vállalatok

loo forint társadalmi terméket 89,2o forint - az előző évinél 5o fillérrel kisebb - költségráfordi-tással hoztak létre. Az 1972. évben - elsősorban termelékenység-emelkedés hatására - mérséklődött a loo forint társadalmi termék előállitásához felhasznált élőmunka együttes költsége /a bérköltség és járulékai/. Az élőmunka költségeinek hányada az előző évinél kisebb volt /az 1971. évben 13 %, az 1972. évben 12,8 %/. Javult a munkaerőgazdálkodás, kisebb volt az indokolatlan munkaerőmozgás és a munkaerő-kereslet. Az előző évinél kedvezőbb az arány a termelés a bérek, valamint a munka termelékenysége és a bérszinvonal alakulásában.

A loo forint termeléshez felhasznált anyagköltség az iparban 59 forint volt, 4o fillérrel kevesebb az előző évinél. Az anyagköltségek csökkenését - egyéb tényezők mellett - lehetővé tette a világpiaci árnövekedések egy részének költségvetési támogatással való ellensulyozása is. Egyes ágazatokban /kohászat, gépipar, vegyipar/ növelte az anyagráforditást a termelési struktura anyagigényesebb termékek felé való eltolódása, a gyártmányszerkezet korszerübb, de ugyanakkor drágább - elsősorban tőkés importból származó - anyagok és alkatrészek felhasználásával járó módosulása.

Az iparban loo forint társadalmi termékre jutó lekötött eszköz költségterhe /eszközlekötési járulék és az értékcsökkenési leirás együttes összege/ az 1972. évben 7,9o forint volt, az előző évi 8 forinttal szemben. Ez elsősorban a mérsékeltebb készletképződéssel van összefüggésben. Az iparon belül emelkedett az eszközök járulékos terhe a kőolajbányászatban, az épitőanyagiparban és a könnyüiparban.

Az eddig felsorolt költségekkel szemben a vállalati általános költségek növekedése az 1972. évben is meghaladta a termelés és az értékesitás bővülésének ütemét, ami

szembeötlően jelzi a vállalati költséggazdálkodásban meglévő hiányosságokat. Továbbra is gyors ütemben /24 %-kal/ növekedtek a bel- és külföldi utazási, kiküldetési költségek. Ilyen célra a vállalatok az 1972. évben 1,2 milliárd forintot forditottak. A nagyvállalatok központi irányitási költségeinek emelkedése is nagyobb, mint amit az ujabb ipartelepitések, vidéki telephelyek bővitése indokolttá tesz. Kedvezőtlenül hat a költségek alakulására, hogy a teljesen leirt, de mégis tovább üzemeltetett gépek és berendezések állománya 6,4 milliárd forinttal /23 milliárd forintra/ emelkedett. A korszerütlen, csak növekvő ráforditással üzemeltethető állóeszközök selejtezésének és pótlásának előmozditása érdekében a gépiparban - kisérleti jelleggel - bevezetésre került az üzemeltetési járulék, amelynek 4o %-ából a vállalatok fejlesztési alapot képezhetnek.

A vállalati jövedelmezőség alakulását kifejező eszközarányos nyereség az előző évit meghaladó mértékben, 6o fillérrel emelkedett. /A termelésben lekötött álló- és forgóeszközök értékének minden loo forintjára jutó nyereség az 1972. évben 11,1o forint volt./ Az eszközarányos nyereség az egyes ipari ágazatok között az 1971. évihez képest valamivel nagyobb mértékben differenciálódott. A növekedés üteme a gépiparban, a vegyiparban, a könnyüiparban és az élelmiszeriparban volt a leggyorsabb, de a villamosenergiaiparban és a kohászatban is javult; romlott viszont a bányászatban. Mindemellett a gyorsabban növekvő ágazatokban sem következett be a vállalati jövedelmezőségnek olyan javulása, amely a gazdálkodásban lévő lehetőségek és tartalékok kihasználását mutatná.

Az iparban a nettó részesedési alap az állami szektorban gyorsabban nőtt /13,1 %-kal/, de a bérekhez viszonyitott aránya még mindig alacsonyabb volt a szövetkezeti szektorénál. A nettó részesedési alap a bérköltséghez viszonyitva a vegyiparban /1o,6 %/, a gépiparban /9,3 %/ és a könnyüiparban /8,4 %/ a legmagasabb, de az egyes ágazatokban

a vállalatok között számottevő a differenciálódás. Az 1972. évi nyereség után képződött fejlesztési alapok átlagosan 13 %-kal emelkedtek; dinamikusan bővült a fejlesztési lehetőség a vegyiparban és a gépiparban.

A népgazdaság hatékonyságának javitása érdekében hozott határozatoknak megfelelően az irányitó szervek kiemelten vizsgálják 5o ipari nagyvállalat gazdasági tevékenységének jellemzőit. A kijelölt vállalatok körülményei megközelitően kifejezik az ipar átlagos gazdasági és müszaki helyzetét. Emellett fontos feladatokat látnak el a központi fejlesztési programok végrehajtásában és a termelési szerkezet korszerüsitésében, külkereskedelmi árukivitelük - elsősorban a szocialista államközi szerződések teljesitése szempontjából - jelentős.

A kijelölt vállalatok az ipar foglalkoztatottainak /és összes bérköltségének/ 4o %-át, összes eszközállományának 6o %-át, árbevételének 53 %-át, exportjának 64 %-át képviselik. E vállalatok között van - az előbbi mutatók alapján - a teljes villamosenergiaipar, a bányászat és a kohászat 8o %-a, a vegyipar 5o %-a, az élelmiszeripar 35 %-a, a könnyü- és az egyéb ipar 1o-15 %-a.

A vállalatokra az általánosan érvényesülő pénzügyi szabályok vonatkoznak, azonban az átlagosnál jóval nagyobb mértékben részesülnek állami támogatásban és központi fejlesztési forrásokban. Az 1972. évben az államkölcsönök 65 %-át, a fejlesztési kölcsönök 4o %-át, a beruházási hitelek 42 %-át vették igénybe.

A nagyvállalatok jövedelmezősége csak a könnyü- és az egyéb iparban alacsonyabb lényegesen a saját ágazatukénál, nagyobb viszont az élelmiszeriparban. Eszközarányos nyereségük - az 1971. évi 7,8 %-kal szemben - 8,3 %; a növekedés aránya megközelitően azonos az ipar átlagával.

Az é p i t ő i p a r 1972. évi tényleges nyeresége 8,4 milliárd forint volt, az előző évinél 1o %-kal nagyobb. A nyereség növelésében fokozódott a gazdálkodás javulásának hatása. A beruházási vásárlóerő növekedésének lassitása azt a követelményt támasztotta az épitőipari szervezetekkel szemben, hogy tevékenységükben fokozottabban juttassák kifejezésre a minőségi jellemzőket: a munka koncentrálását, az egyes létesitmények tekintetében a termelés ütemének gyorsitását, a kivitelezés minőségének javitását.

Az igények csökkenése és az árszint emelkedés mérséklődése azzal járt, hogy az épitőipari ágazat összes árbevétele 9 %-kal /előző évben 16 %-kal/ nőtt. Az állami épitőipari vállalatok bevételnövekedése /11 %/ az átlagost meghaladja. Jelentősebb ütemcsökkenés következett be a szövetkezeti épitőiparban, valamint a tervező-beruházó vállalatoknál.

Az épitőipari vállalatok 1oo forint társadalmi terméket 82,6o forint /az 1971. évinél 9o fillérrel kisebb/ ráforditással állitották elő. Az épitőipar egészében csökkent a bér, valamint az általános költségek részaránya, növekedett viszont az anyaghányad. Az épités technikai szinvonalának emelkedése, a gépesités magasabb értékü anyagok felhasználását teszi szükségessé, ami által emelkedik az anyag- illetve eszközköltség. Mérséklődik viszont az élőmunka igény és ezzel megtakaritás érhető el a bérköltségekben és azok járulékaiban.

Az épitőiparban 1oo forint álló- és forgóeszközre jutó nyereség az 1971. évi 22,7o forintról 22,4o forintra mérséklődött. Ebben az állóeszközök bővülésének - a teljesitménynövekedést is meghaladó - üteme a meghatározó A forgóeszközök forgási sebessége kisebb mértékben javult

Az épitőiparban a nyereségből képzett fejlesztési alap

/8,7 %-kal/ magasabb volt az előző évinél. A bérfejlesztési befizetési kötelezettség csökkenése miatt a bérköltséghez viszonyitott nettó részesedési alap 5,4 %-ról 8,3 %-ra emelkedett.

Az állami mezőgazdaság, erdő- és vizgazdálkodás 1972. évi nyeresége 2,7 milliárd forint, az 1971. évinél 3 %-kal több. A veszteséges vállalatok száma és a veszteségek összege csökkent. A nyereség alakulásában az állami mezőgazdaságnak volt meghatározó szerepe, ahol a nyereség 4 %-kal nőtt. A vizgazdálkodásban a nyereség az átlagosnál kisebb mértékben emelkedett, az erdőgazdálkodásban csökkent.

Az állami mezőgazdasági vállalatok bevétele az 1972. évben több mint 6 %-kal haladta meg az előző évit, amit az időjárási tényezők mellett az anyagi és közgazdasági feltételek korábbinál kedvezőbb alakulása is befolyásolt. A költségvetési támogatások egyidejü növekedésével javult a termelés anyagokkal /mütrágya, növényvédőszer/, alkatrészekkel és gépekkel való ellátása. Kormányintézkedések következtében emelkedtek egyes mezőgazdasági termékek árai.

A nagyüzemi termelés átalakulása, a gyors technikai fejlődés, az uj technológiára való átmenet hatásai a költséggazdálkodást is befolyásolták. A költségszinvonal - az ipari anyagok árainak emelkedése ellenére - valamelyest csökkent, a fejlődés azonban nem egyenletes; egyes termelési ágakban gyorsabb, más ágazatokban lemaradás tapasztalható. Az iparszerü termelési rendszerek eddigi tapasztalatai a mezőgazdaságban felhivják a figyelmet a termelési-tenyésztési fajták, a technológiák, a termelési körülmények és a szakmai hozzáértés közötti jobb összhang megteremtésének szükségességére. A költségszint lassu csökkenése e folyamatnak kezdeti eredményeit mutatja. Mivel az üzemek egy része nem tesz kellő

erőfeszitést a hatékonyság javitására, a vállalatok differenciálódása az 1972. évben erősödött. Az állami mezőgazdaságban a gazdaságok 3o %-a érte el a nyereség több mint 75 %-át, ugyanakkor a gazdaságok 2o %-a a nyereségnek még 1 %-át sem realizálta.

A vizgazdálkodás bevétele 1972. évben 11 %-kal nőtt, elsősorban a vizépitési tevékenység fokozódása következtében. Az erdőgazdaságok bevétele valamelyest csökkent, főként a tüzifa hazai, a papirfa külföldi keresletének mérséklődése miatt.

Ebben a népgazdasági ágban a bérköltségekhez viszonyitott nettó részesedési alap az előző évi szinten maradt, a nyereségből képzett fejlesztési alap az átlagosnál lasabban /5 %-kal/ nőtt.

A s z á l l i t á s és h i r k ö z l é s 1972. évi nyeresége 3,8 milliárd forint, ami lo %-kal kisebb az előző évinél. A szállitás 13 %-os nyereségcsökkenése lényegében a vasuti közlekedésben következett be, mert mérséklődtek a szállitási igények, ezért a teljesitmények alig, a ráforditások viszont gyorsabban növekedtek. A ráforditások emelkedésében a rekonstrukcióval összefüggő nagyobb eszközköltségek, a növekvő bérköltségek és azok járulékai, valamint a felhasznált anyagok magasabb ára /szinesfémek, kohászati termékek, épitőanyagok/ volt a meghatározó. A több éve változatlan dijtételek mellett a szállitásban döntően a szükséges állami beavatkozások /költségvetési pénzeszközök, bérpreferenciák juttatása/ alapozzák meg az ágazat fejlesztési lehetőségének, az itt dolgozók személyi jövedelemszinvonalának növekedését.

A vállalati irányitással kapcsolatos költségek növekedési üteme a korábbi évekéhez képest mérséklődött ugyan, de az üzem- és munkaszervezés hiányosságai, egyes szakmáknál a szervezeti korszerütlenség 1972. évben is jelentős tényezője volt a ráforditási szinvonal emelkedésének.

A szállitás és hirközlés vállalatainak tevékenységében tovább nőtt a nemzetközi szolgáltatás. A devizabevételek növekedése különösen a szocialista viszonylatban volt jelentős /több mint 5o %/.

A nyereség jelentős csökkenése ellenére /az adóprogresszió mérséklődése és a kedvezmények növelése folytán/ nőtt a nyereségből érdekeltségi alapok képzésére visszatartható rész aránya. A kapott preferenciák miatt a bérszinvonal emelése az előző évinél nem terhelte jobban a részesedési alapot; a fejlesztési alapokba az előző évivel egyező összeget lehetett helyezni.

A b e l k e r e s k e d e l m i vállalatok nyeresége /11,6 milliárd forint/ 6,7 %-kal magasabb az 1971. évinél, az 1972. évi előirányzattól azonban 2,6 milliárd forinttal elmaradt. A kisebb nyereségnövekedés részben a belkereskedelmi forgalom tervezettnél mérsékeltebb bővülésének, részben a ráforditások növekedésének a következménye. A fogyasztási cikk kereskedelemhez tartozó vállalatok /nagykereskedelem, bolti kiskereskedelem, vendéglátás és az általános fogyasztási, beszerző és értékesitő szövetkezetek/ forgalmának növekedése elmaradt a korábbi évek fejlődési ütemétől. A termelőeszközkereskedelmi vállalatok forgalma az előző évinél is kisebb volt.

Az élelmiszerek forgalma 7,3 %-kal, az élvezeti cikkeké lo,8 %-kal nőtt. A kereslet legnagyobb mértékü növekedése a magasabb tápértékü huskészitményeknél, valamint a tej és a tejtermékeknél jelentkezett. Kedvező, hogy a lisztes áruk és a zsiradékok forgalmának növekedése elmaradt az átlagostól. A vegyes iparcikkek forgalma 5,6 %-kal, ezen belül a butorértékesités 9,3 %-kal nőtt, de az igényeket igy sem lehetett kielégiteni. A ruházati cikkek forgalma továbbra is hullámzó, 1972.évi növekedése mérsékeltnek tekinthető.

Az 1972. évben általában javult az ellátás. Az ipar a hagyományos cikkekből maradéktalanul ki tudta elégiteni a vásárlókat, de az egyre igényesebbé váló és változó kereslethez még mindig nem tudott elég gyorsan alkalmazkodni. Egyes hiradástechnikai és közlekedési cikkekből /rádió, televizió, motorkerékpár/ tulkinálat volt, ugyanakkor egyes árukból továbbra sem lehetett teljes mértékben kielégiteni a lakosság igényeit /korszerü iparcikkek, szerelési cikkek, egyes épitőanyagok/. Nem felel meg továbbra sem a keresletnek a ruházati cikkek választéka, egyes termékekből /pl. harisnyanadrág, gyermekruházati cikkek/ átmeneti hiányok is keletkeztek.

A belkereskedelmi vállalatok árrése az 1972. évben 7,5 %-kal volt több az előző évinél. /Az 1971.évben nem változott./ Az árbevételt meghaladó árrés-növekedés részben a forgalom összetételének változásából, részben pedig a kiskereskedelem részére nyujtott árengedményekből, valamint az ipartól való közvetlen beszerzés arányának növekedéséből származik.

A belkereskedelem ráforditása 47,1 milliárd forint, amely 7,2 %-kal nagyobb az 1971. évinél. Az 1972. évben minden 1 %-os forgalombővülés 2 %-os költségnövekedéssel járt, az előző évi 1,6 %-os emelkedéssel szemben. Ebben a forgalom növekedése és az összetétel változása mellett jelentős szerepe volt a viszonylag magas állandó /élő- és holtmunka/ költségeknek. /Legkedvezőtlenebb volt a helyzet a termelőeszközkereskedelemben, ahol az értékesités kismértékü csökkenése ellenére a ráforditások 8,9 %-kal emelkedtek./ A készletezéssel, igazgatással, az áruforgalom szervezésével kapcsolatos költségek egy része is a forgalmat meghaladó mértékben növekedett, ami a gazdálkodás hiányosságaira is utal. A létszám alakulásában nem érzékelhető a kereskedelmi forgalom növekedési ütemének mérséklődése. A forgalom emelkedésének az 1971. évben 6o %-a, az 1972. évben viszont már 86 %-a párosult uj munkaerő alkalmazásával.

A belkereskedelmi ágazatban a nyereségből képződő nettó részesedési alap az 1972. évben 2,7 %-kal nőtt. Az eszközállomány nyereséget meghaladó növekedése folytán a fejlesztési alapoknak az eszközökhöz viszonyitott aránya valamelyest mérséklődött.

A k ü l k e r e s k e d e l m i ágazatba tartozó vállalatok nyeresége az 1972. évben 3,9 milliárd forint, 3o %-kal több az előző évinél és 8 %-kal nagyobb a tervezettnél. A nyereség növekedését az áruforgalom bővülése, a külkereskedelmi tevékenység jövedelmezőségének javulása, az export árak kedvező alakulása eredményezte. Az áruforgalomban a nyereségesebb kivitel részaránya növekedett, amit a termelő és a külkereskedelmi vállalatok szorosabb együttmüködése, valamint a világpiaci kereslet egyaránt elősegitett.

A nyereség alakulását befolyásolta, hogy a külkereskedelmi áruforgalom emelkedése fajlagosan csökkentette a költségeket, ugyanakkor a termelővállalatokkal közösen elért nyereségből való részesedés is növekedett. Az árnyereségből is viszonylag jelentős mértékben nőtt a külkereskedelem jövedelme. Mindezek következtében a külkereskedelmi vállalatok 1972. évi nyeresége erőteljesen nőtt, veszteséges vállalat nem volt.

A vállalatoknál visszamaradó nyereség a népgazdasági átlagnál lényegesen nagyobb mértékben bővitette az érdekeltségi alapokat. A nyereség rendkivül gyors növekedése ellenére - az 1971. évi szabályozó módositás hatására - a nettó részesedési alap mérsékeltebben /1o,6 %-kal/ nőtt. A nyereségből képzett fejlesztési alap a vállalatok közötti jelentős szóródás mellett az előző évi csökkenés után 32,6 %-kal növekedett.

A mezőgazdasági szövetkezetek gazdálkodásának anyagi és közgazdasági körülményei - az állami szektorhoz hasonlóan - az 1972. évben tovább javultak. Megfelelő volt az anyagokkal és a gépekkel való ellátás, a különböző központi intézkedések és más gazdasági tényezők hatására előnyösen változott a termelési érdekeltség. A gazdálkodás eredményei általában jobbak voltak az egy évvel korábbinál; emelkedtek a terméshozamok, nőtt a közös vagyon, a pénzalapok növekedése következtében biztonságosabb lett a pénzügyi helyzet.

A mezőgazdasági szövetkezetek tevékenységét nagy mértékben befolyásolták az utóbbi évek gazdaságpolitikai intézkedései. A szövetkezetek törekvése általában találkozott a központi szándékokkal; a növénytermelésben a munkaigényes termékek termelésének mérséklődése lelassult, a gabonatermelés termésátlagai emelkedtek, meghaladták a tervezett szintet, sőt az eddig elért legmagasabb termelési szinvonalat is. Az állattenyésztésben egyes ágazatok /pl. hizottsertés/ eredményei kiemelkedők voltak, a szarvasmarhatenyésztés fejlesztésére hozott intézkedések hatására az állomány az év során ujból emelkedett.

A halmozott termelési érték meghaladta a 81 milliárd forintot, ami az előző évinél 14,5 %-kal magasabb. A termelési érték növekedése a terméktömeg bővüléséből, áremelkedésből és minőségjavulásból származott. A különböző termelési ágak fejlődése azonban nem volt kiegyenlitett.

A növénytermelés /elsősorban a cukorrépa, a kenyérgabona, a kukorica, a gyümölcs, a bor kedvező terméshozamai következtében/ értékesitése meghaladta az előző évit. Burgonyából és egyes zöldségfélékből azonban csökkent az értékesités. Az állattenyésztésben emelkedett a

hizottsertés, a pecsenye-csirke és a tej eladása. Több fontos termék /vágómarha, juh, tojás, gyapju/ értékesitése viszont nem érte el az 1971. évit.

Az 1972. évben jelentősen növekedett az alaptevékenység sulya, az alaptevékenységből származó árbevétel gyorsabban /5,9 %-kal/ nőtt a melléküzemi tevékenységek árbevételénél /4,6 %/. Javult az alaptevékenység hatékonysága is. Erre utal a termelési költségek szinvonalának alakulása: a loo forint árbevételt létrehozó ráforditás 8o fillérrel csökkent. A ráforditásokon belül a bérköltségek növekedésének üteme lelassult, az anyag és az értékcsökkenés jellegü költségek növekedése pedig gyorsult. Ez utóbbi főleg a szövetkezetek anyagi-müszaki bázisának és a termelési technológia fokozatos fejlődésének a következménye.

A korábbi irányzatoktól eltérően a növénytermesztés és az állattenyésztés termelékenységének növekedési üteme lényegesen gyorsult. Összességében a termelékenység az 1972. évben 12,4 %-kal volt magasabb, mint az előző évben; ennek oka a kedvező természeti körülményeken tulmenően az iparszerü termelési rendszerek és a haladó munkaszervezési módszerek elterjedése.

A szövetkezetek bruttó jövedelme 2,7 %-kal, az előző évinél kisebb mértékben emelkedett. A mérleg szerinti nyereség 2,2 %-kal haladta meg az előző évit, a veszteség összege azonban csaknem 12 %-kal nagyobb. Ez utóbbi a szanált szövetkezetek egyharmadánál visszatérő gazdálkodási hiányosságok eredménye. A nyereség alakulásában indokolatlan különbségek is tapasztalhatók. Ez a vagyoni helyzetben és eszközellátottságban, a szakmai vezetés szinvonalában megnyilvánuló lényeges eltérések következménye.

Az 1972. évben 217 szövetkezet vált veszteségessé és alaphiányossá az előző évi 2o2 szövetkezettel szemben. A veszteséges szövetkezetek számának és a veszteség összegének növekedése nagyobb volt annál, mint amennyit a gazdálkodás körülményei indokolnának. A tapasztalatok azt igazolják, hogy a pénzügyi egyensulyhiány egyes szövetkezeteknél rendszeresen megismétlődik és a veszteség számottevő része körültekintőbb gazdálkodással elkerülhető lett volna.

A szövetkezeti bruttó jövedelem felhasználásán belül a fogyasztás és felhalmozás aránya kis mértékben változott az előző évhez képest. Ez összefüggésben van azzal, hogy a személyi jövedelem összegének növekedési üteme meghaladta a bruttó jövedelem növekedését.

A mezőgazdasági szövetkezetek 6,8 milliárd forintot, az előző évinél valamivel nagyobb összeget forditottak különböző alapjaik feltöltésére. A bruttó jövedelem felhasználásában 16,5 %-kal emelkedett a biztonsági alap képzésére felhasznált jövedelem; az év során az alapban elhelyezett összeg 68o millió forinttal meghaladta a felhasználást. A fejlesztési alap majdnem lo %-kal gyarapodott, a beruházások forrásaiban növekedett a saját pénzeszközök aránya. Ugyanakkor a forgóeszköz-ellátottság a szövetkezetek jelentős hányadánál nem fejlődött kielégitően, emiatt a megvalósitott beruházások egyes helyeken nincsenek megfelelően kihasználva.

A szövetkezetek között - az átlagos személyi jövedelmekben megnyilvánuló differenciálódást - az 1972. évben már érezhetően mérsékelték az előző évben bevezetett, eltérő teherviselésen alapuló adók. Ezek hatása most van kibontakozóban. Jellemző, hogy mig 1968. és 1971. között a legjobb és a leggyengébb szövetkezetek között az átlagos

személyi jövedelemkülönbség 1,7-szeresről 2,5-szeresre emelkedett, 1972. évben az egy főre jutó személyi jövedelem különbsége az előző évhez képest már nem nőtt. Ez összefügg azzal is, hogy jó irányban halad a termelési szerkezet átrendeződése és az üzemi lehetőségekhez kapcsolódó foglalkoztatás kedvező kialakulása.

x x
x

A vállalatok és szövetkezetek 1972. évi pénzgazdálkodása összességében az előző évinél tervszerűbb volt. A pénzügyi helyzet alakulását a korábbinál általában kiegyensulyozottabb fejlődés jellemezte. A vállalatok és szövetkezetek jobban alkalmazkodtak a gazdálkodási követelményekhez. Tovább fejlődött a termelő és a kereskedelmi vállalatok együttmüködése, javult az exportképesség.

A belső egyensulyi helyzet erősödése a nemzetközi gazdasági kapcsolatok hatékonyságának növekedésével a lakosság életkörülményeinek javulásával egyidejüleg valósult meg.

Az 1972. évben a termelés és a forgalom növekedése harmonikus volt, összetétele javult és fokozottabban kielégitette a fogyasztók, a felhasználók szükségleteit. A vállalatok és szövetkezetek eredményesebb gazdálkodása, a ráforditások csökkenése következtében a népgazdaság egészében bővültek a pénzügyi források.

A gazdasági munka számottevő eredményei mellett azonban még mindig jelentős a gyorsabb előrehaladást akadályozó tényezők hatása. A jövedelmezőség nem kielégitő javulásából, a költséggazdálkodásban tapasztalható hiányosságokból

az a következtetés vonható le, hogy a gazdaságpolitikai célok megvalósitása és az állami költségvetés egyensulyának javitása különösen fontossá teszik az érvényes határozatok következetes végrehajtását, a korszerü üzem- és munkaszervezést, a gazdaságosabb termékszerkezet kialakitását, a beruházási tevékenység hatékonyságának fokozását, a kapacitások, a rendelkezésre álló erőforrások ésszerü hasznositását.

III.

Az állami költségvetés bevételei

Az állami költségvetés összes bevétele az 1972. évben 2o9,4 milliárd forint volt, 9,3 %-kal haladta meg az 1971. évit, de 1,5 %-kal /3,3 milliárd forinttal/ kisebb, mint az előirányzat. A bevételek 83,2 %-a a vállalatok és szövetkezetek gazdálkodásának eredményeként létrejött jövedelmek központosításából származott. Az év során a vállalatok 168,7 milliárd forintot - az előirányzatnál 4,7 milliárd forinttal /2,7 %-kal/ kevesebbet - fizettek be az állami költségvetésbe. A mezőgazdasági szövetkezetektől és a lakosságtól származó bevételek mintegy 3oo millió forinttal maradtak el a tervezettől. A költségvetési szervektől 8oo millió forinttal, a nemzetközi pénzügyi kapcsolatokból eredően 2oo millió forinttal, az egyéb befizetésekből 7oo millió forinttal magasabb bevétele volt a költségvetésnek, mint az előirányzat.

A vállalatok nyereségéből a költségvetésbe nyereségadó és bérfejlesztési befizetés cimén 55,1 milliárd forintot, az előző évinél 3 milliárd forinttal /6 %-kal/ többet fizettek be. A befizetés azonban az előirányzatnál 4 milliárd forinttal kisebb, elsősorban a tervezettnél alacsonyabb nyereség, valamint az előirányzatot meghaladó nyereségadókedvezmény miatt. /Az elmaradás az iparban 1,4 milliárd forint, a belkereskedelemben 1,4 milliárd forint, a szállitás és hirközlésben 9oo millió forint./

Az elszámolt nyereségadó összege 56,2 milliárd forint. Ebből a vállalatok az év során adókedvezményként fejlesztési és részesedési alapjaik növelésére 1,6 milliárd forintot visszatarthattak. /Az export ösztönzésére 62o millió forintot, a közlekedési vállalatok tevékenységével összefüggően 53o millió forintot, a javitó-szolgáltató tevékenység fejlesztésére 16o millió forintot, a forgóalap feltöltése cimén pedig 11o millió forintot számolhattak el./

A vállalatok a nyereségadó összegéből /dolgozók munkábajárásának támogatása, egyéb célokra/ még további adókedvezményben is részesültek, mintegy 4oo millió forint összegben. Az adókedvezményeket /melyek együttes összege lényegesen meghaladta a tervezettet/ és a különféle jogcimeken visszatartott összegeket figyelembevéve, a költségvetésbe a vállalatok végül 54,2 milliárd forint nyereségadót fizettek be.

Nyereségadóként került elszámolásra a bérfejlesztés utáni - részesedési alapot terhelő - befizetési kötelezettség. Ennek összege 1,9 milliárd forint, az előirányzatnál loo millió forinttal több. A nyereség 65 %-a - az előző évivel azonos hányad - az állami költségvetést, 35 %-a pedig a vállalati alapokat illette meg.

A vállalatok 1972. évben 35o millió forint bérpreferenciában részesültek, ami lehetővé tette a kiemelt fejlesztési programok feladatainak teljesitését, a tulzott jövedelem eltérések megszüntetését. A bérpreferenciák jelentős része egyes ipari nagyvállalatok /Ganz Mávag, Magyar Hajó és Darugyár/ év végi nyereségrészesedésének kifizetését, valamint az átlagostól eltérő feltételekkel dolgozó vállalatok személyi jövedelem növelésének biztositását szolgálta. A kereseti arányok javitására /könnyüipar, kohászat/ 12o millió forint bérpreferencia került engedélyezésre.

A vállalatok és szövetkezetek nyereségének 6 %-a, 4,2 milliárd forint <u>városi és községi hozzájárulásként</u> a telephelyük szerint illetékes tanácsok rendelkezésére állt.

<u>Eszközlekötési járulék</u> cimén a költségvetés bevétele - az 1,1 milliárd forint beruházási járulékkal együtt - 29,3 milliárd forint, ami az előző évinél 2,3 milliárd forinttal /8,5 %-kal/ több, és az előirányzatot 2oo millió forinttal meghaladta. A termelési költségekben elszámolt eszközlekötési járulékból közel 1 milliárd forint a szövetkezeti szövetségeket illette meg, amelyek ezt az összeget tagszövetkezeteik között beruházási célokra és forgóalap növelésre csoportosithatják át. A befizetésekből 5 milliárd forint a tanácsok bevétele.

A termelésben lekötött állóeszközök járuléka 19,9 milliárd forint, a forgóeszközöké 9,4 milliárd forint. A járulékbevételek emelkedését elsősorban az állóeszközállomány 42,6 milliárd forint /7,5 %/ növekedése tette lehetővé. A forgóeszközlekötési járulék emelkedése - a készletgazdálkodás javulásának hatására - a korábbi évekénél kisebb /2,9 %/.

Az állóeszközök év végi bruttó értéke - a 149,3 milliárd forint lakásalappal együtt - 799 milliárd forint, 6,4 %-kal több az előző évinél. Az iparban a növekedés az átlag körüli /6,9 %/. Az állóeszközellátottság legdinamikusabban az épitőiparban /11 %-kal/, a mező-, erdő- és vizgazdálkodásban /1o,8 %-kal/, valamint a kereskedelemben /9,5 %-kal/ emelkedett.

Az 1972. évi készletnövekedés mintegy a fele az előző évinek. Az ipar 3,6 milliárd forint, az élelmiszergazdaság 3,4 milliárd forint, a belkereskedelem 2,9 milliárd forint értékü készletet halmozott fel. Az ipari készletek mérsékelt /az egy évvel korábbi 13 %-kal szemben 4 %/ emelkedésében elsősorban a gépipari vállalatok készletváltozása előnyös. Ezen belül az anyagkészletek szinvonala változatlan volt, de lassabban nőtt a befejezetlen és félkésztermék is. Az élelmiszergazdaság készleteinek alakulásában kifejeződött néhány fontos növényi kultura kedvező terméshozama, valamint az állattenyésztés javára történt termelési eltolódás. A kiskereskedelem készleteinek /5,9 %-os/ növekedése döntően a lakosság jobb és kiegyensulyozottabb ellátását segitette elő.

Az eszközlekötési járulék fizetési kötelezettség alól mentesitett eszközállomány részaránya az év során valamivel emelkedett. A mentesitések miatt jelentősebb költségvetési bevétel elmaradás volt az iparban, valamint a kereskedelemben.

A bérjárulékok - az illetményadó és a társadalombiztositási járulék - összege 2o,3 milliárd forint, ami az előző évinél 1,3 milliárd forinttal /mintegy 7 %-kal/ több. A vállalatokrál elszámolt bérjárulékok összege az éves bér 23 %-a. A vállalatok egy része továbbra is jelentős kedvezményben

részesül. Az illetményadó 5,9 milliárd forint összegéből 3,2 milliárd forint a tanácsok bevételét képezte.

A termelési adó befizetés 12,3 milliárd forint volt, az előirányzattal azonos nagyságrendü. Az adóbevételekből az átlagosnál lényegesen kedvezőbb természeti és termelési feltételekből adódó jövedelmeket terhelő elvonás együttes összege 6,2 milliárd forint.

Ennek legjelentősebb tételei: a földgáz és kőolajipari termékek árába beépitett adó 2,5 milliárd forint, amely az energiahordozók ármegállapitásánál figyelembe vett eltérő termelési ráforditások különbözetének részbeni kiegyenlitésére szolgál; a gyógyszer-, a gép- és a könnyüipari termékek exportjával kapcsolatos külön adó 1,5 milliárd forint. Az épitési-szerelési adóbevétel 1,3 milliárd forint. A bel- és a külkereskedelmi adó együttes összege 4,6 milliárd forint.

Az 1972. évben a termelési adóbevétel az előző évhez képest 1,8 milliárd forinttal /17 %-kal/ nőtt, főként az adóköteles tevékenység volumenének emelkedése miatt.

Közvetett támogatást jelentett egyes vállalatok számára, hogy a termelési adó egy részét visszatarthatták. A kőolaj és földgázipari termékek adójából 17o millió forintot, a gyógyszeripari termékek adójából pedig 127 millió forintot helyezhettek a vállalatok fejlesztési alapjukba.

Forgalmi adó cimén a vállalatok közel 24,3 milliárd forintot, az előző évinél 1,5 milliárd forinttal /6,5 %-kal/ többet fizettek be. A tényleges bevétel az előirányzatot csak kismértékben haladta meg.

A bevételből 39 % a szeszesitalok, a dohányáruk és egyéb élvezeti cikkek, 28 % a ruházati termékek, 21 % a vegyesiparcikkek, 7 % pedig egyes élelmiszerek, elsősorban édesipari termékek és füszerfélék forgalmi adójából származott.

Az élvezeti cikkek forgalmi adója az előirányzatnál 87o millió forinttal nagyobb. Ezt a központi intézkedésre végrehajtott, de az előirányzatok kialakitása során még számitásba nem vett sör forgalmi adókulcsok növelése, továbbá a kávé forgalmi adójának terven felüli emelése okozta. Ezzel szemben az előirányzatnál kisebb volt a bevétel 51o millió forinttal a vegyesiparcikkeknél, 36o millió forinttal a ruházati termékeknél. A forgalmi adóbevétel elmaradást mindkét termékcsoportnál a tervezettnél alacsonyabb forgalom alakulás okozta. A vegyes iparcikkeknél a lakossági jövedelmek alakulásának és a közületi vásárlások tudatos visszafogásának, a ruházati termékeknél pedig az enyhe téli és tavaszi időjárás forgalommérséklő hatása érvényesült.

A forgalmi adó növekedési üteme kisebb volt mint az előző években, a költségvetési bevételek közötti aránya /a korábbi 14 %-ról/ évről évre csökkent és az 1972. évben alig haladta meg a 11 %-ot. A fogyasztói árszinvonal tervezett alakitása érdekében az elmult évek folyamán többször is sor került a forgalmi adó terhére végrehajtott központi fogyasztói árcsökkentésekre /egyes ruházati termékek, mosószerek, háztartási vegyicikkek/, amelyeket a forgalom bővülése nem teljesen ellensulyozott. Az 1972. évben a forgalmi adó növekedése a kiskereskedelmi forgalom tervezettől való elmaradása miatt lassult, ennek a következménye például, hogy a ruházati cikkek forgalmi adója csak 3 %-kal nőtt, a vegyes iparcikkeké majdnem 7 %-kal csökkent. /Az 1968. évben loo forint ruházati forgalomra 28,2o forint, 1972. évben 24,5o forint forgalmi adó jutott. Még nagyobb a csökkenés a vegyesiparcikkek körében; 12,4o forinttal szemben 9,2o forint./

A <u>vám és import-forgalmi adó</u> az importált termékek árszinvonalának a hazai termelői és fogyasztói árakhoz való közelitését, termelés- és kereskedelempolitikai, továbbá a devizagazdálkodási célokat szolgálja. A bevétel összege az előirányzattal azonos, közel 14,7 milliárd forint, az előző évinél viszont 1 milliárd forinttal /7 %-kal/ több.

A tervezettnél 9 %-kal alacsonyabb import-forgalom mellett a vámbevétel csökkenés kisebb mértékü /3 %-os/ volt. Az áruforgalom szerkezete a vámfizetési kötelezettség alá eső termékek javára a számitotthoz viszonyitva eltolódott. Egyes kedvezmények, illetve vámfelfüggesztések megszüntek. A gépek, szállitóeszközök és beruházási javak, valamint az anyagok, félkésztermékek és alkatrészek vámbevétele - minthogy a behozatali forgalom az előirányzott mértéken felül nőtt - 1,2 milliárd forinttal meghaladta a tervezettet. A gépimport növekedésén belül a legszámottevőbb a komplett berendezések behozatalának növekedése. Ezek a berendezések általában központi beruházási programokhoz kerülnek felhasználásra /pl. vegyipari gépek és berendezések az Olefin program megvalósitását, valamint a Péti Nitrogénmüvek uj mütrágya gyárának létrehozását szolgálják/. A megnövekedett csapágyimportot a járműfejlesztési program tette szükségessé. Ezzel szemben az élelmiszeripari alapanyagoknál és élelmiszereknél, továbbá a fogyasztási iparcikkeknél a behozatal mérséklése miatt a vámbevétel 1,4 milliárd forinttal elmaradt az előirányzattól.

Az import-forgalmi adó 4,2 milliárd forint, ami az előirányzatnál 5,4 %-kal alacsonyabb.

Központositott amortizáció cimén az állami költségvetés bevétele 6,3 milliárd forint, ami az év során elszámolt értékcsökkenési leirásnak 22 %-a. Az előző évhez képest a vállalatok költségként elszámolt értékcsökkenési leirása 6,7 %-kal emelkedett. Az állóeszközök bővülése az egyes - különböző mértékü befizetésre kötelezett - ágazatok között eltérő ütemü volt és igy gyorsabban nőtt /7,4 %-kal/ a vállalatokat megillető rész, s mérsékeltebb ütemben /4,9 %-kal/ a költségvetést megillető hányad. A tanácsok fejlesztési alapját növelte az állami költségvetésből átengedett 15o millió forint amortizáció.

Egyéb vállalati befizetések cimén a vállalatoktól 2,1 milliárd forint folyt be az állami költségvetésbe, ami 15o millió forinttal kisebb az előirányzatnál. A befizetés főbb tételei: adópótlék és birság /51o millió forint/, import engedély illeték /38o millió forint/ földadó /24o millió forint/.

A mezőgazdasági szövetkezetek összes költségvetési befizetése közel 5,4 milliárd forint, amely 8,3 %-kal meghaladja az 1971. évit. Adóból 19o millió forinttal, társadalombiztositási járulékból 5o millió forinttal, a városi és községi hozzájárulásból 17o millió forinttal magasabb költségvetési bevétel képződött az előző évinél.

A mezőgazdasági szövetkezetek adóbefizetéseinek az egyes jogcimek szerinti teljesitése eltérő. A termelési adó és a földadó alacsonyabb a számitottnál, az elmaradást ellensulyozta a jövedelemadóból származó többletbevétel.

A jövedelemadó növekedéséhez a személyi jövedelem emelkedésén tulmenően hozzájárult az 1971. évben módositott jövedelmi adókulcsok progresszijának hatása is. Egyes mellék- és kisegitő tevékenységekkel összefüggő termelési adó kismértékben emelkedett, ugyanakkor az előirányzattól jelentősen elmaradt. Ebben jelentkezik e tevékenységek korlátozására vonatkozó intézkedés végrehajtásának eredménye. A budapesti agglomerációban magasabb adókulcs bevezetésére is sor került.

A lakosság befizetése valamivel több mint 11,5 milliárd forint volt, ami 9 %-kal meghaladta az egy évvel korábbit, de valamelyest kevesebb az előirányzatnál. Az adó növekedése összefügg a személyi jövedelmek, a vagyontárgyak számának emelkedésével és az adókötelezettséget növelő intézkedések hatásával.

A bevételből a különböző jogcimeken fizetett adók és az illetékek összege 6 milliárd forint, a lakosság által fizetett társadalombiztositási és nyugdijjáruléké pedig 5,5 milliárd forint. A bevétel 3o %-a adó, 22 %-a illeték, 48 %-a pedig társadalombiztositási és nyugdijjárulék. A költségvetés az előirányzathoz képest jelentősebb többletbevételhez jutott az általános jövedelemadóból /13o millió forint/ és az illetékből /16o millió forint/; viszont kisebb bevétele volt a borforgalmi és a szeszadóból /17o millió forint/, a honvédelmi

hozzájárulásból /14o millió forint/, valamint a társadalombiztositási és nyugdijjárulékból /15o millió forint/.

Központi kezdeményezésre több intézkedés történt a kiugróan magas jövedelmek fokozottabb adóztatására. Az 1972. évtől uj általános jövedelemadó rendelet lépett hatályba és egyidejüleg külön rendelkezés szabályozta a szellemi tevékenységet folytatók jövedelemadóját. Módosultak az adóköteles jövedelem megállapitására vonatkozó szabályok és az alacsonyabb jövedelmek mellett mérséklődtek, a magasabbaknál emelkedtek az adókulcsok. Hatékonyabbá vált a tulajdonból származó jövedelmek adóztatása.

Az arányosabb közteherviselés és a nagyjövedelmek erőteljesebb korlátozása érdekében hozott intézkedések hatását jelzi, hogy pl. a kisiparosok terhére kivetett jövedelemadónak a 75 %-a terheli a kisiparosok létszámának 25 %-át kitevő nagyobb jövedelmü adózókat.

A kisiparosoknál és a magánkereskedőknél bevezetett adóközösségi adózás módszere - az eddigi tapasztalatok szerint - bevált. Az adózás hatékonyságának fokozása, a jogszabályokban előirt adópolitikai elvek következetes érvényesülése érdekében a hatósági és a társadalmi szerveknek a továbbiakban még szorosabban kell együttmüködniök.

Az 1972. évtől kezdődően az általános jövedelemadó kötelezettség kiterjedt néhány ujabban keletkezett, magas jövedelmet biztositó jövedelemforrásra is. Többek között emelkedett a lakásoknak üdülési és fizetővendéglátási célra történő bérbeadásából származó jövedelmek adóterhe.

A telekforgalommal való jövedelemszerzés visszaszoritása érdekében bevezetett korlátozások /a személyi tulajdonban tartható egyes ingatlanok mértékének meghatározása/ miatt módosultak a telekadóra vonatkozó szabályok. Ennek eredményeképpen több mint kétszeresére emelkedett az adóztatott telkek száma. Az intézkedések hatékony végrehajtásának

ellenőrzése érdekében - az állampolgárok részére elrendelt bejelentési kötelezettség alapján - az uj ingatlannyilvántartások elkészültek.

A szellemi tevékenységet folytatók jövedelemadója - kulturpolitikai szempontokat figyelembe véve - megkülönböztetett módon adóztatja e tevékenységeket, alkotásokat. Progressziv adóval terheli a másodállásból és a mellékfoglalkozásból származó jövedelmet és a korábbinál erőteljesebben korlátozza a magas jövedelmeket. A jövedelmek adóztatásánál előrelépést jelentett az adóátalányozás lehetőségének megszüntetése. Az 1972. évtől kezdve bevallás alapján minden évben uj adómegállapitásra kerül sor.

A mezőgazdasági lakosság jövedelemadójából az adóztatott földterület csökkenése, valamint a külörböző jogcimeken engedélyezett adókedvezmények emelkedése miatt az előirányzottnál kisebb volt a bevétel. Az arányos közteherviselés elvének következetesebb érvényesitése érdekében ezen a területen elsősorban az szükséges, hogy a tanácsok, illetve végrehajtó bizottságaik az alkalmazásra kerülő adótételeket mindenütt a központi előirásoknak meghatározott lehetőségeknek, a helyi adottságoknak megfelelően alakitsák ki.

A gazdálkodásukból átlagosnál magasabb jövedelmet elérő adózóknak progressziv adót kell fizetniük. Van azonban olyan tapasztalat, hogy a tanácsi szakigazgatási szervek bizonyos mértéken felül nem mindig érvényesitik az erre vonatkozó rendelkezéseket, holott például az intenziv növényi kulturák müveléséből, vagy például állattartásból nagy jövedelmek is képződhetnek.

A borforgalmi adóbevétel csökkent, mert fokozódott a felvásárló szervek részére való közvetlen adómentes termelői értékesités. /Az elmaradt adóbevételt a kiskereskedelmi forgalomban és a vendéglátásban való értékesités során fizetett forgalmi adó pótolta./ Hozzájárult a bevétel

kedvezőtlen alakulásához az is, hogy egyes tanácsi szakigazgatási szervek nem megfelelően végezték el a borforgalmi adókivetést, és a borkészletek ellenőrzését.

Az illetékbevételek 1972. évben jelentősen /24 %-kal/, a tervezettnél is nagyobb mértékben növekedtek. Ebben - többek között - a nagyértékü üdülőtelkek és üdülők esetében a progressziv illeték bevezetésének, valamint az emelkedő árak mellett növekvő ingatlanforgalomnak volt szerepe.

A gépjárműadó-bevétel növekedését a járművek számának emelkedése okozta.

A költségvetési szervek befizetéseinek együttes összege mintegy 7 milliárd forint, amelyből 44,3 % a központi szervek, 29,4 % a tanácsi szervek befizetéseire, 26,3 % pedig a társadalombiztositási járulékbefizetésekre jut. A költségvetési szervek befizetése 83o millió forinttal /13,5 %-kal/ haladja meg a tervezettet. A többletbevételt elsősorban az intézmény hálózat bővitésével összefüggő dijbevétel, valamint a juttatásokat igénybevevők jövedelemszinvonalának emelkedése tette lehetővé.

Az állami költségvetés nemzetközi kapcsolatokból eredő bevétele közel 5,7 milliárd forint, amely 24o millió forinttal több az előirányzatnál. A korábban nyujtott hitelek törlesztése és más bevételek összességükben az előirányzatnak megfelelően alakultak.

Az egyéb befizetések 11,1 milliárd forint összege 67o millió forinttal meghaladta az előirányzatot. A bevételek legnagyobb része - és ezek között a belföldi hitelmüveletekből származó bevétel - az előirányzatnak megfelelően alakult.

IV.

Az állami költségvetés kiadásai

Az 1972. évi állami költségvetés 212 milliárd forint összegü kiadása 8,8 %-kal haladta meg az előző évit, és 1,8 %-kal /3,9 milliárd forinttal/ alacsonyabb az előirányzatnál. A kiadásokból a társadalmi közös fogyasztás feladatainak ellátására forditott részarány 41,3 %. A vállalatok és szövetkezetek támogatásának részaránya 23,8 %. A felhalmozási kiadások hányada 2o,4 %. Az állami költségvetés további kiadásai a mezőgazdasági szövetkezetek támogatását, a nemzetközi kötelezettségek teljesitését, a belföldi államkölcsönök visszafizetését szolgálták.

Felhalmozási kiadások

Az 1972. évben a költségvetés felhalmozásra /állami, vállalati, szövetkezeti beruházásokra, a tanácsi fejlesztési alapok, valamint a magánlakásépités támogatására, továbbá beruházásokkal kapcsolatos forgóalap- és a vállalati fejlesztési alapok kiegészitésére, központi készletezésre/ együttesen 43,4 milliárd forintot, az előző évinél 5,6 milliárd forinttal /15 %-kal/ többet forditott. A kiadás az előirányzottnál 1,7 milliárd forinttal kisebb.

A beruházásokra a központi pénzalap - a mezőgazdasági szövetkezetek beruházási ártámogatásával együtt - 3o,2 milliárd forintot folyósitott; a tanácsok fejlesztési alapját pedig 9,3 milliárd forinttal egészitette ki. A beruházások megvalósitásának további központi forrását képezte 9,4 milliárd forint állami és fejlesztési kölcsön folyósitás, valamint a Hitelpolitikai Irányelvek szerint engedélyezett

beruházási hitelek, illetve lakásépitési hitelek együttesen 13,5 milliárd forint összege. A vállatok, szövetkezetek és tanácsok saját forrásai 42,1 milliárd forintot tettek ki. A beruházások megvalósitásához rendelkezésre álló összegekből 2,1 milliárd forint nem került felhasználásra, és az a gazdálkodó szervek következő években felhasználható beruházási jellegü pénforrásait növelte.

A beruházások központi pénzalapot terhelő pénzügyi szükséglete 2,4 %-kal több az előző évinél, de 4,3 %-kal kevesebb a tervezettnél. A célcsoportos és egyéb állami beruházásokra, valamint a vállalati beruházások támogatására lényegében az előirányzott összeg került felhasználásra, az egyedi nagyberuházások miatti kiadás azonban kisebb volt.

Az egyedi nagyberuházásokra forditott összeg 17,1 milliárd forint, az 1971. évinél 2,1 milliárd forinttal több, de a tervekben kereken 1 milliárd forinttal nagyobb megvalósitás szerepelt. A kivitelezés 23 beruházásnál gyorsabb is volt a számitottnál, de 49 beruházás - némelyike igen jelentősen - elmaradt attól. A megvalósitás alatt álló egyedi nagyberuházások egyötödének /11 beruházás, közülük 5 az 1972. évben kezdődött/ készültségi foka nem érte el a 25 %-ot. Az 1972. évi népgazdasági tervben befejezésre előirányzott 19 egyedi nagyberuházás közül lo minősithető befejezettnek, ezeknél valamennyi tervezett létesitményt üzembe helyeztek. Ilyenek pl. az Alkaloida Vegyészeti Gyár bővitése, az IKARUS Karosszéria és Járműgyár autóbusz és speciális tehergépkocsi, a Magyar Vagon- és Gépgyár futómü- és motorgyártó üzemeinek fejlesztése, a Szegedi Házépitő Kombinát, a Magyar Hütőipar békéscsabai és dunakeszi hütőházai, a Fővárosi Távfütőművek kelenföldi távhőellátó rendszere.

A befejezésre előirányzott beruházásokból 7-nél a tervezett kapacitás ugyan létrejött, de befejezetté minősitését egyes létesitmények hiánya nem tette lehetővé. Igy pl. a leninvárosi Tiszai Vegyi Kombinát Polietiléngyára már az 197o-71.

évben megtörtént folyamatos üzembehelyezések óta termel, a befejezés azonban - az etilén üzem hatékonyságát fokozó berendezés szerelése, egyes hiánypótlások és a müszerész-mühely számára szükséges különféle gépek szállitási késedelme miatt - az 1973. évre huzódott át. Szolnokon a Tiszamenti Vegyimüvek Kénsavgyára 1972. III. negyedévétől már üzemel, kapacitása a tervezettet is meghaladó; a korábbi évek épitési lemaradása következtében azonban egyes kiszolgáló, kapcsolódó létesitmények megvalósitása csak az 1973. évben várható. Székesfehérvárott az aluminium hengereltáru kapacitást növelő Szélesszalaghengermü - eredetileg célul kitüzött - beruházása már az 1971. évben megvalósult, a kapacitás kihasználása a termelésfelfutás lassubb üteme miatt azonban az 1972. évben is csak mintegy 5o %-os volt, döntően amiatt, hogy a felhasználók alacsonyabb kikészitettségü termékeket igényeltek. Az elmult évben kiegészitésként elhatározott, a beruházás részét képező viztávvezeték munkái 1973. évben fejeződnek be. Lábatlanban a Vékonypapirgyár beruházás befejezése, a tisztitott szennyviz - ujabb hatósági előirásoknak megfelelő - elvezetés, az üzemi szellőző és porelszivó berendezések megvalósitását követően az 1973. évben várható.

Az 1972. évi kezdésre előirányzott 5 nagyberuházás közül a Leninvárosi Tiszai Hőerőmü, az Inotai "November 7" gázturbinás csucserőmü ténylegesen már 1971. évben elkezdődött és kivitelezése jól halad. A további három beruházás /a Nyirád-Deáki pusztán bauxitbánya nyitása, a Hódmezővásárhelyi Kőagyagburkolólapgyár, valamint a Tiszai Vegyi Kombinát olefinüzeme/ kivitelezése lényegében csak az év második felében kezdődött meg.

A népgazdaság szerkezete szempontjából alapvető és a távlati fejlesztést is szolgáló központi fejlesztési programok jelentős költségvetési eszközök igénybevételével valósulnak meg. A programok 1972. évi teljesitési ütemének mintegy 8o %-át az állam központi pénzalapjai /ezen belül a költségvetési juttatás 48 %, az állami és fejlesztési kölcsön 15 %, a

beruházási hitel folyósitás 16 %/ biztositották, a vállalatok saját pénzforrásaikból történő hozzájárulása 2o %-os volt.

A célcsoportos állami beruházásokra forditott összeg 21,3 milliárd forint és ez az 1971. évit 15 %-kal haladta meg. Kiemelkedő volt a teljesités a lakásépitésnél, az ár- és belvizvédelmi berendezések létesitésénél, a közraktárhálózat bővitésénél. Az 1972. évben - az előző évhez képest - 25 %-kal több tanácsi lakás készült el.

Az egyéb állami beruházások lo,1 milliárd forint teljesitése az előirányzottnál 8 %-kal kisebb, nem érte el az 1971. évi szinvonalat sem. A csökkenés ezen a területen elsősorban egyes épitményfajták /pl. irodaház/ megkezdésének tilalmával függ össze.

A vállalati beruházások körében összesen 53,9 milliárd forint volt a ráforditás összege. A forgóalapnak a tartós forgóeszköz növekménnyel azonos mértékü bővitési kötelezettsége, a beruházási hitelek engedélyezésének szigoritása, illetőleg a saját források előirt hányadának megkövetelése, az épitési beruházásokkal kapcsolatos kötelező tartalékolás főként az uj kezdésü beruházásokra hatott fékezően. Az előző évinél kisebb arányu volt a vállalatok és szövetkezetek beruházásaihoz nyujtott költségvetési támogatás is.

A tanácsi fejlesztési alapok kiegészitésére az előirányzatnak megfelelő összeget forditotta a költségvetés. A magánlakásépités támogatására 1,4 milliárd forint folyósitás történt, a tervezettnél 5oo millió forinttal több. Az 1972. évben a lakást épittetők, illetve vásárlók mintegy 85 %-a vett igénybe különböző mértékü szociálpolitikai kedvezményt közel 2o ezer tanácsi értékesitésü és társasházban létesülő lakáshoz.

A megvalósuló uj nagyberuházások tartós forgóeszközszükségletének pénzügyi fedezetére 1,6 milliárd forintot forditott a költségvetés. Egyes üzembehelyezések lemaradása miatt az igénybevétel a tervezettnek csak kétharmada volt.

A vállalatok saját pénzeszközeit - a kötelezettségek nagymértékü növekedése, egyes esetekben a készletek számitottnál gyorsabb felhalmozódása, a megkezdett beruházások többletköltségei miatt - 2 milliárd forinttal egészitette ki az állami költségvetés. /Ebből 3 gépipari vállalat több mint 55o millió forint forgóalapjuttatásban részesült./

A vállalatok és szövetkezetek támogatása

Állami visszatérités cimén - a népgazdasági érdekből szükséges export ösztönzésére, a kivitel szerkezetének és viszonylati megoszlásának befolyásolására - a költségvetés az 1972. évben az előirányzatnál 5 %-kal több, 13 milliárd forint támogatást folyósitott.

A rubel viszonylatu állami visszatéritésnek 33 %-a élelmiszeripari, 22 %-a a gépipari, 17 %-a a könnyüipari, 12 %-a a mező- és erdőgazdasági, 12 %-a a kohászati termékekre jutott. A dollár viszonylatu állami visszatéritésnek 33 %-a a könnyüipari, 21 %-a az élelmiszeripari, 18 %-a a gépipari, 12 %-a a vegyipari termékek kivitelét segitette elő.

A loo forint árbevételre jutó állami visszatérités rubel viszonylatban csökkent /főleg a nagy mennyiségben exportált gépipari és könnyüipari termékeknél/, dollár viszonylatban pedig általában nőtt. Bel- és külföldi árváltozások is hatottak az állami visszatérités alakulására.

A kivitel ösztönzése érdekében a vállalatok és szövetkezetek nyereségadó kedvezményben is részesülhettek a tárgyévi teljes dollár-viszonylatu export után és többletjuttatást vehettek igénybe az előző évi tényleges forgalomhoz képest elért kiviteli többlet után. Az adókedvezmény összege közvetlenül érdekeltségi alapokba helyezhető. Ezen a cimen 14o millió forint részesedési alap és 48o millió forint fejlesztési

alap képződött az 1972. évben, ami 1,8 milliárd forint összegü az értékesitési árbevételben elszámolásra kerülő állami visszatérítésnek felel meg. A kedvezmény legnagyobb része a kohászati, a gépipari, a könnyüipari és a vegyipari vállalatokat illette meg. Az érdekelt vállalatok exportja /21o millió dollár/ 28 %-kal volt magasabb az 1971. évinél.

Az export forgalom növelése után a vállalatok további 28o millió forint összegü, részesedési és fejlesztési alapjukba helyezhető támogatásban részesültek. Ez a támogatás ugyancsak a központi pénzalapot terhelte, mivel folyósitása az állami költségvetésből biztositott Kereskedelempolitikai Alapból történt.

A dotáció és termelési árkiegészités - amelyet részben árpolitikai okok, részben egyes társadalmi-gazdasági szempontból szükséges tevékenységek ösztönzésére kell folyósitani - 14,3 milliárd forint.

Az ipari és a mezőgazdasági árarányok eltérése miatt a dotáció és termelési árkiegészitések együttes összegének 75 %-a a mezőgazdaság termelését és fejlesztését segitette. A mezőgazdasági gépek, gépalkatrészek, mütrágyák és növényvédőszerek forgalmazásával kapcsolatos támogatás közel 7,2 milliárd forint. A szemestakarmány behozatal, valamint a takarmány-felhasználás dotációja 7oo millió forint. A mezőgazdaság állami vállalatainak üzemviteli támogatása mintegy 1 milliárd forint. A cukorrépa, a dohány és a sertés - felvásárlási árainak emelése miatt átmenetileg az ipari termelői árak rendezéséig - és a gyapju állami támogatására a költségvetés 9oo millió forintot forditott.

Jelentős még a kohókoksz és a müanyag termeléssel, valamint a szállitás és hirközlés valutaszerzési és kimélési tevékenységével, továbbá a zöldség-gyümölcs szállitással összefüggő támogatás is.

A támogatások összege - több ellentétes irányu tényező hatására - 3 %-kal kisebb a tervezettnél. A nemzetközi szállitmányozást végző vállalatok támogatása - teljesitménnyel arányosan - alacsonyabb volt a tervezettnél, a külkereskedelem pedig azért vett kevesebb támogatást igénybe, mert a szinesfémipari és vaskohászati termékek árkülönbözeti tartalékalapjában a tervezett hiánnyal szemben a költségvetés javára elvonható bevételi többlet keletkezett.

Többlettámogatásra volt szükség viszont az élelmiszeriparban a cukoripar kapacitás kihasználatlanság miatt keletkezett veszteségének megtéritésére, a gépiparban a közvetlen mezőgazdasági gép- és alkatrészforgalmazás növekedésével összefüggésben. A belkereskedelmi ágazat a mezőgazdaság részére forgalmazott növényvédőszer és gép értékesités tervezettnél gyorsabb növekedése miatt igényelt előirányzaton felüli juttatást. Nagyobb volt az állami gazdaságok üzemviteli támogatása is.

A dotáció és termelési árkiegészités belső összetételében jelentősebb módosulások következtek be. Egyes területeken lehetőség volt a támogatás teljes megszüntetésére, más területeken viszont ujólag kellett állami támogatást megállapitani. A fogyasztói árak emelésével összefüggésben az 1972. évben megszünt a tégla- és cserépipar ártámogatása.

A müanyagárrendezés lehetőséget biztositott a polietilén termelés 25o millió forint összegü támogatásának megszüntetésére. A vasuti árufuvarozási tevékenység többletköltségeit ellensulyozó árkiegészités helyett más támogatási mód /nyereségből az alapok javára történő visszatartás/ került

alkalmazásra. Az élelmiszeriparnak 77o millió forint támogatást kellett nyujtani, mert a felvásárlási árak emelkedtek, és a fogyasztói árak változatlanok maradtak.

A fogyasztói árkiegészités - amely biztositja a legfontosabb közszükségleti cikkek és szolgáltatások árszintjének tartását, illetve az életszinvonalpolitikai célok megvalósitását - összege 18,7 milliárd forint. A fogyasztói árkiegészitésből az élelmiszerek 44 %-kal, a vegyesiparcikkek 9 %-kal, a személyszállitás 31 %-kal, az egyéb lakossági szolgáltatások lo %-kal részesedtek.

A loo forint kiskereskedelmi forgalomra és lakossági szolgáltatásra az előző évihez hasonlóan mintegy lo forint fogyasztói árkiegészités jutott. /Ezen belül minden loo forint élelmiszerforgalomra 17 forint, a személyszállitási díjbevételre pedig 7o forint volt a támogatás./

Az élelmiszerek fogyasztói árkiegészitésének zömét az alapvető élelmiszerekre /hus, tej, tejtermék, kenyér/ folyósitotta az állami költségvetés. Fogyasztói ártámogatásban részesül a gyermekkonfekció és a gyermekcipő. A vegyes iparcikkek árkiegészitésének nagy része - a tüzifa kivételével - a hagyományos tüzelőanyagok /szén, koksz, brikett/ fogyasztói árát kedvezményezi. Igen magas az árkiegészités összege és aránya a személyszállitásban, elsősorban a vasuti és a városi közlekedésben. Ezen a területen a bérek és az egyéb költségek emelkedése, s ugyanakkor a tarifák változatlansága az árkiegészités összegének és fajlagos mértékének növekedését vonta maga után.

A fogyasztói árkiegészités összege csaknem azonos az előirányzattal, de összetétele attól eltér. Az élelmiszereknél 27o millió forinttal, a személyszállitásban 16o millió forinttal meghaladja az előirányzatot. Ezzel szemben a ruházati cikkeknél 5o millió forint,a vegyesiparcikkeknél pedig 36o millió forint árkiegészités folyósitására nem volt szükség.

Import-árkiegészités címén - amely a termékek áránál alacsonyabban megállapitott felhasználói, illetve fogyasztói árak kiegyenlitésére szolgál - 1,5 milliárd forint /az előirányzatnál több mint 26 %-kal alacsonyabb/ volt az állami támogatás. Az import-árkiegészités alakulását több, ellentétesen ható tényező befolyásolta. Csökkentette a kiadások összegét /67o millió forinttal/ a költségvetés végrehajtása során a pénzügyi elszámolás módját változtató előirás /import-árkiegészités helyett vámkedvezmény juttatása/, továbbá a számitottnál /46o millió forinttal/ kisebb támogatást igényelt a koksz, a kőolaj, a cement, a pala és tetőfedőlemez importjának mérséklődése is. Az évközben felmerült, szükségessé vált cukorimport magas árszintje viszont terven felül több mint 17o millió forint támogatást igényelt. A marónátron-szükséglet részben a tervtől eltérő viszonylatból kedvezőtlenebb áron történt beszerzése mintegy 9o millió forint összegü többlettámogatás folyósitását tette indokolttá, az import faanyagok áremelkedése miatt pedig közel 35o millió forint terven felüli import-árkiegészitésre volt szükség.

Az egyéb vállalati támogatás 3 milliárd forint összegéből az állami lakásoknak a magasabb lakbérbevételből sem fedezhető felujitására és fenntartására forditott költségvetési támogatás 1 milliárd forint volt. A vállalatok az általuk folyósitott lakbérhozzájárulás ellentételezése miatt 34o millió forint költségvetési téritésben részesültek. A kereskedelempolitikai célokra a költségvetés 73o millió forintot folyósitott.

A mezőgazdasági szövetkezetek támogatására közvetlen módon 7,5 milliárd forintot forditott az állami költségvetés. A kiadás teljes összegéből 2,5 milliárd forint beruházási ártámogatás és 5 milliárd forint üzemviteli és egyéb támogatás. A támogatások összege mintegy 2oo millió forinttal kisebb az előirányzatnál.

A mezőgazdasági szövetkezetek épitési és telepitési beruházásaihoz 1,7 milliárd forint, a bekötőutak épitéséhez 6oo millió forint, az erdőtelepitéshez pedig 2oo millió forinttal járult hozzá az állami költségvetés. Az épitések és telepitések költségvetési ártámogatása az uj kezdésü beruházások számának és állományának jelentős csökkenése miatt kevesebb az előző évinél.

A szövetkezetek 8,4 milliárd forint értékü beruházást valósitottak meg az 1972. évben. Eredményesnek bizonyult a koncentrálásra való törekvés: az 1972. évben csaknem 2o %-kal csökkent a befejezetlen beruházások állománya.

A folyamatos ráforditásokhoz kapcsolódó vagy bevételeket kiegészitő közvetlen üzemviteli támogatásokra a költségvetés 4,5 milliárd forintot /az előző évinél 8oo millió forinttal nagyobb összeget/ forditott. A többlet elsősorban a termelési jellegü támogatásoknál /állattenyésztés támogatása és termeléshez kapcsolódó árkiegészitések/ jelentkezett.

A szövetkezetek összesitett /üzemviteli és beruházási/ támogatásának szinvonala, azonban az egyes jogcimek közötti átcsoportositásokat is figyelembe véve, lényegében megegyezik az előző évivel.

Különféle kiadások

A nemzetközi kötelezettségek, a belföldi államkölcsönök és az egyéb kiadások együttes összege 23,1 milliárd forint.

A nemzetközi kötelezettségekkel kapcsolatos kiadások összege - az előirányzatnak és az előző évi teljesitésnek megfelelően - 11,8 milliárd forint. A hitelkapcsolatok mellett a kiadások tartalmazzák a Nemzetközi Beruházási Bank alaptőkéjéhez folyósitott 1972. évi hozzájárulás összegét is.

A belföldi államkölcsönök visszafizetésére a költségvetés 630 millió forintot forditott. A visszafizetés törlesztési terv alapján történt.

Az egyéb kiadásokra az állami költségvetés közel 10,7 milliárd forintot folyósitott. A kiadások nagy része az államháztartás fennálló hiteleinek törlesztése, illetve kamatai, valamint a lakosság épitési akcióival összefüggő, átvállalt kamatterhek miatt merült fel. Jelentős volt továbbá az egyéni és háztáji gazdaságok szarvasmarhatenyésztési támogatására felhasznált összeg is.

A költségvetési szervek kiadásai

A költségvetési szervek által ellátott feladatokra forditott kiadások összege 87.521 millió forintot tett ki, ami az előző évit 5.497 millió forinttal - 6,7 %-kal - meghaladta. Ezen belül a költségvetési szervek kiadásai - a fegyveres testületek kiadásai nélkül - 73.028 millió forintot képviseltek, 5.592 millió forinttal - 8,3 %-kal - többet, mint a megelőző évben. Az átlagosnál gyorsabb ütemben növekedtek a szociális és egészségügyi /lo,6 %/, valamint a kulturális kiadások /lo,3 %/.

A társadalmi közös fogyasztás területén az elmult évben végbement fejlődés az MSzMP X. Kongresszusán elfogadott határozatok fokozatos végrehajtását szolgálta. Az életszinvonalpolitikai célkitüzések megvalósitását segitették elő azok a szociálpolitikai intézkedések, amelyek az egy főre jutó jövedelmekben az eltartottak számától függő különbségeket mérsékelték. Az egészségügyről hozott törvény alapelveivel összhangban tovább javult az egészségügyi ellátás szinvonala, a kötelező betegségi biztositás gyakorlatilag teljeskörüvé vált. Sokoldaluan felülvizsgálták az állami oktatás rendszerét és határozat született annak továbbfejlesztésére. Ennek keretében folyamatosan korszerübbé válnak a tanulás körülményei, az iskolai oktató-nevelő munka szinvonalának emelése érdekében javulnak a pedagógiai munka feltételei. A tudománypolitikai irányelveknek megfelelően előrehaladás történt a tudományos kutatások területén, tovább erősödött a kutatómunka és a gazdasági élet kapcsolata. E célok megvalósitására már az 1972. évben is jelentős összegeket forditottak.

A költségvetési szervek gazdálkodási szinvonala és pénzügyi fegyelme az év folyamán tovább javult. Az intézmények egyre inkább felismerik és hasznositják a rugalmasabb gazdálkodási rendszerben rejlő lehetőségeket, amely általában jó irányba hatott és takarékosabb gazdálkodást eredményezett. A saját

bevételeik felhasználására jogosult szervek törekednek a feladatok gazdaságosabb megoldására, s az igy felszabaduló eszközök hatékony felhasználására. Gazdálkodásuk során a korábbinál jobban mérlegelik az árviszonyokat és keresik a számukra kedvezőbb feltételeket nyujtó vállalkozókat. A költségvetési szervek egyre növekvő részénél kezdeményezések tapasztalhatók a feladatok tervszerü, ésszerü megoldására, a gazdálkodás biztonságának megalapozására és pénzügyi tartalékok képzésére. Ez jut kifejezésre abban, hogy a szervek az elmult évben is növelték pénztartalékaikat: a pénzmaradvány összege az év végén 4,4 milliárd forintot, az előző évinél 600 millió forinttal többet tett ki.

E jobbára kedvező jelenségek mellett több területen a gazdálkodásban negativ vonások is mutatkoznak. Még mindig nem érvényesülnek eléggé céltudatos törekvések a szolid, takarékos gazdálkodás feltételeinek megteremtésére. Sokan ragaszkodnak a korábban kialakult munkaszervezethez és annak létszámigényéhez, holott ezen a munkafolyamatok jobb szervezésével az ellátási szinvonal sérelme nélkül változtatni lehetne. Nem elég átgondolt az anyag- és készletgazdálkodás, emiatt egyes szerveknél tulzott készletek halmozódnak fel /a készletek az 1971. évi 4 %-kal szemben 11 %-kal emelkedtek/. Nem mindig körültekintő az állóeszközök állagának megóvására szolgáló eszközök felhasználása sem, sőt sok esetben tapasztalható, hogy a szervek az egyébként általuk szükösnek itélt pénzügyi keretek ellenére felujitási eszközeiket beruházásokra forditják.

Mindez arra hivja fel a figyelmet, hogy a jövőben a gazdálkodás hatékonyabb befolyásolására, irányitására, ésszerü munkaszervezésre és szigoru ellenőrzésre, a hibák leplezetlen feltárására és mindezek révén jobb munkára kell törekedni.

A szociális és egészségügyi kiadásokra a költségvetés 36.781 millió forintot forditott, 3.511 millió forinttal - 10,6 %-kal - többet, mint az előző évben. A kiadásokból a társadalom-

biztositási szolgáltatásokra 26.991 millió forint, az egészségügyi és szociális ellátásra 9.790 millió forint jutott.

A társadalombiztositási kiadások összege az előző évinél 8.750 millió forinttal /11,3 %-kal/ magasabb. A többletkiadás mértéke a társadalombiztositási rendszer belső mechanizmusából adódik; a munkavállalói létszám 1,3 %-kal, a nyugdijas létszám 4 %-kal gyarapodott, az országos béralap pedig mintegy 6 %-kal emelkedett. Ezek 1,9 milliárd forinttal növeltéK a társadalombiztositási kiadásokat. Ezen felül közel 900 millió forint kiadási többletet jelentettek az 1972. évben megvalósitott, a társadalombiztositás rendszerét továbbfejlesztő és egyes juttatások mértékét javitó intézkedések is.

A kötelező betegségi biztositás 1972. április 1-től - a társadalombiztositási járulék egyidejü rendezése mellett - a kisiparosokra, a magánkereskedőkre, az egyszerübb mezőgazdasági szövetkezetek tagjaira, továbbá az egyénileg gazdálkodókra is kiterjed. Emiatt az ingyenes betegellátásra, a különféle gyógyászati szolgáltatásokra és egyéb juttatásokra jogosultak száma - a családtagokkal együtt - 150.000 fővel emelkedett, a lakosság teljes köre biztositottá vált.

Az állami költségvetés a gyermeknevelés költségeiből fokozatosan egyre többet vállal magára. A költségvetés a három-és többgyermekes családok pótlékának gyermekenként havi 100 forint emelésére és a jogosultság feltételeinek kedvezőbbé tételére kereken 800 millió forintot biztositott. A kettő és többgyermekes családok - 1972. január 1-től - egy gyermekük után akkor is kapnak családi pótlékot, ha a többi gyermek jogosultsága a korhatár betöltése vagy egyéb ok miatt már megszünt. Ezek az intézkedések kereken 300 ezer családot érintettek. A társadalombiztositás keretében elszámolt családi pótlék kiadás 3.126 millió forint volt, 26,4 %-kal több, mint az előző évben.

A családi pótlék emelése, illetve a jogosultsági feltételek kiterjesztése nélkül a kiadás nem érte volna el az előző évit, mert a családi pótlékra jogosult gyermekek száma az utóbbi időben csökken.

Az állami nyugdijasok és járadékosok ellátására a költségvetés 13.843 millió forintot forditott, 1.578 millió forinttal - 12,9 %-kal - többet, mint az előző évben. A munkaviszony alapján ellátásban részesülők száma 39 ezerrel, a járadékosoké és az egyéb nyugdij jellegü ellátásra jogosultaké 18 ezerrel nőtt, s együttes létszámuk meghaladta az egymillió főt. A nyugdijak havi átlagösszege - a nyugdijas állomány természetes kicserélődésének és az ellátások évi 2 %-os emelésének hatására - 6,3 %-kal emelkedett. Ennek ellenére a nyugdijasok több mint felének havi ellátása nem éri el az 1.ooo forintot. Az állami költségvetésen kivül kezelt nyugdijalapok együttes kiadása 2.878 millió forint volt, 318 millió forinttal, 17,4 %-kal több, mint az 1971. évben. A mezőgazdasági és a kisipari termelőszövetkezeti tagok, kisiparosok, a magánkereskedők, valamint az ügyvédek nyugdijalapjaiból mintegy 5o6 ezer nyugdijas, illetve járadékos részesült ellátásban, 25.46o fővel több, mint az előző évben.

Az 1972. év január 1-ével bevezetésre került a nyugdijkorhatáron felül továbbdolgozásra ösztönző nyugdijpótlék rendszere, s egyidejüleg a nyugdij melletti foglalkoztatási lehetőségek is bővültek. Az év során mintegy 12.ooo nyugdijba vonuló részesült nyugdijpótlékban.

Az 1972. évben történt döntés eredményeként a mezőgazdasági termelőszövetkezetek anyagi hozzájárulása mellett 1973. január 1-vel az öregségi és munkaképtelenségi járadék havi összege loo forinttal emelkedett. A szakszövetkezeti tagok részére felemelt összegü járadékot vezettek be. Ezen kivül megvalósult még néhány más olyan intézkedés is, ami nyugdijrendszerünk továbbfejlesztését szolgálja. Igy többek között

1973. január 1-től a nyugdij összegének meghatározása a nyugdijazást megelőző öt év közül a kereset szempontjából legkedvezőbb három év alapján történhet. A nyugdij korkedvezményre jogositó munkakörök jegyzékének az elmult évben történt felülvizsgálata és korszerüsitése eredményeként ez év elejétől a nehéz fizikai munkát végzők szélesebbkörü és nagyobb mértékü kedvezményben részesülnek.

A társadalombiztositási készpénzsegély kiadások együttes volumene 6.637 millió forint volt, 356 millió forinttal, 5,7 %-kal több, mint az előző évben.

A kiadásokon belül a táppénzkifizetés 4.080 millió forint összege 194 millió forinttal, 5 %-kal haladja meg az előző évit. A kiadások növekedése többek között a táppénzre jogosultak 54 ezer fővel megnövekedett számára és az egy táppénzes napra jutó átlagkifizetések 2,6 %-os emelkedésére vezethető vissza. Az elszámolási időszak továbbra is magas táppénzes arányszámában még mindig éreztetik hatásukat a korábbi években is tapasztalt kedvezőtlen jelenségek. A munkafegyelmi lazaságok megszüntetése, a balesetek és más keresőképtelenséget okozó betegségek megelőzése, a felülvizsgáló orvosi hálózat fejlesztése érdekében elhatározott, és eddig megvalósitott intézkedések még nem eredményeztek kellő javulást.

A gyermekgondozási segélyekre 1.397 millió forintot fizettek ki, ami 77 millió forinttal - 5,8 %-kal - több az előző évinél. A segélyt igénybevevők száma az év végén meghaladta a 185 ezret; ez 7 ezer fővel több, mint egy évvel korábban. Az előző években tapasztalt irányzattal szemben a növekedés mérsékeltebb; az igénybevétel ideje, valamint a dolgozó szülő nők közül a segély lehetőségével élő nők aránya tovább csökkent.

A gyógyszerekre és egyéb gyógyászati szolgáltatásokra forditott kiadás az előző évihez képest 12o millió forinttal - 4,1 %-kal - emelkedett. A növekedés több tényező együttes hatásának eredménye: a gyógyszervények átlagköltsége 5 %-kal, a gyógyszerellátásra jogosultak száma 2,1 %-kal növekedett.

Az egészségügyi és szociális ellátásra forditott kiadások 9.79o millió forintot tettek ki, 761 millió forinttal - 8,4 %-kal - többet, mint az előző évben. Az egészségügyi intézmények felujitására 819 millió forintot, beruházásaira pedig 1.292 millió forintot használtak fel az év folyamán.

A hálózat bővitésére, továbbá az orvostudomány gyorsütemü fejlődését követő célok megvalósitására, az intézetek müködési és szolgáltatási feltételeinek javitására, a müködési kiadások növekedéséből együttvéve 412 millió forint jutott.

A hatékonyabb gyógyszerek alkalmazása és általában a korszerübb gyógyászati eljárások szélesedése következtében az egy ápolási napra forditott gyógyszerkiadás a tervezett 5 %-os növekedést meghaladó mértékben, egyes megyékben 7-8 %-kal emelkedett. A szakmai fogyóeszközök és berendezések beszerzésére, az állóeszközök karbantartására is mintegy 135 millió forinttal többet költöttek, mint az előző évben. Általában az intézetek anyagi jellegü müködési kiadásai a tervezettnél nagyobb arányban - 4 %-kal - haladták meg az előző évi szinvonalat. Ez - az árszinvonal alakulását is figyelembe véve - az ellátási feltételek mérsékelt javitását tette lehetővé.

A fekvőbeteg-gyógyintézetek müködésére 4.575 millió forintot használtak fel, ami 26o millió forinttal - 6 %-kal - haladja meg az előző évit. Az egy gyógyintézeti ágyra jutó átlagos

kiadás évi összege 54 ezer forint volt, 4 %-kal több az előző évinél. Az átlagon belül a klinikák egy betegágyára jutó összeg meghaladta a 71 ezer forintot. Az év folyamán a gyógyintézeti ágyak száma a tervezett 1.4oo-zal szemben 1.26o-nal növekedett, a fejlesztések nagyobb része azonban a korábbi időpontra tervezett áthuzódó beruházásokból valósult meg, s igy a IV. ötéves tervidőszak első két évére ütemezett fejlesztésekhez képest a beruházásoknál lemaradás van /mintegy 95o ágy/. A legjelentősebb ágyfejlesztés Veszprém megyében az ajkai kórháznál /525 ágy/, valamint a fővárosban /pavilon-épitkezésekből 5oo ágy/ következett be. A fekvőbeteg-gyógyintézetekben 1,8 millió beteget ápoltak, 2,5 %-kal többet, mint előző évben.

A céloknak az anyagi lehetőségekkel való jobb összehangolása szükségessé tette a kórház-fejlesztési program felülvizsgálatát. Az uj program nagyobb mértékben támaszkodik a meglévő egészségügyi intézmények rekonstrukciós bővitésére. Emellett a betegellátás differenciált szükségleteinek megfelelően helyesebb arányokat biztosit a nagyobb technikai felkészültséget igénylő, valamint a krónikus betegségek gyógyitását szolgáló szervezeti egységek fejlesztése között.

A klinikákon és a nagyobb kórházakban ujabb intenziv ápolási egységek létesültek, amelyekben a megfelelő orvosi müszerezettség és a kellő számu orvosi és ápoló személyzet a sulyos betegek gyógyitására kedvező feltételeket teremt. A fejlesztések révén a IV. ötéves terv időszakára tervezett 7oo intenziv ágynak közel 5o %-a az év végén már működött. A szivsebészet fejlesztése révén az előző évhez képest több mütéti beavatkozásra nyilott lehetőség. A klinikai müvese állomásokon és a miskolci Semmelweis Kórházban összesen 4.2oo müvese kezelést végeztek az év folyamán. A fejlődés gyors ütemét jelzi, hogy a kezelések száma az 197o. év óta a klinikákon évente megduplázódott. Jelentős anyagi erőfeszitések történtek a veseátültetés hazai klinikai alkalmazásának előkészitésére is.

Folytatódott a korszerü mütéti altatás feltételeinek kialakitása és a központi intézeteknél az 1973. évben várható ennek a programnak a teljes befejezése. A tanácsi kórházakban a szakorvosok hiánya miatt a fejlődés lassubb ütemü.

A járóbetegellátás feladatainak megoldását 1.72o millió forint szolgálta, ami 15o millió forinttal, 9,6 %-kal haladta meg az előző évit. A többletből 92 millió forint a rendelő- és gondozóintézeti szakorvosi ellátásra, 44 millió forint pedig a körzeti orvosi, illetőleg a körzeti gyermekorvosi ellátásra jutott. A napi szakorvosi rendelési órák száma 1.63o-cal, a tervezettnél valamivel kisebb mértékben növekedett, ezzel a 1o.ooo lakosra jutó szakorvosi óraszám az év végén meghaladta a 41 órát. A fejlesztés hatékonyságát csökkentette, hogy az eddig is nagyszámu betöltetlen munkahelyek száma a szakorvosok területileg aránytalan megoszlása miatt tovább növekedett.

Az orvosi körzetek száma - a tervezettnek megfelelően - 1o8-cal emelkedett, amiből 46 gyermekorvosi körzet volt. Az egy általános orvosi körzetre jutó lakosok száma némileg tovább csökkent. Napi 4o1 üzemorvosi óra szervezésével javult a dolgozók munkahelyi betegellátása is. A szakorvosi rendelőintézetekben az egy rendelési órára jutó évi kiadások összege 24.3oo forint volt, egy általános orvosi körzetre pedig átlagosan 12o.5oo forintot forditottak; e kiadások 6,5 %-kal haladták meg az előző évit.

Anya-, csecsemő- és gyermekvédelemre 988 millió forint jutott, 89 millió forinttal - 9,9 %-kal - több, mint az előző évben. A bölcsődei férőhelyek száma az év folyamán 1.6oo-zal gyarapodott.

A bölcsődei elhelyezés és a gyermekgondozási segélyezés igénybevétele a bölcsődéskoru gyermekek 53 %-ának biztosit kedvező nevelési feltételeket. Az egy bölcsődei férőhelyre jutó évi

kiadás összege átlagosan meghaladja a 14.ooo forintot; az ellátásért fizetett téritési dijak ennek 2o-25 %-ét fedezik.

Változatlanul magas a koraszülések aránya: 11o ezrelék, /Számos fejlett országban ez az arány 4o-6o ezrelék között szóródik./ A kedvezőtlen helyzet a müvi abortuszok magas számával is összefügg. A koraszülöttek un. késői - egy hónapon tuli - halálozási arányának csökkentése érdekében a csecsemőotthonokban megkezdődött a koraszülöttek utógondozására szolgáló részlegek szervezése. Jelentős mértékben javultak a rászoruló csecsemők és kisgyermekek oltóanyag, tápszer, vitamin ellátásának feltételei, s javultak a gyermekvédelmi tanácsadók működési feltételei is.

Közegészségügyi és egyéb egészségügyi feladatokra 1.239 millió forintot forditottak, 188 millió forinttal - 17,9 %-kal - többet, mint az előző évben. Tatabányán és Nyiregyházán uj KÖJÁL székház létesült, a közegészségügyi és járványügyi szakszemélyzet létszáma is növekedett.

Az Országos Mentőszolgálat mentőállomásainak száma tovább bővült. Az 1972. évben már minden mentőállomás és mentőgépkocsi rendelkezett URH adó-vevő készülékkel. Az év folyamán a nővérotthoni férőhelyek száma 73o-cal növekedett és az év végén meghaladta a 4.2oo-at, ami segiti az intézmények munkaerőellátását.

Szociális feladatokra és szociális otthonokra az év folyamán 845 millió forintot költöttek, 58 millió forinttal - 7,4 %-kal - többet, mint az előző évben. Az öregek napközi otthoni ellátását szolgáló intézmények száma az év folyamán 55-tel, az év végére összesen 477-re növekedett és 12.7oo idős ember rendszeres ellátására, foglalkoztatására nyujtott lehetőséget. Tovább bővült a napi többszöri étkeztetést nyujtó, valamint a munkaszüneti napokon is nyitvatartó otthonok száma. Fokozatosan szélesedik a házi szociális gondozási tevékenység is

A IV. ötéves tervidőszak első két évében 1.ooo szociális otthoni férőhely létesült. A gondozási dijak 1972. évben végrehajtott, a közvélemény által is régóta sürgetett rendezése abba az irányba hat, hogy visszatartsa a családi körülmények miatt indokolatlan felvételi igényeket, ugyanakkor módot ad a gondozási dijaknak a jövedelem szerinti differenciálására is.

A szociális segélyek az év folyamán a nyugdijakhoz hasonlóan 2 %-kal automatikusan emelkedtek, de a tanácsok indokolt esetekben ezen felül is növelték a segélyek mértékét. A havi teljes összegü rendszeres segélyek átlaga 6 %-kal, 4oo forintra emelkedett. A rendkivüli segélyezési esetek száma 7 %-kal volt több az előző évinél.

Az üdültetésre forditott kiadás 424 millió forintot tett ki, ami 17 millió forinttal - 4,2 %-kal - több, mint az 1971. évben volt. A SZOT üdültetésben résztvevők száma meghaladta a 337 ezer főt. Az üdültetés bevételei 4 millió forinttal emelkedtek. A szakszervezeti üdültetés kiadásainak 75 %-át állami támogatás biztositotta.

A kulturális feladatokat kereken 16 milliárd forint szolgálta, ami az előző évit 1,5 milliárd forinttal - 1o,3 %-kal - meghaladta.

A költségvetési kiadások gyors emelkedése elősegitette a kulturális ellátás valamennyi formájának fejlődését, a magasabb követelmények kielégitését, az intézményi struktura további korszerüsitését. Az egy lakosra jutó kulturális kiadás 1.533 forintot tett ki.

A központi szervekre jutó 7,4 milliárd forint kiadás döntő többsége a felsőfoku oktatás, a tudományos kutatás, a rádió és televizió, továbbá a szakmunkástanuló képzés céljait szolgálta, mig a 8,6 milliárd forintot kitevő tanácsi kiadás a közoktatási a közmüvelődési feladatok jobb megoldását segitette elő.

A felujitásokra az év folyamán 94o millió forintot, az előző évinél 9o millió forinttal nagyobb összeget forditottak. A többlet döntő része a tanácsi kulturális intézmények állóeszközeinek felujitását szolgálta.

Az óvodák fenntartására 1.2o3 millió forint jutott, ami 159 millió forinttal - 15,2 %-kal - magasabb az előző évinél. Az egy gyermekre jutó költség meghaladja az 5.ooo forintot. Az óvodában elhelyezett gyermekek száma 246 ezer főről 27o ezer főre, az óvodáskoruak 58,9 %-áról 62 %-ára emelkedett. A férőhelynövekedés az előző évi 5 %-kal szemben 6,8 %-ot tett ki. Az elhelyezési gondokat a férőhely kihasználtság fokozása is enyhitette. A tanácsok férőhely létesitési törekvéseit egyre több vállalat és szövetkezet támogatja anyagi eszközeivel. Az óvodai elhelyezések iránt megnyilvánuló növekvő társadalmi igények miatt jelentősen nőtt az óvónők szakközépiskolai képzése.

Az alsófoku oktatásra 4.o96 millió forintot, az előző évinél 392 millió forinttal - 1o,6 %-kal - többet forditottak.

Az általános iskolai tanulók száma 1.o7o ezer főről 1.o44 ezer főre - az elmult évi 46 ezerrel szemben 26 ezer fővel - csökkent. Az egy tanulócsoportra jutó tanulók száma 25,8 főről 25,3 főre módosult. Az általános iskolák száma - elsősorban a kislétszámu iskolák megszünése következtében - 154-gyel kevesebb. Az oktatás szinvonalát kedvezően befolyásolta, hogy a tanerők száma 57o fővel emelkedett. Szakrendszerü oktatásban részesül a tanulók 95,7 %-a, a felsőtagozaton a szaktanárok által megtartott órák aránya pedig 74,3 %-ról 76,2 %-ra növekedett.

A tanulók 22,5 %-a - az előző évi 2o,7 %-kal szemben - napközi otthonban volt elhelyezhető. Az intézmények nagy része zsufolt, gyakran a helyiséggondok sem megoldottak és az anyagi

ellátottság sem éri el a szükséges mértéket. Az általános iskolai diákotthoni férőhelyek száma 8.5oo, 5oo-zal több, mint 1971. évben volt.

A gyógypedagógiai intézmények tanulóinak száma 29.8oo-ról 31.1oo-ra nőtt. A fogyatékos tanulók elkülönitése az általános iskolai oktatás hatékonyságának javitását segiti elő.

A nevelőotthonok 594 millió forint kiadást teljesitettek, ami az előző évinél 39 millió forinttal - 7 %-kal - több.

Az állami gondozottak száma /közel 36 ezer fő/ és a nevelőszülőkhöz kihelyezett gyermekek száma /több mint 11 ezer fő/ csaknem azonos az előző évivel. A nevelőotthoni férőhelyek száma - a javító-nevelő intézetekkel együtt - meghaladja a 2o ezret.

A szakmunkástanulók oktatására az év folyamán 1.328 millió forintot, az előző évinél 1o3 millió forinttal - 8,4 %-kal - többet forditottak. A tanulólétszám a korábbi évek kiugró növekedése után tovább csökkent.

A szakmunkás-tanulók közül tanulóotthonban, externátusi ellátásban 31.2oo fő, tanműhelyi gyakorlati oktatásban 21.5oo fő részesült. Az 1972/73. tanévtől a nehezen beiskolázható szakmák tanulói ösztöndij-kiegészitésben részesülnek, s ezzel egyidejüleg nőtt a társadalmi ösztöndijak összege is. Javult az iskolai könyvtárak felszereltsége, gondoskodás történt arról, hogy a vidékről bejáró tanulók szabadidejüket kulturáltabb körülmények között tölthessék el. A fenntartási, működési kiadások többlete nagyrészt az uj beruházásokkal, az oktatás korszerüsitésével és az eszközfejlesztéssel függ össze. Javult a létszámellátottság is. Mindezek következtében az egy tanulóra jutó költség az előző évhez képest 15 %-kal nőtt.

A középfoku oktatásra forditott kiadások összege 1.794 millió forint, az előző évhez képest 156 millió forinttal - 9,5 %-kal - nőtt. Az egy tanulóra jutó költség 12,5 %-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban. Ugyanakkor a középiskolai tanulók száma 1o ezer fővel csökkent. A középiskolai oktatás szerkezete belső átalakitásának következtében a gimnáziumi tanulók aránya 51,7 %-ról 5o,4 %-ra mérséklődött. Folytatódott a fizikai dolgozók középiskolás gyermekei továbbtanulásának elősegitésére a tanfolyamok és korrepetálások szervezése.

A diákotthoni férőhelyek száma, valamint a tanulószobamenzai ellátásában részesülők száma mintegy 1.ooo-1.ooo fővel növekedett. A diákotthonokban elhelyezett középiskolai tanulók száma 17,4 %-ról 18,3 %-ra, a tanulószobamenzai ellátásban részesülők száma 27,4 %-ról 29 %-ra emelkedett. Vidékről naponta 54 ezer tanuló jár be a középiskolákba. A bejáró tanulók költségének megtéritésére hozott központi intézkedés kedvező hatást váltott ki.

Az általános iskola VIII.osztályát végző fiatalok számának folyamatos csökkenése, a tudományos és technikai haladás meggyorsulása megköveteli, hogy az eddigieknél nagyobb figyelmet forditsanak a pályaválasztásra és az iskoláztatásnak a népgazdaság munkaerőszükségletével való összehangolására. A szakmunkaerő tervszerü utánpótlását, az oktatási feladatok célszerü és területileg koordinált megszervezését teszi lehetővé a középiskolák és szakmunkástanuló intézetek tanácsi kezelésbe adása.

A felsőoktatási kiadások 1.981 millió forintot tettek ki, 125 millió forinttal - 6,7 %-kal - többet, mint a megelőző évben. A nappali tagozatos hallgatólétszám az 1971. év végi 56.3oo-ról 58.4oo-ra nőtt, ami az 1971. és 1972. évi elsőéves felvételek gyors - terven felüli - növekedésének következménye. A diákotthonokban lakók száma az év során 27.5oo-ról 28.3oo-ra nőtt.

Az 1972. év szeptember 1-től az 1969. évben bevezetett ösztöndijrendszert továbbfejlesztették: elsősorban a szülők jövedelemviszonyainál az utóbbi években bekövetkezett változásokat vették figyelembe, s a kedvezőtlenebb jövedelmi viszonyok között élő hallgatókat fokozottabban támogatják, a pénzeszközök felhasználásával az intézmények önállóbb ösztöndijpolitikát folytathatnak. A társadalmi ösztöndijasok tanulmányi ösztöndijáról, pénzbeli szociális támogatásáról is az állami költségvetés gondoskodik. Javult a külföldi felsőoktatási intézményekben tanulók ellátása az állami támogatás emelése következtében.

Az elmult évben befejeződött az ujtipusu intézmények, a müszaki főiskolák hálózatának kialakitása. Ezzel a felsőfoku technikumok, szakiskolák iskolatipusa megszünt. Legutóbb a Könnyüipari Müszaki Főiskola és az Ybl Miklós Épitőipari Müszaki Főiskola létesült és további 5 felsőfoku technikum alakult át főiskolai karrá. Az átszervezések eredményeként a felsőoktatási intézmény hálózat az 1966-67. évi 92-vel szemben jelenleg 55 egységből áll.

A hallgatók oktatási, elhelyezési feltételeinek javitását több uj létesitmény szolgálta; igy többek között a pécsi Jogtudományi Karon, a kecskeméti Gépipari és Automatizálási Müszaki Főiskolán, a Könnyüipari Müszaki Főiskolán tanulmányi épületek, illetve helyiségek, laboratóriumok, mühelyek, továbbá uj és átalakitott épületekben kollégiumi férőhelyek létesültek.

A tudományos intézetek és feladatok keretében a kutatóhelyek müködési, fenntartási kiadásaira és egyéb tudománypolitikai célok megvalósitására az 1972. évben 1.2oo millió forintot használtak fel. A növekedés az előző évhez képest 8 %, ami meghaladja a nemzeti jövedelem növekedési ütemét.

A tudományos kutatásra forditott kiadások - összhangban a IV. ötéves terv előirányzataival - a tudománypolitikai célok megvalósitását segitették elő. Az Országos Távlati Tudományos Kutatási Terv szervezett végrehajtása során a szellemi és anyagi erőket az 5 országos kutatási főirányra és a 11 országos szintü kutatási célprogramra koncentrálják. Tovább javultak a tudományos kutatás személyi és tárgyi feltételei, bővültek a kutatómunka fejlődését alátámasztó müszerbeszerzési lehetőségek. Az előző évhez viszonyitva 24,2 %-kal nőtt a tanszéki kutatásokra forditott összeg.

A kutatási célprogramok és kutatási főirányok korszerü tudományszervezési, finanszirozási és gazdálkodási módszerek alkalmazását igénylik. Ezek előmozditására olyan finanszirozási modellrendszer került kidolgozásra, amely a pénzügyi befolyásolás eszközrendszerével támasztja alá a kutatási feladatok megoldására irányuló törekvéseket, biztositja a feladatok teljesitésével összhangban álló pénzfelhasználást és ösztönzi a kutatási struktura megfelelő átalakitását. Alkalmazása jól előkészitett tudományos és gazdasági szervező munkát igényel, igy bevezetésére csak fokozatosan kerülhet sor.

A kutatóintézetek az állami támogatáson felül szerződéses munkák vállalásával is bővitették anyagi eszközeiket. A szerződéses munkák volumene az 1972. évben 6oo millió forintot tett ki. Ennek forrása elsősorban a müszaki fejlesztési alap volt, de a vállalatok a termelési költségeik terhére is adtak megrendeléseket.

Az ipari kutatóintézetek többsége lényegében az ágazat tudományos kutatási bázisát képezi. Ezt a szerepüket jelentősen erősiti az ágazati, illetve a központi fejlesztési programok rendszerének kialakitása. Résztvesznek a 11 országos szintü kutatási célprogram 82 %-ában, és mintegy 7o ágazati szintü kutatási téma tudományos gondozásáért felelősek.

A minisztériumok tevékenységük ellátásához a vállalatoknál képződő müszaki fejlesztési alap mintegy egyharmad részéből képzett pénzügyi alappal rendelkeznek. A minisztériumoknál és az Országos Müszaki Fejlesztési Bizottságnál az 1972. évben 1,8 milliárd forint képződött a vállalati átutalásokból. Az egyéb forrásokat és az előző évi maradványt is figyelembe véve 2,6 milliárd forint állt rendelkezésre, amelyből 2 milliárd forintot költöttek el. A minisztériumok ennek 49,7 %-át intézeti és vállalati kutatási megbizásokra, 31,4 %-át müszer-, gépbeszerzésekre, beruházásokra, 13,4 %-át szabadalmak vásárlására forditották.

Folyamatosan bővülnek hazánk nemzetközi tudományos kapcsolatai. Ezt mutatja az államközi egyezmények szélesedése és az, hogy mind több kétoldalu tudományos együttmüködési megállapodás, egyéb kapcsolattartási forma alakul ki és válik rendszeressé.

A népmüvelési intézmények és feladatok kiadásai 2.043 millió forintot igényeltek, az előző évinél 184 millió forinttal, 9,9 %-kal többet. Ezen belül a Magyar Rádió és Televizió 1.028 millió forintot költött el. A kiadások növekedésének ütemét befolyásolta a televizió második csatornáján sugárzott müsoridő és a hétvégi URH adások növelése, valamint a postai sugárzási dijak emelkedése.

A televiziónál a rendelkezésre álló előirányzatok lehetővé tették a megnövekedett szakmai feladatok végrehajtását. Az elmult év őszén átadták a televizió modern technikával felszerelt 4-es studióját, amit a televizió müsorgyártási bázisává fejlesztenek. A televizió müsorideje az év során 3.700 óráról 4.000 órára emelkedett, ami jelentősen növelte a kiadásokat. Közrejátszik ebben az is, hogy nő a televizió saját gyártásu müsorainak készitése. Ezek szinvonalának emelése és e müsorok nagyobb száma ugyanis nagymértékben emeli a járulékos /diszlet, jelmez, kellék stb./ költségeket. A rádió területén a müsorszolgáltatás szerkezeti rendjében lényeges változás nem történt.

A müsoridő elsősorban az olimpiai játékok közvetitése miatt - - 1.ooo órával, 25.ooo órára - nőtt. Az 1973. évben a rádió külföldi adásainak müsorideje 3o %-kal emelkedik.

A Magyar Rádió és Televiziónál a bevételek növekedésének üteme fokozatosan lassul, mig a kiadások dinamikusan növekednek. Mindezek következtében a bevételek és kiadások egyenlege évről-évre csökken.

Az egyéb népmüvelési intézmények /könyvtárak, muzeumok, levéltárak, müvelődési otthonok stb./ kiadásai 1.o15 millió forintot tettek ki, 77 millió forinttal - 8,2 %-kal - többet, mint az előző évben. A többlet jelentős része a tanácsi intézményekre jut. Az anyagi források jelentős bővülése lehetővé tette a könyvtárak beszerzéseinek, a muzeumok mütárgyainak gyarapodását, a falu, a munkáskörzetek, a peremkerületek közmüvelődési intézményeinek fejlesztését. A tanácsok a bővült hatáskörükkel és az ezzel együttjáró nagyobb anyagi lehetőségeikkel is elősegitették a feladatok jobb megoldását.

Az állami támogatáson felül a különböző vállalati, társadalmi szervek és a lakosság hasonló célu pénzeszközei is mindjobban hozzájárulnak ahhoz, hogy a közmüvelődési intézmények elősegithessék a lakosság müveltségi szinvonalának javitását, gazdasági-müszaki ismereteinek elmélyitését.

A szocialista életforma fejlesztésében, a gyorsütemben növekvő tudományos és technikai ismeretek terjesztésében, a kultura alkotásainak népszerüsitésében fontos feladat hárul a közmüvelődési intézményekre. Népünk iskolázottsági szinvonalának emelkedése uj lehetőségeket, egyben uj követelményeket is támaszt a közmüvelődéssel szemben. Ezért - a közoktatás mellett - a közmüvelődés további előrehaladása szocialista fejlődésünk fontos kérdése. Az intézményrendszer további korszerüsitését, szervezetének fejlesztését elősegiti a most folyó felülvizsgálat is.

A művészeti intézmények és feladatok kiadásai 322 millió forintot tettek ki, ami az előző évit 19 millió forinttal - 6,3 %-kal - meghaladta. A művészeti intézmények közül a szinházak 11.900 előadást tartottak, 5,4 millió látogatóval. A szinházi előadások és látogatók száma az előző évhez viszonyitva kismértékben emelkedett. A zenei intézmények látogatottsága jelentősen nőtt a mult évihez képest. A művészeti intézmények fenntartása és üzemeltetése - elsősorban a dologi kiadások emelkedése miatt - növekvő összegü támogatást igényelt.

A szinházak és zenei intézmények, valamint a kulturális vállalatok működését - saját bevételeiből származó anyagi eszközökkel - eredményesen befolyásolta a Kulturális Alap. A központi és szakmai alapokból növekvő összegü támogatást nyujtottak a kulturpolitikailag értékes alkotások létrehozásának, terjesztésének és a közönséghez való juttatásának elősegitésére.

Sportlétesitmények és feladatok kiadásai 391 millió forintot tettek ki, ami az előző évinél 46 millió forinttal - 13,3 %-kal - több. A többlet a központilag kiemelt egyesültek, az élsport bázisának támogatás növelését tette lehetővé. Az olimpia évében az élsportolók fokozott versenyeztetéséről, korszerü sporteszközökkel és felszerelésekkel való ellátásáról kellett gondoskodni. Az 1972. évi müncheni nyári olimpiai játékokon a magyar olimpiai csapat hazánk hagyományaihoz hiven vett részt a versenyeken. Fellendült a tömegek sportfoglalkoztatása is, az olimpiai tömegversenyeken 1,5 millió fő vett részt.

Mindemellett az 1972. évben rendelkezésre álló eszközök felhasználása lehetőséget nyujtott az utánpótlás bázisának további növekedésére, valamint a testnevelő tagozatos osztályok számának emelésére.

A kulturális támogatás összege 814 millió forintot tett ki. Ezen belül 502 millió forint tanácsi feladatokra, egyes központosított beszerzésekre és az oktatással összefüggő egyéb célokra jutott.

Az ifjuságpolitikai határozatból adódóan folytatódott a fizikai dolgozók tehetséges gyermekei tanulását és továbbtanulását segitő munka. A Központi Ifjuságpolitikai Alap folyósitotta a középiskolai továbbtanulás, az ifjusági sport és turizmus támogatására szolgáló összeget. Ifjuságpolitikai célokra 55 millió forintot használtak fel. Ebből 14 millió forintot bel- és külföldi üdültetés támogatására, mintegy 6 millió forintot a helyi kezdeményezésü akciókra /ifjusági parkok, klubok, üdülők/ való hozzájárulásra vettek igénybe.

A munkások és középfoku végzettségü szakemberek továbbképzésének irányitásával kapcsolatos feladatok végrehajtása az 1972. évben megkezdődött, s létrejött az Országos Továbbképzési Kutató és Módszertani Intézet.

A pályaválasztási tanácsadás továbbfejlesztéséről hozott kormányhatározat végrehajtásaképpen az elmult évben lényegesen javult e szervek munkája.

A költségvetési szervek a gazdasági feladatok ellátására 11.941 millió forintot forditottak, ami az előző évinél 516 millió forinttal - 4,5 %-kal - több.

A kiadások 45 %-a a közlekedés feladataira jutott. A teljesités 5.444 millió forint volt, 10,5 %-kal több az előző évinél. Ezen belül az országos utak-hidak fenntartására, felujitására és korszerüsitésére a költségvetésből összesen 3.769 millió forintot vettek igénybe, ami 532 millió forinttal magasabb az előző évinél.

A beszámolási időszakban a főuthálózaton mintegy 178 km, az alsóbbrendü uthálózaton pedig 63 km utkorszerüsitést végeztek el, továbbá 82,2 km bekötőutat épitettek. Ennek eredményeként az országos uthálózat 65,3 %-a állandó burkolatu, 34,7 %-a pedig portalanitott makadám ut, szemben az 1971. évi 63 %-kal, illetve a 37 %-kal.

A vizgazdálkodási kiadások 1.535 millió forintot tettek ki, ami az előző évinél 97 millió forinttal, 6,7 %-kal több. A felhasznált összeg döntő része /1.119 millió forint/ az országos vizügyi létesitmények állagmegóvását, felujitását és - az üzemelési ráforditások mellett - a központi vizügyi szakigazgatási tevékenység, valamint egyéb /vizkészlet feltárási, hálózatkiépitési stb./ feladatok ellátását szolgálta.

A városi és a falusi települések korszerübbé tételének, továbbá az egészségvédelem, a korszerü lakáskultura fejlesztésének egyik alapvető feltétele a jó ivóviz. A községi lakosság közmüves vizellátásának biztositásával, illetve a viz- és csatornahálózat kiépitésével kapcsolatos kiadásokat a tanácsok tulnyomó részben a fejlesztési alapból fedezték. A belterületi vizek elvezetésére, vizkárelháritási munkálatokra, fürdők, strandok üzemeltetésére, közkutak felujitására és kiépitésére, valamint a helyi vizmüvekkel való ellátottság javitására a tervezett összegen felül további pénzeszközöket az előző évi pénzmaradványból csoportositottak át.

A mező- és erdőgazdasági célokat 1.597 millió forint szolgálta, aminek nagyobb részét az állattenyésztési és állategészségügyi feladatok megvalósitására forditották.

A város- és községgazdálkodási feladatokra 1.487 millió forintot használtak fel, ami loo millió forinttal - 7,4 %-kal - haladja meg az előző évit. A többlet elsősorban az urbanizációval, valamint a kommunális területen jelentkező fokozott igényekkel függ össze.

Az ipari jellegü kutatási és egyéb ipargazdasági feladatok céljaira előirányzott összeg felhasználása a tervezettnek megfelelően alakult. Ennek keretében egymilliárd forintot forditottak a szénhidrogén és érckutatásra, valamint a recski érchánya aknaszerü feltárására.

A központi és tanácsi igazgatási szervek kiadása 3.653 millió forint, ami az előző évinél 211 millió forinttal, 6,1 %-kal magasabb és a tervezettet is 137 millió forinttal meghaladta. Az utóbbi a külképviseletek dolgozóinak illetménymódositásával, egyes nemzetközi tagdijfizetések esedékességével, az Osztrák Szövetségi Köztársaság fővárosában nagykövetség épitkezésével, továbbá a tanácsoknál év közben központilag elhatározott néhány uj feladat /a lakás és üdülőtulajdonosok nyilvántartásba vétele, a betegségi biztositás kiterjesztésével járó igazgatási tevékenység, az épitési, közlekedési és vizügyi szakigazgatási szervezet megerősitése/ teljesitésével kapcsolatos. További költségnövekedést okozott a tanácsválasztásra történő felkészülés.

Az elmult év folyamán a létszám 1,5 %-kal nőtt. Ennek keretében 12o fő a statisztikai szervezet létszámbővülése, döntő részben az általános mezőgazdasági összeirás miatt, amelynek révén 1,2oo.ooo kisgazdaság és többezer nagyüzem adatfelvétele történt meg és az adatok feldolgozása is megkezdődött. A külügyi és külkereskedelmi apparátus létszáma 13o fővel nőtt. Egyes minisztériumok /Nehézipari Minisztérium, Könnyüipari Minisztérium, Kohó- és Gépipari Minisztérium/ létszáma is emelkedett. Az eddiginél hatékonyabb árellenőrzés érdekében az év folyamán megerősitették az árellenőrzési apparátust és megkezdődött egyes cikkek kiskereskedelmi statisztikai ármegfigyelése. A tanácsi igazgatás területén a létszám 2oo fővel növekedett: ez a tanácsi adóapparátus megerősitésére és a főépitészi állások hálózatának kialakitására vezethető vissza.

Javultak az igazgatási munka feltételei és eredményes erőfeszitések történtek a jobban képzett szervezet kialakitására. Tovább folytatódott a külkereskedelmi piaci szervezet kiépitése, a képviseletek megerősitése, a jobb munkafeltételek biztositása. A vezetőtovábbképzési rendszer keretében az 1968. évtől összesen 9o tanfolyamon 2.3oo felsőszintü vezető részesült továbbképzésben. Az államigazgatási vezetők továbbképzése is megkezdődött.

Az igazgatási kiadások alakulását kedvezően befolyásolta néhány olyan intézkedés, amely a takarékosabb gazdálkodást segitette. Ugyanakkor olyan törekvések is tapasztalhatók, amelyek a meglévő lehetőségek rugalmas átcsoportositása helyett a létszám egyoldalu növelése és igy a költségek emelése irányába hatnak.

Az igazgatási költségek bizonyos csökkenését eredményezte, hogy központi rendelkezések alapján valamennyi gazdasági szervnél, igy a vállalatoknál és a szövetkezeteknél, valamint a költségvetési intézményeknél is csökkenteni kellett a közületi személygépkocsik számát és igénybevételét. Az ujraszabályozás hatására a használatra jogosultak köre 6o %-kal kisebb, ami lehetővé tette, hogy a közületi személygépkocsik állománya 28 ezerről 22 ezer darabra csökkenjen. Ez a foglalkoztatott gépkocsivezetők munkaviszonyának megszünése miatt jelentős bérmegtakaritást okozott, ugyanakkor lehetővé vált az üzembentartási, beszerzési kiadások mérséklődése. A hozott határozat végrehajtásával növekedtek a lakosság által igénybevehető szerviz, garázs és javitó kapacitások.

A Minisztertanács az elmult évben határozatot hozott a helyenkén tapasztalható tulzott reprezentálás megszüntetésére. Az ennek végrehajtására a közelmultban kiadott részletes szabályozás lehetővé teszi, hogy a reprezentációs költségek megfelelő keretek között maradjanak.

A tanácsi igazgatás területén a mult évben folytatódott a tanácsi intézmények irodagépekkel történő ellátása, a szakmai felszerelések beszerzése, a tanácsházak fokozott karbantartása és felujitása, a családi ünnepségek társadalmi megünneplésére szolgáló helyiségek berendezésének, felszereltségének javitása, emelyekre az előirányzatok fedezetet tartalmaztak. Előrelépést jelentett a tanácsi igazgatási szervezet müködésének korszerüsitése, elsősorban a közös tanácsu községek és nagyközségek kialakitásával, valamint az illetményszámfejtés megyei centralizálásával.

Az előző évi pénzmaradványokból, illetve költségvetési tartalékból a tanácsok évközben jelentős összegeket csoportositottak át. E jelentős előirányzatemelést elsősorban a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javitására, a munka szinvonalának és hatékonyságának emelésére, a béralapban elért megtakaritást pedig jutalmazásra forditották. A korábbinál jobban éltek a bérgazdálkodási jogkörükkel és ennek következtében az igazgatási apparátus szakmai képzettségének szinvonala is emelkedett.

A rend- és jogbiztonsági feladatokra forditott kiadások összege 5.947 millió forint volt, ami az előző évinél 372 millió forinttal - 6,7 %-kal - magasabb, és az előirányzottat is meghaladja. A kiadások megalapozták a IV. ötéves terv szerint a Belügyminisztérium szervei anyagi ellátását és technikai szinvonalának további emelését, biztositották a munkásőrök kiképzési tervének teljesitését, lehetővé tették az igazságügyi és ügyészségi szervek ellátottságának és ügyintézésének fokozatos javitását.

A védelmi kiadások összege 9.430 millió forint volt, ami a tervezettnél 285 millió forinttal - 2,9 %-kal - kevesebb. A tervezettnél alacsonyabb teljesités egyes technikai eszközök

szállitásának az 1973. évre történő áthuzódásával függ össze. A kiadások a tervidőszakra megszabott, a hadsereg védelmi képessége tekintetében elhatározott fejlesztési és fenntartási célkitüzések megvalósitását szolgálták, biztositották az ellátás, a kiképzés szinvonalának növelését.

A költségvetés felujitásokra és egyéb kiadásokra 3.829 millió forintot folyósitott, 142 millió forinttal - 3,6 %-kal - kevesebbet, mint az előző évben. Ezen belül a költségvetési szervek állóeszközeinek a felujitására 2.635 millió forintot forditottak, ami az előző évi teljesitést 238 millió forinttal meghaladja. Ebből mintegy 15o millió forint az állóeszközállomány növekedésével arányos, 88 millió forint pedig a felujitási eszközellátottság javitását, az áremelkedések ellensulyozását szolgálta. A tanácsok költségvetéséből a fejlesztési alapokba átcsoportositott összeg /78o millió forint/ 568 millió forinttal volt alacsonyabb, mint az előző évben, mivel a lakásberuházást végző tanácsoknál az átcsoportositás csak lakásberuházási célokra megengedett.
A költségvetési szervek dolgozói az 1972. évben 414 millió forint lakbérhozzájárulásban részesültek.

V.

A tanácsok gazdálkodása

A tanácsok eredményes tevékenységének lényeges feltétele a szinvonalas és a megalapozott gazdálkodás. Az együttesen 46 milliárd forint összegü tanácsi költségvetés és fejlesztési alap 1551 községi, 276 nagyközségi, 74 városi, 5 megyei városi, valamint a megyei és a fővárosi tanácsok feladatait szolgálja.

A tanácstörvény és az önkormányzati irányu fejlődést elősegitő egyéb intézkedések, a növekvő társadalmi igények egyre nagyobb felelősséget háritanak a helyi, főleg a városi és nagyközségi tanácsokra. Az 1972. évben a korábbi évekhez képest nagyobb gondot forditottak e tanácsok a helyi kommunális igények kielégitésére, a város- és községrendezés feladataira, a lakásépitésre és általában a településfejlesztésre. A legdinamikusabb fejlődés a fővárosban és a megyei városokban ment végbe; e területeken valósult meg a lakásépitési program és az ehhez kapcsolódó egészségügyi, kulturális és egyéb kommunális beruházások nagyobb hányada.

Az 1972. évi gazdálkodás jellemzője, hogy mind a költségvetés, mind a fejlesztési alap pénzügyi forrásai jelentősen meghaladták a IV. ötéves terv 1972. évre számitásba vett előirányzatait. A tanácstörvény végrehajtása során a tanácsok hatásköre lett számos, korábban központi feladat ellátása. Az állam a társadalmilag kiemelkedő fontosságu feladatokhoz /pl. a lakásépitéshez/ növekvő mértékben biztositott központi támogatást. Ezzel egyidejüleg a tanácsok számára átengedett bevételek - a szabályozási rendszer ösztönző hatására is - meghaladták a tervezettet.

A pénzügyi források bővülése egyben a feladatok szinvonalasabb ellátását, több vonatkozásban /például óvodai ellátás/ pedig a későbbi évekre tervezett fejlesztés előrehozását tette lehetővé.

A tanácsok gazdálkodásán jórészt kivül eső tényezők hatása is érvényesült, mint pl. az épitőipari árak alakulása, de egyes esetekben nem voltak elég körültekintők, gazdaságilag elég hatékonyak saját döntéseik sem.

Az 1972. évben a tanácsok költségvetésének bevétele - beleértve az állami hozzájárulást is - 26,1 milliárd forintot tett ki, ami 9,8 %-kal haladta meg az előző évit. Ez 2,2 milliárd forinttal /9,3 %-kal/ volt több az évi előirányzatnál. A többletből 1,2 milliárd forint a tanácsoknak év közben juttatott pótlólagos állami hozzájárulás, amelynek döntő része a lakóházfelujitás támogatásának a tanácsi költségvetésbe való átcsoportositása. A bevételek tulteljesitéséből származó 1 milliárd forint kétszerese az elmult évinek és a tervezett bevétel 5,2 %-ának felel meg. A többletbevételekben az előző évhez képest jelentősen mérséklődött a tanácsok közötti különbség, ami kiegyensulyozottabb gazdálkodást tett lehetővé. Az 1972. évben csak Borsod és Komárom megyékben mutatkozott kisebb bevételi lemaradás. A bevételüket nem teljesitő helyi tanácsoknak a száma is lényegesen csökkent. A megyei tanácsok pénzügyi irányitó munkájának eredményeként nem volt fennakadás a folyamatos gazdálkodásban.

A tanácsok bevételei között a lakosság befizetéseinek növekedési üteme 1972. évben erőteljesebb volt, mint a vállalatoktól és szövetkezetektől származó bevételeké. A többletbevétel több mint 5o %-a a lakossági adókból és illetékekből keletkezett. Ezt elősegitette az adóköteles jövedelmek emelkedése, az adóztatott vagyontárgyak növekedése, valamint az erőteljes ingatlanforgalom. Fokozták az adóbevételeket az 1972. január 1-től

bevezetett intézkedések, amelyek az arányosabb közteherviselés érdekében a korábbinál differenciáltabb adóztatást tettek lehetővé és hatékonyabban szabályozzák főleg az önálló foglalkozások körében elért magas jövedelmeket. A kedvező bevételi eredményekhez az is hozzájárult, hogy a tanácsi pénzügyi szervek az adó- és illeték alapokat helyesebben állapitották meg és javitották ellenőrző tevékenységüket.

Megváltozott a mezőgazdasági szövetkezetek adóiból származó bevételek alakulása; az 1971. évben az előirányzatokhoz képest lemaradás, az 1972. évben pedig már több mint 2oo millió forint bevételi többlet volt. Ez részben a kedvezőbb mezőgazdasági év következtében állt elő, részben pedig amiatt, hogy a korábbi árviz- és belvizkároknak a jövedelmekre gyakorolt hatása az 1972. évben már kevésbé érvényesült.

A vállalatok befizetéseiből való részesedés összességében 1 %-kal alacsonyabb volt az előirányzatnál. Ezen belül azonban a tervezettnél több az illetményadó és az eszközlekötési járulék, a városi-községi hozzájárulás viszont nem érte el a számitottat.

A müködési bevételek tulteljesitése azzal is összefügg, hogy a gazdálkodási év elején több intézmény a tanácsok felügyelete alá került.

A tanácsok kiadása - az ingatlankezelő szervek által fenntartott lakóházak fenntartására, felujitására forditott összeg kivételével - 24,5 milliárd forint. Ebből az intézmények felujitására felhasznált és a fejlesztési alapba átutalt összeg 2,1 milliárd forintot tesz ki. A kiadások további részének 34 %-a szociális és egészségügyi, 38 %-a kulturális, 17 %-a gazdasági és kommunális, 11 %-a pedig az igazgatási, valamint a rend- és jogbiztonsági feladatokra jut. Az ágazati arányok az előző évhez képest lényegében

nem változtak. A legjelentősebb a növekedés a szociális és egészségügyi, valamint a kulturális kiadásoknál.

A tanácsok szociális és egészségügyi célokra 9,2 %-kal, kulturális feladatokra pedig 12 %-kal nagyobb összeget forditottak. Az eszközök felhasználásának növekedésében jelentős tényező volt az intézményhálózat bővitése. Közel 126o uj kórházi ágyat állitottak a betegellátás szolgálatába. A bölcsödei férőhelyek száma 16oo-zal, az általános iskolai diákotthoni férőhelyeké 5oo-zal, a középiskolai diákotthoni férőhelyeké pedig looo-zel növekedett az előző évi állományhoz képest.

Fontos feladatuknak tekintették a tanácsok az óvodai férőhelyek számának növelését. Az 1971. és 1972. években a férőhelyek száma összesen mintegy 25.ooo-rel emelkedett. Ezzel a IV. ötéves terv egészére előirányzott fejlesztés 6o %-a két év alatt már teljesült. A fejlesztési forrásokban fokozódott a vállalatok, szövetkezetek által nyujtott támogatás.

A müvelődési intézmények felszereléseinek, szemléltető eszközeinek beszerzésére 49o millió forintot forditottak. Ez az összeg az előző évi beszerzéseket 71 millió forinttal /17 %-kal/ haladta meg. Ez is jelzi azokat a törekvéseket, amelyeket az Országgyülés illetékes bizottságai a mult évi költségvetés megállapitásakor a tanácsok figyelmébe ajánlottak.

A tanácsi költségvetési gazdálkodásra jellemző, hogy többleteszközeiket főleg a hálózatbővitésekkel kapcsolatos fenntartási, müködési kiadások biztositására forditják. A meglévő intézmények ellátási szinvonalának javitásában ezért általában csak mérsékelt előrehaladás állapitható meg.

Az ellátási szinvonalkülönbségek csökkentését külön állami hozzájárulás segitette. Az érintett megyékben ilyen cimen felhasznált 123 millió forintból a kulturális célokra 52, a szociális és egészségügyi ellátásra 38, a kommunális feladatokra 33 millió forint jutott. Ezekből a forrásokból a kulturális intézmények felszereltségét javitották és szemléltető eszközeik állományát bővitették. Az egészségügyi és szociális intézetekben főként a müszer, a gyógyszer- és textilellátás szinvonalát emelték. Kommunális területen a közvilágitás korszerüsitésére, a parkositásra, a város- és községrendezési feladatok ellátására használták fel az állami hozzájárulást. Az ellátási szinvonal javitását kedvezőtlenül befolyásolta, hogy egyes megyékben az eszközök egy részét nem megfelelően koncentrálták, vagy nem a megjelölt célokra forditották.

A tanácsok összességénél viszonylag jelentős az év végi pénzmaradvány. /az intézményeknél 1,2 milliárd forint, a felujitási és az utfenntartási célokra rendelkezésre álló előirányzatból pedig 9oo millió forint/. A fel nem használt összegek pénzügyi fedezetet nyujtanak korábban vállalt kötelezettségekre, lehetővé teszik a pénzeszközök későbbi koncentráltabb és ezáltal hatékonyabb felhasználását is. A pénzmaradvány természetesen szétaprózottan helyezkedik el, és az előbbi célok mellett hozzájárul a biztonságos gazdálkodáshoz.

Az év során a tanácsok fejlesztési alapjának bevétele, beleértve az állami hozzájárulást is, csaknem elérte a 2o milliárd forintot. Az előző évit ez 3,9 milliárd forinttal /25 %-kal/, az előirányzatot pedig 2,4 milliárd forinttal /13,7 %-kal/ haladta meg. Ez részben a célcsoportos lakásberuházások többletköltségének ellensulyozására nyujtott állami támogatásból, részben a vállalatoktól, egyéb szervektől átvett, illetve

a tanácsi költségvetésből átcsoportositott, tervezettet meghaladó összegekből, valamint a bevételi többletekből adódik.

A tanácsok forrásai lehetővé tették, hogy általában az előirányzott célok, sőt egyes területeken a tervezettet meghaladó fejlesztések is megvalósulhassanak. Az elmult évben tovább fejlődött a tanácsok gazdasági koordinációs tevékenysége. A tanácsok és a területükön müködő gazdálkodó szervek közös érdekeken alapuló beruházási együttmüködése különösen lakások és gyermekintézmények épitésénél, valamint kommunális létesitmények fejlesztésénél mutatkozott meg. Ez is bizonyitja, hogy a tanácsok, valamint a vállalatok, a szövetkezetek és egyéb szervek kapcsolatát indokolt volt az általános egyensulyi követelményeknek jobban megfelelő alapokra helyezni.

Az év folyamán a tanácsok lakásépitésre 1o,4 milliárd forintot forditottak, ami közel 3o %-kal több az 1971. évi teljesitésnél. Az elkészült tanácsi lakások száma megközeliti a 27.5oo-at. Ezen felül a mult év végén további 25.6oo lakás épitése volt folyamatban. A befejezetlen lakásállomány az előző évihez képest csökkent, a lakások készültségi foka pedig közel 4 %-kal magasabb, mint az 1971. év végén.

A lakásépités országos helyzetét tekintve várható, hogy a IV. ötéves tervben meghatározott 4oo ezer lakás épitésére vonatkozó célkitüzés tulteljesül. A lakásépités belső arányai azonban módosulnak. Az állami lakásépitésnél a gyors fejlődés mellett a tervekhez képest lemaradás van, ami különösen érinti Budapestet és a nagyvárosok egy részét. E városok a lakásépitési program arányos teljesitése érdekében az 1973-75. években központi döntés alapján további állami hozzájárulásban részesülnek. A lakásépitést gyorsitja, hogy az 1973. évtől módosultak a magánlakásépités pénzügyi és hitelfeltételei; a korábbinál kedvezőbb, a szociális helyzetet jobban figyelembe vevő készpénzfizetési, hitel- és kamatfeltétele

érvényesülnek. A lakásépitési tevékenységet befolyásolja a közmühálózat fejlesztésének alakulása is. A viz-, csatorna- és egyéb közmüvek kivitelezési költségei emelkedtek, ugyanakkor csökkent a kedvező feltételekkel beépithető nagy, összefüggő területek száma. Hátráltatta az előrehaladást, hogy a tanácsok a fejlesztési alapból a központilag számitottnál kevesebb eszközt használtak fel közmüvesitésre. A városokban és az egyéb kiemelt településeken a tervezett alaplétesitmények megépitése több helyen elmarad, illetve azok üzembehelyezése nem fejeződik be a tervidőszakban. Mivel ez veszélyezteti a lakásépitési tervek megvalósitását, a tanácsok intézkedéseket dolgoznak ki a közmüfejlesztési program megvalósitására.

Összességében megállapitható, hogy a tanácsok többségükben hatékonyabban gazdálkodtak a rájuk bizott anyagi eszközökkel. Az eredmények eléréséhez hozzájárult az 1971.év óta alkalmazott, alapjában jól bevált tanácsi szabályozási rendszer is. A szabályozás elősegitette a városi és községi tanácsok döntési lehetőségeinek és a helyi feladatok megoldásáért való felelősségének kiszélesitését, az igények kielégitésének társadalmi érdekek fontossága szerinti sulyozását.

A tanácsok gazdasági önállóságának növelésére tett intézkedések teljes mértékü érvényesülése, a helyi kezdeményezések szélesebb körü kibontakoztatása hosszabb folyamat. Az ujonnan megválasztott tanácsokat segitik ebben az 1973. évtől bevezetett intézkedések /tartalékképzés, költségvetési előlegnyujtás stb./. Nagyobb hatékonyság érhető el azáltal is, hogy ha a megyék a vonzáskörzeti funkciót ellátó települések adottságait a jövőben jobban kihasználják, fejlesztési elképzeléseiket kialakitásánál figyelembe veszik. Mindezek együttvéve megteremtik a feltételét annak, hogy a tanácsok a IV.ötéves terv hátralévő idejében feladataikat eredményesen megvalósithassák.

x x

x

A Magyar Népköztársaság 1972. évi költségvetése végrehajtásának tapasztalatai azt mutatják, hogy a népgazdaság fejlődése, a gazdasági és a pénzügyi folyamatok alakulása lényegében összhangban van a IV. ötéves terv és az éves előirányzatok céljaival. A gazdasági fejlődés üteme tervszerü, ami az egyensulyviszonyok egyidejü erősödésével, a gazdasági szerkezet átalakulásában mutatkozó fokozatos előrehaladással, a lakosság életkörülményeinek további javulásával ment végbe. A belföldi végső felhasználás a nemzeti jövedelem termelésével összhangban emelkedett, a külkereskedelmi áruforgalom kiviteli többlettel zárult. Az 1972. évi népgazdasági tervnek megfelelően sikerült lassitani a beruházások tulzott növekedését. Az eredményes befolyásolás következtében javultak a felhalmozás szerkezeti arányai; a beruházási kiadások alig nőttek, a készletnövekedés a számitottnál jóval kisebb volt.

Az elért eredmények megszilárditása és fokozása a gazdasági munka fontos feladata. Az 1973. évben ezért következtesen kell törekedni a fejlesztési tevékenység hatékonyságának növelésére; ennek érdekében a beruházások előkészitését, a kivitelezői munka szervezettségét, a beruházási fegyelmet, a készletgazdálkodást kell elsősorban javitani. A külkereskedelemben állandósitani kell az 1972. évi fejlődés kedvező vonásait. Fontos követelmény a nemzetközi munkamegosztásba való bekapcsolódás elmélyitése, gazdasági előnyeinek kihasználása, az export igényeknek mind jobban megfelelő termelés, valamint az importált termékekkel való ésszerü gazdálkodás megszervezése.

A népgazdaság egészében a tervszerüség javulása, a jól dolgozó vállalatok és szövetkezetek tapasztalatai bizonyitják, hogy az előrehaladás feltételei adottak. Erősödtek a gazdálkodásban a már korábban kialakult kedvező folyamatok: a termelékenység emelkedett, a termelés és a szükségletek összhangja javult, a mezőgazdasági termelés eredményei magas szinvonalon

állandósultak. A figyelmet érdemlő változások ellenére további erőfeszitéseket igényel a termelés jövedelmezőségének növelése, a termékszerkezet korszerüsitése, a kapacitások jobb kihasználása, a költséggazdálkodás javitása, a fejlett munka- és üzemszervezési módszerek elterjesztése.

Az 1972. évi eredmények megerősitik az 1973. évi népgazdasági terv céljainak realitását. Egyes területeken ugyan lehetségesek a tervtől való eltérések is, de összességében számitani lehet arra, hogy a gazdasági fejlődés tervezett üteme - az ötéves tervben előirt arányok tartása mellett - megvalósul. A kiegyensulyozott fejlődést elősegitik a MSzMP Központi Bizottsága 1972. novemberi állásfoglalásai alapján hozott kormányintézkedések. A határozatok nyomán kialakult kedvező légkörben megteremtődtek a legfontosabb feltételek ahhoz, hogy a társadalmi-gazdasági előrehaladás a IV. ötéves tervben kitüzött célokkal összhangban valósuljanak meg.

ÖSSZESITÉSEK

Az 1972.évi állami költségvetés végrehajtásának mérlege

/Ezer forintban/

Bevételek	Előirány-zat 2/	Teljesités
Vállalatok /szövetkezetek/ befizetései		
Nyereségadó 1/	59,17o.ooo	55,132.982
Eszközlekötési járulék	29,1oo.ooo	29,289.114
Illetményadó	5,9oo.ooo	5,874.767
Társadalombiztositási járulék	14,645.ooo	14,451.471
Termelési adó	12,3oo.ooo	12,292.583
Forgalmi adó	24,1oo.ooo	24,253.571
Vám és import-forgalmi adó	14,7oo.ooo	14,698.658
Központositott amortizáció	6,55o.ooo	6,328.55o
Városi és községi hozzájárulás	4,68o.ooo	4,228.412
Egyéb befizetések	2,265.ooo	2,119.985
Összesen	173,41o.ooo	168,67o.o93
Mezőgazdasági szövetkezetek befizetései		
Jövedelem-termelési és egyéb adók	4,2oo.ooo	4,179.457
Társadalombiztositási járulék	1,o3o.ooo	919.633
Városi és községi hozzájárulás	3oo.ooo	285.657
Összesen	5,53o.ooo	5,384.747
Lakosság befizetései		
Adók és illetékek	6,ooo.ooo	6,o26.579
Társadalombiztositási és nyugdijjárulék	5,68o.ooo	5,527.14o
Összesen	11,68o.ooo	11,553.719
Költségvetési szervek befizetései		
Központi szervek	2,752.o34	3,o8o.785
Tanácsi szervek	1,622.52o	2,o5o.o32
Társadalombiztositási járulék	1,76o.ooo	1,83o.29o
Összesen	6,134.554	6,961.1o7
Nemzetközi pénzügyi kapcsolatokból eredő befizetések	5,447.ooo	5,683.193
Egyéb befizetések	1o,448.446	11,122.656
Bevételek főösszege	212,65o.ooo	2o9,375.515
Összesités:		
Bevételek főösszege	212,65o.ooo	2o9,375.515
Kiadások főösszege	215,85o.ooo	211,994.341
Hiány	3,2oo.ooo	2,618.826

1/ Tartalmazza a bérfejlesztési befizetés összegét is.

2/ Szerkezeti változásokkal módositott előirányzat.

Kiadások	Előirány-zat 2/	Teljesités
Felhalmozási kiadások		
Beruházások költségvetési fedezete	28,95o.183	27,692.o66
Tanácsi fejlesztési alap kiegészitése	9,327.253	9,326.982
Tanácsi fejlesztési alap kiegészitése városi és községi hozzájárulásból	1,o83.ooo	1,o16.8oo
Magánlakásépitéshez nyujtott támogatás	9oo.ooo	1,391.754
Beruházásokkal kapcsolatos forgóalap-kiegészités	2,4oo.ooo	1,59o.799
Egyéb forgóalap-kiegészités	2,o42.ooo	2,oo6.ooo
Központi készletezés	35o.ooo	35o.ooo
Összesen	45,o52.436	43,374.4o1
Vállalatok /szövetkezetek/ támogatása		
Állami visszatérités	12,3oo.ooo	12,96o.946
Dotáció és termelési árkiegészités	14,7oo.ooo	14,261.485
Fogyasztói árkiegészités	18,8oo.ooo	18,712.649
Import-árkiegészités	2,o4o.ooo	1,5o5.5o3
Egyéb támogatások	3,84o.ooo	3,o15.971
Összesen	51,68o.ooo	5o,456.554
Mezőgazdasági szövetkezetek támogatása		
Beruházási és üzemviteli támogatás	7,244.817	7,o8o.635
Termelőszövetkezeti Nyugdijalap kiegészités	45o.ooo	45o.ooo
Összesen	7,694.817	7,53o.635
Költségvetési szervek kiadásai		
Szociális és egészségügyi kiadás	36,862.o84	36,781.5o3
A teljesitésből:		
Társadalombiztositási kiadás 26,99o.894		
Szociális és egészségügyi ellátás 9,79o.6o9		
Kulturális kiadás	15,747.9oo	15,94o.o96
Védelmi kiadás	9,715.3oo	9,429.557
Rend- és jogbiztonsági kiadás	5,873.216	5,947.384
Igazgatási kiadás	3,53o.734	3,652.645
Gazdasági feladatok kiadása	11,927.876	11,94o.842
Felujitási és egyéb kiadás	3,753.o22	3,829.o46
Összesen	87,41o.132	87,521.o73
Nemzetközi kötelezettségekkel kapcsolatos kiadások	11,818.ooo	11,816.829
Belföldi államkölcsönök visszafizetése	7oo.ooo	627.ooo
Egyéb kiadások	11,494.615	1o,667.849
Kiadások főösszege	215,85o.ooo	211,994.341

A vállalatoktól származó bevételek népgazdasági áganként [1]

/Millió forintban/

Megnevezés	Ipar	Építő-ipar	Mezőgazd. erdőgazd. vizgazd.	Szállitás és hirközlés	Kereskedelem	Személyi és lakás szolgált.	Eü. és kult. szolgált.	Közig.és egyéb szolgált.	Összesen	Pénzforgalmi áthuzódások az előző évről	Pénzforgalmi áthuzódások a következő évre	Költségv. /pénzforg./ előirányzat, ill.teljesités
Bevételek												
Nyereségadó												
előirányzet	28.599	5.099	1.057	2.676	1o.213	489	1o5	11.078	59.316	1.oo2	1.148	59.17o
teljesités	27.212	5.o4o	817	1.742	8.989	528	114	11.7o2	56.144	- 589	622	55.135
Eszközlekötési járulék												
előirányzat	18.566	1.7o5	345	4.773	3.577	116	44	.	29.126	267	293	29.1oo
teljesités	18.539	1.689	329	4.911	3.512	98	36	.	29.114	48o	3o5	29.289
Illetményadó												
előirányzat	3.o43	813	163	833	841	166 [3]	44	.	5.9o3	1o7	11o	5.9oo
teljesités	3.o6o	827	17o	84o	826	118	49	.	5.89o	128	143	5.875
Társadalombizt.járulék												
előirányzat	7.157	1.91o	1.1o9	1.773	1.897	642 [4]	92	79	14.659	1.181	1.195	14.645
teljesités	7.2o8	1.889	1.152	1.794	1.855	345	1o4	81	14.4o8	1.18o	1.137	14.451
Termelési adó												
előirányzat	5.612	1.1oo	291	218	5.1oo	63	22	.	12.4o6	55o	656	12.3oo
teljesités	5.352	1.112	384	214	5.o99	94	4	.	12.259	1.286	1.252	12.293
Forgalmi adó												
előirányzat	9.858 [2]	25	135	551	13.5o8 [2]	62	9	.	24.148	1.111	1.159	24.1oo
teljesités	7.622	9	12o	494	16.oo2	11	4	.	24.262	1.865	1.873	24.254
Vám és import-forg.adó												
előirányzat	548	33	3	29	14.4o5	7	.	.	15.o25	943	1.268	14.7oo
teljesités	497	61	6	9	13.9o4	7	.	- 3	14.481	1.571	1.353	14.699
Központositott amortizáció												
előirányzat	5.948	327	2o	.	236	13	13	.	6.557	125	132	6.55o
teljesités	5.687	361	2o	.	2o7	11	12	.	6.298	145	115	6.328
Városi és közs.hozzájárulás												
előirányzat	2.913	484	191	178	845	59	1o	.	4.68o	67	67	4.68o
teljesités	2.713	5o3	152	129	695	67	23	.	4.282	211	265	4.228
Egyéb befizetések												
előirányzat	859	.	3o1	37	5o	.	13	1.oo5	2.265	42	42	2.265
teljesités	673	56	251	23o	683	3	1	5	1.9o2	1o8	+ 11o	2.12o
Bevételek összesen												
előirányzat	83.1o3	11.496	3.615	11.o68	5o.672	1.617	352	12.162	174.o85	5.395	6.o7o	173.41o
teljesités	78.563	11.547	3.381	1o.363	51.772	1.282	347	11.785	169.o4o	6.585	6.955	168.67o

1./ Az állami vállalatok, az ipari szövetkezetek, a fogyasztási, értékesitő és beszerző szövetkezetek, valamint a szövetkezeti vállalatok adatait tartalmazza.

2./ Az előirányzat és a teljesités közötti eltérést főként az okozza, hogy a Dohányértékesitő Vállalat évközben az élelmiszeriparból a belkereskedelmi ágazatba került átsorolásra.

3./ Ebből népgazdasági ágakra fel nem osztott 6o millió forint.

4./ Ebből népgazdasági ágakra fel nem osztott 3o5 millió forint.

A vállalatoknak adott támogatások népgazdasági áganként [1]

/Millió forintban/

Megnevezés	Ipar	Építő-ipar	Mezőgazd. erdőgazd. vizgazd.	Szállitás és hirközlés	Keres-kedelem	Személyi és lakás-szolgált.	Eü. és kult. szolgált.	Közig és egyéb szolgált.	Összesen	pénzforgalmi áthuzódások az előző évről	pénzforgalmi áthuzódások a következő évre	Költségv. /pénzforg./ előirány-zat, ill. teljesités
Támogatások												
Állami visszatérités												
előirányzat	9.729	.	86	.	2.463	.	22	.	12.3oo	2.3o4	2.3o4	12.3oo
teljesités	1o.943	13	129	.	2.761	18	12	.	13.876	984	1.899	12.961
Dotáció és term.árkieg.												
előirányzat	4.543	4o	94o	1.o91	7.644	.	328	62	14.648	295	243	14.7oo
teljesités	4.547	12	1.o49	963	7.789	1	319	31	14.711	889	1.339	14.261
Fogyasztói árkiegészités												
előirányzat	7.137	5	92o	5.682	4.358	455	27o	.	18.827	36o	387	18.8oo
teljesités	7.358	2	983	5.827	4.121	41o	255	.	18.956	561	8o4	18.713
Import árkiegészités												
előirányzat	1oo	.	.	.	1.911	.	.	.	2.o11	187	158	2.o4o
teljesités	258	.	.	.	932	.	.	.	1.19o	367	52	1.5o5
Egyéb támogatások												
előirányzat	622	.	18	13o	685	2.3oo [2]	3	7o	3.828	38	26	3.84o
teljesités	93o	43	43	128	914	1.o31	8	13	3.11o	21	115	3.o16
Támogatások összesen												
előirányzat	22.131	45	1.964	6.9o3	17.o61	2.755	623	132	51.614	3.184	3.118	51.68o
teljesités	24.o36	7o	2.2o4	6.918	16.517	1.46o	594	44	51.843	2.822	4.2o9	5o.456

1./ Az állami vállalatok, az ipari szövetkezetek, a fogyasztási, értékesitő és beszerző szövetkezetek, valamint a szövetkezeti vállalatok adatait tartalmazza.

2./ Ebből népgazdasági ágakra fel nem osztott 1.4oo millió forint.

A költségvetési szervek kiadásai költséghelyenként, alágazatonként és ágazatonként

IV.

/Ezer forintban/

Megnevezés	Előirányzat 1/			Teljesítés		
	Központi szervek	Tanácsi szervek	Összesen	Központi szervek	Tanácsi szervek	Összesen
Földtani kutatás	958.265	.	958.265	970.217	.	970.217
Ipargazdasági feladatok	67.965	.	67.965	77.109	.	77.109
Ipar összesen	1,026.230	.	1,026.230	1,047.326	.	1,047.326
Építésügyi feladatok	14.345	.	14.345	9.686	.	9.686
Városfejlesztési feladatok	32.450	.	32.450	30.484	.	30.484
Lakás- és kommunális gazdálkodási feladatok	5.410	.	5.410	6.016	.	6.016
Építőipari ipargazdasági feladatok	5.450	.	5.450	5.175	.	5.175
Egyéb építőipari feladatok	8.475	.	8.475	9.807	.	9.807
Építőipar összesen	66.130	.	66.130	61.168	.	61.168
Állattenyésztés	316.008	58	316.066	359.588	167	359.755
Apaállattartás	.	14.183	14.183	.	13.023	13.023
Állategészségügyi feladatok	209.715	37.333	247.048	248.231	38.576	286.807
Állategészségügyi intézetek	25.311	434	25.745	26.764	387	27.151
Állategészségügyi állomások	95.903	.	95.903	93.776	.	93.776
Minősitési feladatok	51.127	.	51.127	51.165	.	51.165
Növényvédelem	108.196	.	108.196	114.103	.	114.103
Vadgazdálkodás	.	.	.	39.000	.	39.000
Erdőgazdálkodás	53.543	.	53.543	53.487	.	53.487
Mezőgazdasági célfeladatok	230.492	6.488	236.980	224.586	5.019	229.605
Gazdaságok és mezőgazdasági üzemek	100	12.369	12.469	15	11.942	11.957
Földmérés és földnyilvántartás	137.016	162.000	299.016	145.086	163.646	308.732
Egyéb mezőgazdasági feladatok	4.988	.	4,988	8.321	.	8.321
Mező- és erdőgazdaság összesen	1,232.399	232.865	1,465.264	1,364.122	232.760	1,596.882
Utak, hidak	3,866.000	1,649.000	5,515.000	3,769.038	1,606.727	5,375.765
Kompok, révek	.	4.913	4.913	.	4.670	4.670
Egyéb közlekedési feladatok	50.026	29.200	79.226	34.076	29.156	63.232
Közlekedés összesen	3,916.026	1,683.113	5,599.139	3,803.114	1,640.553	5,443.667
Piackutatás	7.000	.	7.000	6.940	.	6.940
Idegenforgalom	173.400	15.067	188.467	183.254	22.158	205.412
Üdülőhelyi feladatok	.	29.693	29.693	.	24.389	24.389
Piacok és vásárok	.	37.563	37.563	.	35.838	35.838
Nemzetközi gazdasági kapcsolatok	113.115	.	113.115	112.603	.	112.603
Egyéb kereskedelmi feladatok	59.243	.	59.243	59.389	.	59.389
Kereskedelem összesen	352.758	82.323	435.081	362.186	82.385	444.571
Minőségellenőrzés	20.970	.	20.970	21.319	.	21.319
Mérésügyi szolgálat	13.500	.	13.500	13.500	.	13.500
Áruraktározás	7.300	.	7.300	7.121	.	7.121
Szabványügyi szolgálat	23.100	.	23.100	22.733	.	22.733
Számitástechnikai és adatszolgáltatási feladatok	103.491	.	103.491	128.778	.	128.778
Költségvetési üzemek	24.294	18.490	42.784	22.711	23.191	45.902
Kisegitő gazdaságok	1.177	17.165	18.342	585	17.556	18.141
Egyéb gazdasági feladatok	48.034	25.845	73.879	44.537	22.792	67.329
Egyéb gazdasági tevékenység összesen	241.866	61.500	303.366	261.284	63.539	324.823

1/ A minisztériumok, valamint a tanácsok által saját hatáskörben megállapitott előirányzatokat tartalmazza. Az előirányzatok a szerkezeti változások miatt is módosultak.

Megnevezés	Előirányzat			Teljesítés		
	Központi szervek	Tanácsi szervek	Összesen	Központi szervek	Tanácsi szervek	Összesen
Közvilágitás	.	515.284	515.284	.	555.328	555.328
Parkfenntartás	.	279.958	279.958	.	303.044	303.044
Köztisztaság	.	359.280	359.280	.	343.718	343.718
Lakásgazdálkodás	.	62.864	62.864	.	81.452	81.452
Egyéb kommunális feladatok	.	131.194	131.194	.	103.218	103.218
Város-és községrendezés	.	93.521	93.521	.	100.602	100.602
Város- és községgazdálkodás összesen	.	1,442.101	1,442.101	.	1,487.362	1,487.362
Vizügyi szolgálat	1,120.943	.	1,120.943	1,119.398	.	1,119.398
Belvizelvezetés	.	148.729	148.729	.	142.591	142.591
Vizkárelhárítás és vizrendezés	.	100.725	100.725	.	103.411	103.411
Községi vizmüvek, közkutak	.	43.278	43.278	.	47.743	47.743
Fürdők, strandok	.	33.742	33.742	.	37.447	37.447
Egyéb vizgazdálkodási feladatok	78.057	3.546	81.603	81.741	2.712	84.453
Vizgazdálkodás összesen	1,199.000	330.020	1,529.020	1,201.139	333.904	1,535.043
Gazdasági ágazat összesen	8,034.409	3,831.922	11,866.331	8,100.339	3,840.503	11,940.842
Általános kórházak	292.800	2,805.525	3,098.325	309.572	2,859.694	3,169.266
Gyermekkórházak	5.160	129.605	134.765	5.180	140.488	145.668
Tüdőgyógyintézetek	177.799	282.508	460.307	175.715	282.473	458.188
Ideg- és elmegyógyintézetek	70.785	22.399	93.184	69.166	22.424	91.590
Egyéb gyógyintézetek	97.757	8.152	105.909	90.527	8.623	99.150
Rendelőintézeti fekvőbeteg kivizsgálás	.	831	831	.	781	781
Kórházak és egyéb fekvőbeteg intézetek összesen	644.301	3,249.020	3,893.321	650.160	3,314.483	3,964.643
Klinikák	590.570	.	590.570	595.555	.	595.555
Klinikai intézetek	10.310	.	10.310	8.376	.	8.376
Orvostovábbképzés	8.651	.	8.651	6.461	.	6.461
Klinikák összesen	609.531	.	609.531	610.392	.	610.392
Szakorvosi rendelés	69.335	811.179	880.514	68.235	806.863	875.098
Tüdőgondozóintézeti rendelés	.	137.399	137.399	.	129.755	129.755
Ideggondozó-intézeti rendelés	.	15.152	15.152	.	15.036	15.036
Egyéb gondozóintézeti rendelés	.	38.732	38.732	.	36.042	36.042
Mozgó szakorvosi szolgálat	.	9.640	9.640	.	8.907	8.907
Stabil és vándor ernyőkép szolgálat	.	41.752	41.752	.	37.789	37.789
TBC tenyésztési decentrumok	218	9.114	9.332	182	8.713	8.895
Alkoholelvonó állomások	.	4.272	4.272	.	4.009	4.009
Üzemi egészségügyi szolgálat	.	71.366	71.366	.	61.503	61.503
Pályaalkalmassági vizsgálat /MÁV/	3.064	.	3.064	3.172	.	3.172
Egyéb egészségügyi feladatok /MÁV/	17.463	.	17.463	16.982	.	16.982
Körzeti egészségügyi szolgálat	.	452.843	452.843	.	455.071	455.071
Körzeti gyermekorvosi szolgálat	.	57.939	57.939	.	51.929	51.929
Üzemi körzeti orvosi szolgálat	.	15.836	15.836	.	15.570	15.570
Járóbetegellátás összesen	90.080	1,665.224	1,755.304	88.571	1,631.187	1,719.758
Szülészeti ellátás	.	2.884	2.884	.	2.353	2.353
Szülőotthonok	.	48.094	48.094	.	47.240	47.240
Csecsemőotthonok	2.890	154.946	157.836	3.007	145.062	148.069
Állandó területi bölcsődék	.	478.598	478.598	.	454.884	454.884
Hivatali bölcsődék	14.948	3.760	18.708	15.341	3.845	19.186
Idénybölcsődék	.	9.116	9.116	.	7.063	7.063
Hatnapos bölcsődék	985	12.111	13.096	1.067	11.596	12.663
Egészségügyi gyermekotthonok	26.610	71.266	97.876	25.749	72.009	97.758
Iskolaegészségügy	.	28.692	28.692	.	26.823	26.823
Védőnői szolgálat	.	115.570	115.570	.	106.542	106.542
Anya- és gyermekvédelem egyéb feladatai	.	73.161	73.161	.	65.550	65.550
Anya-,csecsemő és gyermekvédelem összesen	45.433	998.198	1,043.631	45.164	942.967	988.131

Megnevezés	Előirányzat			Teljesítés		
	Központi szervek	Tanácsi szervek	Összesen	Központi szervek	Tanácsi szervek	Összesen
Közegészségügyi és járványügyi állomások	5.794	61.980	67.774	5.690	62.427	68.117
Közegészségügyi és járványügyi szolgálat	.	162.360	162.360	.	246.789	246.789
Vegyes közegészségügyi és járványügyi feladatok	12.419	.	12.419	12.384	.	12.384
Közegészségügy és járványügy összesen	18.213	224.340	242.553	18.074	309.216	327.290
Mentőszolgálat	204.032	.	204.032	213.532	.	213.532
Vérellátás	33.873	130.787	164.660	32.960	119.841	152.801
Országos Orvosszakértői Intézeti feladatok	20.288	.	20.288	19.356	.	19.356
Nővérszállás, orvosszállás	1.655	12.811	14.466	3.749	12.726	16.475
Egyéb egészségügyi intézetek	42.205	.	42.205	41.998	.	41.998
Egészségügyi felvilágositás	8.641	7.671	16.312	8.911	6.471	15.382
Egyéb egészségügyi intézmények összesen	310.694	151.269	461.963	320.506	139.038	459.544
Egészségügyi feladatok	121.018	361.253	482.271	101.700	350.464	452.164
Egészségügyi fejlesztések	.	12.313	12.313	.	.	.
Egészségügyi célok összesen	121.018	373.566	494.584	101.700	350.464	452.164
Szociális gondozás	4.300	213.986	218.286	3.873	208.622	212.495
Öregek napközi otthonai	.	66.229	66.229	.	62.508	62.508
Vakok és siketek szövetségei	8.399	.	8.399	8.250	.	8.250
Átmeneti munkásszállók	.	3.000	3.000	.	3.000	3.000
Hivatali étkezdék	.	2.856	2.856	.	3.107	3.107
Rehabilitációs foglalkoztatás	.	1.980	1.980	.	1.959	1.959
Szociális feladatok összesen	12.699	288.051	300.750	12.123	279.196	291.319
Általános szociális otthonok	4.821	169.372	174.193	5.385	168.309	173.694
Szociális betegotthonok	.	333.792	333.792	.	340.245	340.245
Szociális intézetek	38.773	.	38.773	39.499	.	39.499
Szociális otthonok össz.	43.594	503.164	546.758	44.884	508.554	553.438
Hivatali üdülők	31.350	17.837	49.187	33.235	18.970	52.205
Hétvégi pihenők	3.144	1.846	4.990	3.089	2.125	5.214
Éjjeli szanatóriumok	4.260	.	4.260	3.681	.	3.681
MÁV szanatóriumok	7.013	.	7.013	6.836	.	6.836
Szakmunkástanulók üdültetése	12.725	.	12.725	12.741	.	12.741
Tanácsi gyermeküdülők	.	12.379	12.379	.	12.905	12.905
SZOT éves felnőtt üdülők	121.004	.	121.004	121.477	.	121.477
SZOT időszakos felnőtt üdülők	40.738	.	40.738	43.149	.	43.149
SZOT gyógyüdültetés	89.752	.	89.752	93.745	.	93.745
SZOT gyermeküdültetés	40.050	.	40.050	40.248	.	40.248
SZOT hajóüdültetés	14.621	.	14.621	14.817	.	14.817
Egyéb üdülők	11.485	.	11.485	11.805	.	11.805
Üdültetési feladatok	5.339	.	5.339	5.107	.	5.107
Üdültetés összesen	381.481	32.062	413.543	389.930	34.000	423.930
Családi pótlék	3,190.000	.	3,190.000	3,125.547	.	3,125.547
Családvédelem összesen	3,190.000	.	3,190.000	3,125.547	.	3,125.547
Táppénz	4,050.000	.	4,050.000	4,080.388	.	4,080.388
Terhességi és gyermekágyi segély	775.000	.	775.000	779.957	.	779.957
Gyermekgondozási segély	1,400.000	.	1,400.000	1,396.861	.	1,396.861
Egyéb társadalombiztositási készpénzsegély	378.000	.	378.000	379.769	.	379.769
Társadalombiztositási készpénzsegélyek összesen	6,603.000	.	6,603.000	6,636.975	.	6,636.975
Gyógyszer	2,807.171	.	2,807.171	2,791.823	.	2,791.823
Gyógyászati segédeszközök	160.000	.	160.000	160.584	.	160.584
Egyéb gyógyászati szolgáltatás	76.000	.	76.000	80.593	.	80.593
Gyógyszerellátás és gyógyászati szolgáltatások összesen	3,043.171	.	3,043.171	3,033.000	.	3,033.000

Megnevezés	Előirányzat			Teljesítés		
	Központi szervek	Tanácsi szervek	Összesen	Központi szervek	Tanácsi szervek	Összesen
Nyugdijak és járadékok	13,885.000	.	13,885.000	13,843.300	.	13,843.300
Nyugdijak és egyéb ellátás összesen	13,885.000	.	13,885.000	13,843.300	.	13,843.300
Társadalombiztositási feladatok	347.800	.	347.800	352.072	.	352.072
Társadalombiztositási feladatok összesen	347.800	.	347.800	352.072	.	352.072
Szociális és egészségügyi ágazat összesen	29,346.015 1/	7,484.894	36,830.909	29,272.398	7,509.105	36,781.503
Óvodák	.	9.609	9.609	.	9.752	9.752
Napközi otthonos óvodák	4.855	1,131.545	1,136.400	5.189	1,154.076	1,159.265
Nyári napközi otthonos óvodák	.	9.491	9.491	.	7.651	7.651
Hivatali napközi otthonos óvodák	21.499	3.755	25.254	22.189	4.627	26.816
Óvodák összesen	26.354	1,154.400	1,180.754	27.378	1,176.106	1,203.484
Általános iskolák	33.487	2,712.669	2,746.156	40.885	2,818.308	2,859.193
Általános iskolai napközi otthonok	12.149	903.858	916.007	11.291	871.474	882.765
Általános iskolai diákotthonok	995	81.154	82.149	1.012	75.542	76.554
Általános iskolai tanulószobák	.	7.779	7.779	.	5.635	5.635
Dolgozók általános iskolai oktatása	.	18.319	18.319	.	17.217	17.217
Gyógyitva nevelő iskolai oktatás	.	116.874	116.874	.	114.327	114.327
Gyógypedagógiai intézeti ellátás	.	136.857	136.857	.	138.900	138.900
Továbbképző iskolák	.	3.460	3.460	.	1.761	1.761
Alsófoku oktatás összesen	46.631	3,980.970	4,027.601	53.188	4,043.164	4,096.352
Nevelőotthonok	48.188	326.970	375.158	49.198	316.041	365.239
Gyermekvédő otthonok	.	67.514	67.514	.	67.517	67.517
Nevelőszülőkhöz kihelyezettek ellátása	.	114.385	114.385	.	112.966	112.966
Javító-nevelő intézetek	43.913	.	43.913	37.340	.	37.340
Egyéb bentlakásos intézmények	9.511	.	9.511	10.772	.	10.772
Nevelőotthonok összesen	101.612	508.869	610.481	97.310	496.524	593.834
Szakmunkástanulók elméleti oktatása	426.837	39.948	466.785	435.649	35.597	471.246
Szakmunkástanulók tanműhelyei	222.091	.	222.091	213.387	.	213.387
Szakmunkástanulók üzemi gyakorlati oktatása	276.900	.	276.900	263.793	.	263.793
Szakmunkástanuló otthonok	208.967	13.151	222.118	206.593	14.582	221.175
Szakmunkásképzési célfeladatok	7.021	31.815	38.836	7.767	22.323	30.090
Mezőgazdasági tanulók oktatása	.	137.962	137.962	.	128.300	128.300
Szakmunkástanulók oktatása összesen	1,141.816	222.876	1,364.692	1,127.189	200.802	1,327.991
Gimnáziumok	23.548	437.182	460.730	18.242	459.534	477.776
Ipari szakközépiskolák	129.275	134.482	263.757	129.256	131.976	261.232
Mezőgazdasági szakközépiskolák	.	24.228	24.228	.	24.543	24.543
Közgazdasági szakközépiskolák	10.305	67.193	77.498	10.302	72.962	83.264
Egyéb szakközépiskolák	34.515	58.114	92.629	37.087	57.504	94.591
Középfoku technikumok	144.663	.	144.663	147.856	2.146	150.002
Egészségügyi szakoktatás	22.690	63.088	85.778	22.485	60.503	82.988
Középiskolai diákotthonok, kollégiumok	137.756	278.088	415.844	138.833	277.661	416.494
Középiskolai tanulószoba, menza, externátus	9.215	119.950	129.165	10.570	108.144	118.714
Dolgozók középiskolai oktatása	37.931	37.768	75.699	41.913	42.384	84.297
Középfoku oktatás össz.	549.898	1,220.093	1,769.991	556.544	1,237.357	1,793.901

1/ Ebből 910.000 ezer forint az 1972.évi jóváhagyott költségvetésben az "Egyéb kiadások" előirányzatában szerepelt.

Megnevezés	Előirányzat			Teljesítés		
	Központi szervek	Tanácsi szervek	Összesen	Központi szervek	Tanácsi szervek	Összesen
Egyetemek	1,141.322	.	1,141.322	1,158.552	.	1,158.552
Tanárképző főiskolák	122.355	.	122.355	123.652	.	123.652
Egyéb főiskolák	56.783	.	56.783	57.161	.	57.161
Felsőfoku technikumok, szakiskolák	64.738	.	64.738	31.2o5	.	31.2o5
Tanitó-, óvónőképző és egyéb tanintézetek	7o.837	.	7o.837	7o.152	.	7o.152
Külföldiek és külföldön élő tanulók oktatása	81.9o9	.	81.9o9	75.8o3	.	75.8o3
Felsőfoku diákotthonok, kollégiumok	143.533	.	143.533	15o.849	.	15o.849
Müszaki és gazdasági főiskolák	236.468	.	236.468	297.333	.	297.333
Számitástechnikai oktatás	14.o87	.	14.o87	16.1o2	.	16.1o2
Felsőfoku oktatás összesen	1,932.o32	.	1,932.o32	1,98o.8o9	.	1,98o.8o9
Bentlakásos tanfolyamok	11.359	5.574	16.933	11.27o	6.7o1	17.971
Egésznapos tanfolyamok	2.ooo	6.95o	8.95o	1.214	6.644	7.858
Egyéb tanfolyami képzés	1o.172	14.694	24.866	9.61o	15.351	24.961
Mezőgazdasági tanfolyamok	16.o78	17.623	33.7o1	15.665	8.969	24.634
Alsófoku zenei oktatás	.	85.5o8	85.5o8	.	85.334	85.334
Gyors- és gépiró iskolák	.	12.1o4	12.1o4	.	12.164	12.164
Tanfolyamok összesen	39.6o9	142.453	182.o62	37.759	135.163	172.922
Kutatóintézetek	756.546	.	756.546	762.697	.	762.697
Tanszéki kutatások	232.484	.	232.484	225.835	.	225.835
Egyéb kutatóhelyek	122.364	.	122.364	126.2o3	.	126.2o3
Általános tudományos feladatok	78.458	.	78.458	76.834	.	76.834
Kutatást kiegészitő tevékenység	9.298	.	9.298	8.249	.	8.249
Tudományos intézetek és feladatok összesen	1,199.15o	.	1,199.15o	1,199.818	.	1,199.818
Rádió, televizió, távirati iroda	1,oo6.8oo	.	1,oo6.8oo	1,o34.598	.	1,o34.598
Országos jellegü tudományos és szakkönyvtárak, egyetemi-tudományági szakkönyvtárak	144.578	.	144.578	153.286	.	153.286
Közmüvelődési könyvtárak	.	179.233	179.233	.	184.831	184.831
Hálózati feladatokat ellátó müvelődési házak	.	61.756	61.756	.	64.998	64.998
Müvelődési otthon jellegü intézmények	.	99.143	99.143	.	115.361	115.361
Muzeumok	77.438	66.597	144.o35	83.692	77.929	161.621
Müemlékvédelem	48.45o	.	48.45o	56.678	.	56.678
Levéltárak	1o.773	13.7o5	24.478	9.615	16.768	26.383
Állatkertek, vidámparkok	.	19.251	19.251	.	2o.346	2o.346
Egyéb népmüvelési intézmények	12.674	6.929	19.6o3	13.517	6.93o	2o.447
Népmüvelési célfeladatok	118.461	88.598	2o7.o59	111.o52	93.886	2o4.938
Népmüvelési intézmények és feladatok összesen	1,419.174	535.212	1,954.386	1,462.438	581.o49	2,o43.487
Szinházak	26.953	139.12o	166.o73	29.1o4	142.6o7	171.711
Szabadtéri szinpadok	.	9.667	9.667	.	11.134	11.134
Zenei intézmények	85.435	7.oo1	92.436	89.o77	7.139	96.216
Egyéb müvészeti intézmények	1.49o	.	1.49o	1.656	.	1.656
Müvészeti célfeladatok	41.141	.	41.141	41.277	.	41.277
Müvészeti intézmények és feladatok összesen	155.o19	155.788	31o.8o7	161.114	16o.88o	321.994
Sportcélok támogatása	317.9o3	9.787	327.69o	325.753	27.872	353.625
Sportlétesitmények és intézmények	25.497	12.68o	38.177	25.5o9	11.895	37.4o4
Sportlétesitmények és feladatok összesen	343.4oo	22.467	365.867	351.262	39.767	391.o29
Nemzetközi kulturális kapcsolatok	42.7o7	.	42.7o7	39.68o	.	39.68o
Müvelődési célfeladatok	8o.14o	551.753	631.893	72.99o	5o1.771	574.761
Általános kulturális célfeladatok	8o.854	.	8o.854	85.922	.	85.922

Megnevezés	Előirányzat			Teljesítés		
	Központi szervek	Tanácsi szervek	Összesen	Központi szervek	Tanácsi szervek	Összesen
Országos kulturális és tudományos kapcsolatok	45.000	.	45.000	48.114	.	48.114
Külföldi Magyar Intézetek	9.895	.	9.895	10.683	.	10.683
Ifjusági szervezetek támogatása	20.500	23.330	43.830	28.964	26.351	55.315
Kulturális támogatás összesen	279.096	575.083	854.179	286.353	528.122	814.475
Kulturális ágazat összesen	7,233.791	8,518.211	15,752.002	7,341.162	8,598.934	15,940.096
Védelem	9,715.300	.	9,715.300	9,429.557	.	9,429.557
Védelmi ágazat összesen	9,715.300	.	9,715.300	9,429.557	.	9,429.557
Legfőbb Ügyészség, Legfelsőbb Bíróság	8.640	.	8.640	8.930	.	8.930
Ügyészségek	107.742	.	107.742	109.691	.	109.691
Bíróságok	250.047	.	250.047	258.073	.	258.073
Gazdasági Döntőbizottság	12.303	.	12.303	13.021	.	13.021
Jogbiztonság összesen	378.732	.	378.732	389.715	.	389.715
Önkéntes tüzoltóság	.	42.930	42.930	.	33.916	33.916
Polgári védelem	.	58.063	58.063	.	52.367	52.367
Állami tüzoltóság	.	424.000	424.000	.	408.460	408.460
Rendbiztonság összesen	.	524.993	524.993	.	494.743	494.743
Belügyi testületek	4,115.800	.	4,115.800	4,205.747	.	4,205.747
Munkásőrség	269.800	.	269.800	282.646	.	282.646
Vám-és pénzügyőrség	145.150	.	145.150	138.355	.	138.355
Büntetésvégrehajtás	440.000	.	440.000	436.178	.	436.178
Rendészet összesen	4,970.750	.	4,970.750	5,062.926	.	5,062.926
Rend- és jogbiztonsági ágazat összesen	5,349.482	524.993	5,874.475	5,452.641	494.743	5,947.384
Minisztériumok	868.284	.	868.284	892.780	.	892.780
Országos hatáskörü szervek	102.626	.	102.626	104.650	.	104.650
Központi igazgatási szervek	564.992	.	564.992	622.636	.	622.636
Tanács és VB	.	1,694.625	1,694.625	.	1,729.318	1,729.318
Tanácsi igazgatási szervek	.	76.273	76.273	.	97.191	97.191
Igazgatási szervek összesen	1,535.902	1,770.898	3,306.800	1,620.066	1,826.509	3,446.575
Nemzetközi feladatok	89.031	.	89.031	91.656	.	91.656
Központi igazgatási feladatok	8.000	.	8.000	11.423	.	11.423
Tanácsi igazgatási feladatok	.	112.534	112.534	.	102.991	102.991
Igazgatási feladatok összesen	97.031	112.534	209.565	103.079	102.991	206.070
Igazgatási ágazat összesen	1,632.933	1,883.432	3,516.365	1,723.145	1,929.500	3,652.645
Minisztériumok és tanácsok költségvetési tartaléka	69.958	328.013	397.971	.	.	.
Költségvetési szervek állóeszközeinek felujitása	1,169.090	1,127.889	2,296.979	1,136.963	1,190.466	2,327.429
Folyószámlás szervek állóeszközeinek felujitása	234.909	58.674	293.583	246.824	60.494	307.318
Átcsoportositás a tanácsi fejlesztési alapok javára	.	.	.	.	779.730	779.730
Központi tartalék	582.323	.	582.323	.	.	.
Tartalék és egyéb kiadás összesen	2,056.280	1,514.576	3,570.856	1,383.787	2,039.690	3,414.477

Megnevezés	Előirányzat			Teljesítés		
	Központi szervek	Tanácsi szervek	Összesen	Központi szervek	Tanácsi szervek	Összesen
Lakbérhozzájárulás 1/	365.000	110.000	475.000	313.896	100.673	414.569
Lakbérhozzájárulás összesen	365.000	110.000	475.000	313.896	100.673	414.569
Pénzügyi lebonyolítási ágazat összesen	2,421.280	1,624.576	4,045.856	1,697.683	2,131.363	3,829.046
EGYÜTT	63,733.210	23,868.028	87,601.238	63,016.925	24,504.148	87,521.073

1/ Az 1972.évi jóváhagyott költségvetésben az "Egyéb kiadások" előirányzatában szerepelt.

A központi szervek költségvetésének végrehajtása fejezetenként

/Ezer forintban/

Megnevezés	Bevételek		Kiadások		Átlaglétszám /fő/		Béralap	
	Előirány-zat 2/	Teljesités	Előirány-zat 2/	Teljesités	Előirány-zat 2/	Teljesités	Előirány-zat 2/	Teljesités
Országgyülés és Népköztársaság Elnöki Tanácsa	430	868	40.981	49.731	190	185	7.322	6.816
Minisztertanács	4.993	5.897	121.327	124.544	895	847	39.800	39.182
Népköztársaság Ügyészsége	831	3.175	113.617	119.178	2.085	1.954	75.008	77.657
Központi Népi Ellenőrzési Bizottság	100	34	36.359	39.148	580	573	21.849	22.473
Országos Testnevelési és Sporthivatal	550	775	387.950	402.457	269	273	8.950	8.902
Magyar Tudományos Akadémia	33.091	45.157	626.862	658.505	461	449	15.101	15.138
Országos Tervhivatal	810	5.787	76.813	78.431	661	653	34.100	32.072
Munkaügyi Minisztérium	133.320	123.704	1,059.673	1,068.541	12.651	11.638	430.854	404.447
Központi Statisztikai Hivatal	5.065	8.989	237.913	288.893	3.583	3.287	116.423	108.556
Külügyminisztérium	49.274	98.384	432.777	464.660	1.639	1.639	126.800	125.703
Belügyminisztérium	56.200	67.816	4,115.800	4,205.747	.	.	.	.
Honvédelmi Minisztérium	145.000	145.000	9,715.300	9,429.557	.	.	.	.
Pénzügyminisztérium	8.599	10.854	324.552	321.152	1.973	1.967	82.863	79.199
Igazságügyi Minisztérium	142.900	177.699	734.639	750.606	5.550	5.271	163.469	167.573
Kohó- és Gépipari Minisztérium	9.624	9.561	175.853	172.958	1.801	1.730	80.037	76.609
Országos Müszaki Fejlesztési Bizottság	4.812	19.220	174.089	166.644	590	530	25.897	22.649
Nehézipari Minisztérium	17.974	23.822	173.867	180.207	1.582	1.408	61.681	57.845
Országos Anyag- és Árhivatal	28.594	71.034	40.918	26.784	249	242	10.878	10.287
Központi Földtani Hivatal	8.550	9.532	1,056.872	1,079.326	59	56	2.568	2.563
Könnyüipari Minisztérium	8.490	10.063	105.622	103.399	1.096	992	51.476	44.024
Legfelsőbb Bíróság	100	118	9.146	9.759	129	127	5.731	5.932
Munkásőrség	800	799	269.800	282.646	.	.	.	.
Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium	196.566	233.841	2,561.280	2,738.164	15.717	15.048	511.270	495.984
Belkereskedelmi Minisztérium	9.718	16.227	298.275	317.399	1.410	1.401	57.091	56.338
Külkereskedelmi Minisztérium	5.308	10.575	415.090	424.731	1.351	1.325	89.814	90.515
Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium	9.710	10.923	254.400	227.163	1.458	1.058	58.853	44.002
Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium	55.161	55.044	4,246.107	4,154.066	4.648	4.559	148.199	146.017
Országos Vizügyi Hivatal	5.730	7.921	1,254.330	1,263.150	261	216	11.380	10.729
Magyar Rádió és Televizió	1,407.291	1,352.705	1,034.016	1,058.691	3.628	3.638	128.792	132.018
Müvelődésügyi Minisztérium	85.876	144.929	2,387.008	2,530.303	22.805	22.812	769.332	766.441
Egészségügyi Minisztérium	68.008	73.546	2,310.613	2,593.502	30.513	29.346	937.022	919.029
SZOT Társadalombiztositási Főigazgatóság	23,265.000	22,962.754	27,088.038	27,276.643	5.022	4.919	130.245	132.159
Üdültetés	96.100	102.566	366.000	410.240	4.942	4.645	101.400	98.472
Felujitási és egyéb tartalék 1/	2.459	.	1,487.323	.	514	.	14.130	.
Központi szervek összesen	25,867.034	25,809.319	63,733.210	63,016.925	128.312	122.788	4,318.335	4,199.331
Népgazdasági elszámolások	185,160.446	181,516.164	128,425.938	123,455.069	.	.	.	.
Együtt	211,027.480	207,325.483	192,159.148	186,471.994	128.312 3/	122.788 3/	4,318.335	4,199.331

1/ A teljesités a fejezetek adataiban szerepel.

2/ Módositva a tanácsokhoz átadott feladatok előirányzataival.

3/ Az állandó és időszaki főfoglalkozásuak, valamint a részfoglalkozásuak átlaglétszámát tartalmazza.

A főváros, a megyék, a megyei városok költségvetésének bevételei és kiadásai jogcimenként

/ Ezer forintban /

Bevételek	Előirányzat[1]	Teljesítés	Kiadások		Előirányzat[1]	Teljesítés
Saját források:						
Költségvetési intézmények müködési bevételei	1,7oo.183	2,o5o.o32	Gazdasági kiadás		3,831.922	3,84o.5o3
Lakossági adók, valamint a tanácsok által beszedett illetékek és díjak	3,282.735	3,835.962	Szociális és egészségügyi kiadás		7,484.894	7,5o9.1o5
			Kulturális kiadás		8,518.211	8,598.934
Megosztott források:			Rend- és jogbiztonsági kiadás		524.993	494.743
			Igazgatási kiadás		1,883.432	1,929.5oo
Mezőgazdasági szövetkezetek földadója, jövedelem adója, gépjármüadója, városi és községi hozzájárulása	2,589.118	2,825.9o2	Pénzügyi lebonyolitási kiadás		1,624.576	2,131.363
Vállalatok, ipari szövetkezetek, fogyasztási, értékesitő és beszerző szövetkezetek befizetései:			Költségvetési szervek kiadása összesen		23,868.o28	24,5o4.148
- illetményadó	2,97o.443	3,184.236	A teljesitésből:			
- eszközlekötési járulék	4,8o5.o31	5,o12.411	- helyi utak, hidak fenntartási kiadása	1,6o6.727		
- városi és községi hozzájárulás	3,877.619	3,3o9.56o	- igazgatási szervek béralapja	1,o69.866		
Egyéb bevételek	.	27.435	- egyéb költségvetési szervek béralapja	8,o24.319		
Állami hozzájárulás	4,656.759[2]	5,851.778				
Maradvány az 1971. év végén	.	3,14o.2o1	Vállalati egyéb kiadások		13.86o[2]	1,o18.199
Bevételek főösszege	23,881.888	29,237.517	Kiadások főösszege		23,881.888	25,522.347
Összesités:						
Bevételek főösszege	23,881.888	29,237.517				
Kiadások főösszege	23,881.888	25,522.347				
Bevételi többlet, illetve pénzmaradvány	.	3,715.17o				

1/ A tanácsok által saját hatáskörben megállapitott előirányzatokat tartalmazza, módositva az átvett feladatok előirányzataival.

2/ Az előirányzat nem tartalmazza a lakóházak javitásához nyujtott -a teljesités adataiban szereplő- támogatás összegét.

A főváros, a megyék, a megyei városok költségvetésének bevételei főbb jogcimenként és megyénként

/ Ezer forintban /

Megnevezés	Saját és megosztott bevételek		Állami hozzájárulás		Bevételek összesen	
	Előirányzat[4]	Teljesités	Előirányzat[5]	Teljesités	Előirányzat	Teljesités
Budapest főváros	4,056.253	4,214.538	964.375	1,604.631	5,020.628	5,819.169
Baranya megye	547.500	564.273	140.416	174.272	687.916	738.545
Bács-Kiskun megye	923.234	986.018	151.176	207.461	1,074.410	1,193.479
Békés megye	817.151	840.721	128.843	177.938	945.994	1,018.659
Borsod-Abauj-Zemplén megye[1]	982.899	1,080.985	129.122	283.217	1,112.021	1,364.202
Csongrád megye	622.131	686.516	87.810	133.973	709.941	820.489
Fejér megye	753.076	763.710	74.669	144.339	827.745	908.049
Győr-Sopron megye[2]	742.020	790.807	171.832	265.682	913.852	1,056.489
Hajdu-Bihar megye	608.997	636.747	208.550	250.888	817.547	887.635
Heves megye	617.241	677.646	129.908	174.610	747.149	852.256
Komárom megye	522.179	507.293	149.624	222.964	671.803	730.257
Nógrád megye	507.248	520.892	116.094	179.077	623.342	699.969
Pest megye	1,166.890	1,301.583	221.566	295.438	1,388.456	1,597.021
Somogy megye	747.143	848.748	97.151	145.064	844.294	993.812
Szabolcs-Szatmár megye	872.349	988.290	363.720	418.496	1,236.069	1,406.786
Szolnok megye	850.343	872.017	109.031	153.352	959.374	1,025.369
Tolna megye	551.367	600.001	95.955	126.288	647.322	726.289
Vas megye	636.149	655.935	94.207	143.213	730.356	799.148
Veszprém megye	791.677	857.074	137.188	210.606	928.865	1,067.680
Zala megye	564.058	588.013	66.890	121.260	630.948	709.273
Debrecen megyei város	277.473	296.578	62.906	87.972	340.379	384.550
Miskolc megyei város[1]	494.110	375.599	151.158	128.535	645.268	504.134
Pécs megyei város	278.156	284.007	59.835	97.542	337.991	381.549
Szeged megyei város	273.485	280.112	70.733	104.960	344.218	385.072
Évközi intézkedések pénzügyi fedezete[3]	22.000	.	674.000	.	696.000	.
Együtt	19,225.129	20,218.103	4,656.759	5,851.778	23,881.888	26,069.881[6]

1/ Borsod-Abauj-Zemplén megye saját és megosztott bevételeinek előirányzata 122.076 ezer forinttal, állami hozzájárulása 41.989 ezer forinttal, összes bevételi előirányzata 164.065 ezer forinttal növekedett, Miskolc megyei város ugyanezen előirányzati adatai azonos összeggel csökkentek.
2/ Tartalmazza Győr megyei város előirányzatait is.
3/ A teljesités a megyei adatokban szerepel.
4/ A tanácsok által saját hatáskörben megállapitott előirányzatokat tartalmazza.
5/ Az előirányzat nem tartalmazza a lakóházak javitásához nyujtott - a teljesités adataiban szereplő - támogatás összegét.
6/ Nem tartalmazza a 3,140.201 ezer forint előző évi pénzmaradványt, valamint az egyéb bevételekből 27.435 ezer forintot.

A főváros, a megyék, a megyei városok költségvetésének kiadása, átlaglétszáma és béralapja megyénként

/ Ezer forintban /

Megnevezés	Költségvetési szervek kiadásai		Vállalati kiadások		Kiadások összesen		Átlaglétszám /fő/		Béralap	
	Előirányzat 4/	Teljesítés	Előirányzat 5/	Teljesítés	Előirányzat	Teljesítés	Előirányzat 4/	Teljesítés	Előirányzat	Teljesítés
Budapest főváros	5,o11.835	5,5o8.865	8.793	495.128	5,o2o.628	6,oo3.993	64.756	6o.672	1,816.496	1,821.517
Baranya megye	687.67o	729.845	246	2.1o2	687.916	731.947	1o.229	1o.375	275.324	278.484
Bács-Kiskun megye	1,o73.837	1,161.614	573	15.792	1,o74.41o	1,177.4o6	16.925	16.83o	459.412	459.496
Békés megye	945.949	989.611	45	12.7oo	945.994	1,oo2.311	14.352	14.4o4	387.268	392.786
Borsod-Abauj-Zemplén megye 1/	1,111.653	1,272.328	368	44.365	1,112.o21	1,316.693	16.537	19.286	445.215	513.o57
Csongrád megye	7o9.892	723.519	49	16.o67	7o9.941	739.586	1o.627	1o.543	29o.524	291.922
Fejér megye	827.498	86o.753	247	44.847	827.745	9o5.6oo	12.31o	12.276	332.838	332.o68
Győr-Sopron megye 2/	913.8o1	931.266	51	65.9o9	913.852	997.175	13.49o	13.478	371.34o	372.6o9
Hajdu-Bihar megye	817.293	834.691	254	1o.662	817.547	845.353	12.5o3	12.6oo	331.789	333.714
Heves megye	747.112	772.451	37	24.o72	747.149	796.523	1o.854	1o.859	293.861	296.221
Komárom megye	671.756	731.452	47	1o.216	671.8o3	741.668	1o.366	1o.162	278.715	283.352
Nógrád megye	623.3o6	654.371	36	21.o1o	623.342	675.381	8.312	8.o54	228.693	226.195
Pest megye	1,388.356	1,455.9o3	1oo	27.o54	1,388.456	1,482.957	21.7oo	21.775	588.366	592.678
Somogy megye	844.251	926.427	43	7.343	844.294	933.77o	11.871	12.o79	322.459	326.128
Szabolcs-Szatmár megye	1,236.o22	1,274.752	47	26.927	1,236.o69	1,3o1.679	18.433	18.26o	492.343	488.833
Szolnok megye	958.732	975.954	642	6.o42	959.374	981.996	14.893	14.888	4o1.372	4oo.46o
Tolna megye	647.292	667.25o	3o	4.381	647.322	671.631	9.824	9.755	262.3oo	258.618
Vas megye	73o.211	779.472	145	24.536	73o.356	8o4.oo8	1o.658	1o.324	291.14o	293.895
Veszprém megye	928.816	997.599	49	24.4o9	928.865	1,o22.oo8	13.674	13.551	374.1o3	372.473
Zala megye	63o.691	69o.829	257	26.253	63o.948	717.o82	8.973	9.o84	244.135	249.217
Debrecen megyei város	339.56o	347.273	819	27.91o	34o.379	375.185	4.191	3.738	116.649	1o9.o57
Miskolc megyei város 1/	645.235	498.691	33	15.733	645.268	514.424	8.665	5.988	232.226	163.298
Pécs megyei város	342.267	362.64o	524	3o.723	342.791	393.363	4.622	4.545	123.779	121.479
Szeged megyei város	338.993	356.592	425	34.o18	339.418	39o.61o	4.314	4.o73	119.668	116.628
Évközi intézkedések 3/	696.ooo	.	.	.	696.ooo	.	8.926	.	3o7.ooo	.
Együtt	23,868.o28	24,5o4.148	13.86o	1,o18.199	23,881.888	25,522.347	342.oo5 6/	327.599 6/	9,387.o15	9,o94.185

1/ Borsod-Abauj-Zemplén megye kiadási előirányzata 164.o65 ezer forinttal, összes kiadási előirányzata 164.o65 ezer forinttal, átlaglétszáma 2.455 fővel, béralap előirányzata 66.257 ezer forinttal növekedett, Miskolc megyei város ugyanezen előirányzati adatai azonos összeggel csökkentek.
2/ Tartalmazza Győr megyei város adatait is.
3/ A teljesítés a megyei adatokban szerepel.
4/ A tanácsok által saját hatáskörben megállapított előirányzatokat tartalmazza.
5/ Az előirányzat nem tartalmazza a lakóházak javításához nyujtott - a teljesítés adataiban szereplő - támogatás összegét.
6/ Az állandó és időszaki főfoglalkozásuak, valamint a részfoglalkozásuak átlaglétszámát tartalmazza.

A főváros, a megyék, a megyei városok fejlesztési alap bevételei és kiadásai jogcimenként

/ Ezer forintban /

Bevételek	Előirányzat[1]	Teljesités	Kiadások	Előirányzat	Teljesités
Saját források:					
Lakosság közmüfejlesztési hozzájárulása	502.200	581.200	Célcsoportos beruházások	10,473.000	10,819.500[3]
Telekadó, közmüfejlesztési hozzájárulás	71.200	70.500	Ebből: lakásépités	9,899.000	10,402.400
Telekhasználati és igénybevételi dij	772.900	813.000	megyei jelentőségü kórházi ágyfejlesztés	336.000	275.900
Egyéb bevételek	1,019.800	1,213.900	szakközépiskolai hálózatfejlesztés és középiskolai kollégiumfejlesztés	238.000	141.200
Megosztott források:					
Vállalatok, ipari szövetkezetek, fogyasztási, értékesitési és beszerző szövetkezetek városi és községi hozzájárulása	1,047.200	923.600	Egyéb beruházások és egyéb kiadások	9,780.100	8,859.300
Mezőgazdasági termelőszövetkezetek városi és községi hozzájárulása	97.600	93.200			
Tanácsok felügyelete alá tartozó vállalatok értékcsökkenési leirásának elvont része	139.100	151.700			
Bankhitel:					
Tanácsi értékesitésü lakások árbevételének megelőlegezésére	1,957.100	2,031.200			
Egyéb beruházásokra	543.000	306.200			
Állami hozzájárulás:					
Célcsoportos beruházások fedezetére	8,535.553	9,245.964			
Egyéb beruházások fedezetére	904.700	904.700			
Költségvetésből átutalt pénzeszköz	478.500	808.900[2]			
Átvett beruházási pénzeszközök	1,611.700	2,532.100			
Maradvány az 1971. év végén	4,764.100	3,343.000			
Bevételek főösszege	22,444.653	23,019.164	Kiadások főösszege	20,253.100	19,678.800
Összesités:					
Bevételek főösszege	22,444.653	23,019.164			
Kiadások főösszege	20,253.100	19,678.800			
Tartalék, illetve pénzmaradvány	2,191.553	3,340.364			

1/ A tanácsok által saját hatáskörben megállapitott előirányzatokat tartalmazza, módositva az évközi intézkedések pénzügyi fedezetével.
2/ Tartalmazza az ideiglenesen átcsoportositott összeget is.
3/ Tartalmazza az előző évről áthúzódó célcsoportos beruházásokra felhasznált pénzeszközöket is.

A főváros, a megyék, a megyei városok fejlesztési alap bevételei főbb jogcimenként és megyénként

/ Ezer forintban /

Megnevezés	Saját és megosztott források		Bankhitel		Állami hozzájárulás		Átvett pénzeszköz		1971. évi pénzmaradvány		Bevételek összesen	
	Előirányzat 4/	Teljesítés	Előirányzat	Teljesítés	Előirányzat	Teljesítés	Előirányzat 4/	Teljesítés	Előirányzat 4/	Teljesítés	Előirányzat	Teljesítés
Budapest főváros	1,007.300	984.900	848.300	853.000	2,833.734	3,061.955	456.700	1,108.500	541.700	661.400	5,687.734	6,669.755
Baranya megye	71.900	94.500	22.000	21.500	100.440	109.643	28.900	46.400	133.200	108.100	356.440	380.143
Bács-Kiskun megye	161.400	197.400	98.900	70.500	231.744	298.612	92.700	172.800	204.000	140.000	788.744	879.312
Békés megye	131.600	119.400	43.500	35.500	69.211	81.065	74.600	108.400	90.600	92.900	409.511	437.265
Borsod-Abauj-Zemplén megye 1/	137.200	159.000	80.000	70.000	304.182	401.109	44.800	221.700	222.700	175.600	788.882	1,027.409
Csongrád megye	86.600	97.100	33.700	17.100	85.482	73.435	41.700	30.800	151.200	165.200	398.682	383.635
Fejér megye	155.700	187.700	128.100	126.200	471.620	505.626	139.000	109.100	134.600	90.600	1,029.020	1,019.226
Győr-Sopron megye 2/	140.800	154.400	100.000	102.700	358.624	418.844	86.400	115.600	218.900	118.400	904.724	909.944
Hajdu-Bihar megye	90.400	93.700	22.300	20.800	69.980	77.735	11.700	58.100	141.700	135.900	336.080	386.235
Heves megye	96.400	88.900	58.700	49.200	208.390	276.726	38.400	63.500	202.200	107.300	604.090	585.626
Komárom megye	107.600	97.000	91.700	66.000	335.543	488.955	55.300	115.500	158.400	92.000	748.543	859.455
Nógrád megye	78.100	75.600	32.300	24.400	85.305	102.206	60.900	72.100	76.800	74.700	333.405	349.006
Pest megye	295.700	323.100	96.200	112.100	308.260	389.768	49.300	103.800	286.000	141.700	1,035.460	1,070.468
Somogy megye	133.700	138.200	45.300	30.900	162.933	214.204	146.600	180.800	220.500	157.100	709.033	721.204
Szabolcs-Szatmár megye	143.800	166.100	86.400	78.600	310.225	358.172	76.400	126.000	321.900	234.200	938.725	963.072
Szolnok megye	152.300	160.300	51.900	46.100	182.798	185.020	97.200	91.900	166.400	130.500	650.598	613.820
Tolna megye	83.400	90.800	48.400	47.600	126.233	188.548	44.300	45.500	107.000	57.600	409.333	430.048
Vas megye	81.500	77.300	47.800	46.200	197.706	185.534	98.000	122.500	80.900	63.000	505.906	494.534
Veszprém megye	139.300	161.400	110.300	91.100	385.882	473.321	121.600	117.100	276.200	187.400	1,033.282	1,030.321
Zala megye	91.900	82.500	49.500	42.100	136.086	179.784	75.700	132.500	103.700	75.300	456.886	512.184
Debrecen megyei város	48.600	52.000	105.700	101.700	404.799	556.124	88.400	86.200	213.300	54.800	860.799	850.824
Miskolc megyei város 1/	102.500	99.800	152.300	146.300	680.140	736.883	18.800	8.700	110.200	71.300	1,063.940	1,062.983
Pécs megyei város	54.500	66.100	64.500	61.500	277.632	446.577	71.300	52.800	302.400	89.100	770.332	716.077
Szeged megyei város	57.800	79.900	82.300	76.300	345.304	340.818	71.500	50.700	299.600	118.900	856.504	666.618
Évközi intézkedések pénzügyi fedezete 3/	.	.	.	.	768.000	.	.	.	.	.	768.000	.
Együtt	3,650.000	3,847.100	2,500.100	2,337.400	9,440.253	10,150.664	2,090.200	3,341.000	4,764.100	3,343.000	22,444.653	23,019.164

1/ Borsod-Abauj-Zemplén megye saját és megosztott források előirányzata 8.604 ezer forinttal, az állami hozzájárulás előirányzata 40.286 ezer forinttal, a bevételek összesen előirányzata 48.890 ezer forinttal növekedett, Miskolc megyei város ugyanezen előirányzatai azonos összeggel csökkentek.
2/ Tartalmazza Győr megyei város adatait is.
3/ Ebből: a lakásépitési költségeinek növekedése miatt 500.000 ezer forint, egyéb évközi intézkedés 268.000 ezer forint.
4/ A tanácsok által saját hatáskörben megállapitott előirányzatokat tartalmazza.

A főváros, a megyék, a megyei városok fejlesztési alap kiadásai főbb jogcimenként és megyénként

/ Ezer forintban /

Megnevezés	Célcsoportos beruházások		Egyéb beruházások és egyéb kiadások		Kiadások összesen	
	Előirányzat 4/	Teljesités 5/	Előirányzat 6/	Teljesités	Előirányzat	Teljesités
Budapest főváros	3,429.000	3,693.100	2,044.400	2,141.300	5,473.400	5,834.400
Baranya megye	90.000	94.100	246.400	193.200	336.400	287.300
Bács-Kiskun megye	236.000	244.200	450.100	501.500	686.100	745.700
Békés megye	78.000	63.800	297.300	296.600	375.300	360.400
Borsod-Abauj-Zemplén megye 1/	335.000	404.000	261.100	427.800	594.100	831.800
Csongrád megye	64.000	60.500	299.900	156.800	363.900	217.300
Fejér megye	577.000	628.900	314.000	279.000	891.000	907.900
Győr-Sopron megye 2/	418.000	469.100	439.700	281.000	857.700	750.100
Hajdu-Bihar megye	44.000	58.100	222.500	192.200	266.500	250.300
Heves megye	250.000	271.900	322.400	244.200	572.400	516.100
Komárom megye	378.000	430.600	344.800	342.400	722.800	773.000
Nógrád megye	89.000	121.500	206.800	142.300	295.800	263.800
Pest megye	376.000	421.600	550.000	479.800	926.000	901.400
Somogy megye	164.000	174.100	347.800	400.300	511.800	574.400
Szabolcs-Szatmár megye	311.000	366.300	532.000	433.700	843.000	800.000
Szolnok megye	202.000	190.600	272.600	328.500	474.600	519.100
Tolna megye	131.000	174.600	262.200	207.300	393.200	381.900
Vas megye	182.000	145.700	278.400	270.500	460.400	416.200
Veszprém megye	448.000	508.700	507.500	360.600	955.500	869.300
Zala megye	158.000	190.200	207.400	252.400	365.400	442.600
Debrecen megyei város	485.000	482.900	302.400	265.400	787.400	748.300
Miskolc megyei város 1/	759.000	773.700	282.900	221.200	1.041.900	994.900
Pécs megyei város	306.000	480.000	448.800	202.100	754.800	682.100
Szeged megyei város	364.000	371.300	171.700	239.200	535.700	610.500
Évközi intézkedések pénzügyi fedezete 3/	601.000	.	167.000	.	768.000	.
Együtt	10,473.000	10,819.500	9,780.100	8,859.300	20,253.100	19,678.800

1/ Borsod-Abauj-Zemplén megye célcsoportos beruházások előirányzata 32.000 ezer forinttal, az egyéb beruházások és egyéb kiadások előirányzata 16.890 ezer forinttal, a kiadások összesen előirányzata 48.890 ezer forinttal növekedett, Miskolc megyei város ugyanezen előirányzatai azonos összeggel csökkentek.
2/ Tartalmazza Győr megyei város adatait is.
3/ A teljesités a megyénkénti adatokban szerepel.
4/ A megyénkénti adatok a népgazdasági tervben jóváhagyott előirányzatokat tartalmazzák.
5/ Tartalmazza az előző évről áthuzódó célcsoportos beruházásokra felhasznált pénzeszközöket is.
6/ A megyénkénti adatok a tanácsok által saját hatáskörben megállapitott előirányzatokat tartalmazzák.